

1997 YILI 19. SAYI

100 TL (KDV dahil)

KAVGA

DÜNĐEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

GÖNÜL KERVANINI DERGAHA YÜRÜTELİM

• Çelebilerden Timurtaş Ulusoy ile söyleşi •

• PATRONLARIN DİSK'İ •

SELMAN PAK, İZMİR

15 AĞUSTOS

Türkiye'de kurulu Alevi-Bektaşî kültür dernekleri, Hacıbektaş ilçesi belediyesi ve Anadolu Kültürlerini Koruma ve Yaşatma Vakfı'nın (AKKAV) Hacıbektaş'ta düzenlediği 15 Ağustos toplantısında Alevi-Bektaşîlerin sorunları, derneklerin çalışmaları ve Alevilik hakkındaki düşünceleri ve federasyon çalışmaları hakkında görüşler belirtildi.

Toplantı hareketli geçti. Özetle şu gelişmeler oldu. Artık Türkiye'de hiç kimsenin Alevilik adına, kendi başına yola çıkamayacağı açıkça ortaya kondu. Yurtdışında kurulu federasyonun ikinci başkanı Derviş Tur ve Türkiye'de birlikte çalıştıkları bazı dernekler, diyanet taraflısı göründüler. Toplantının ilerleyen saatlerinde bu kesim, toplantının ezici çoğunluğunu oluşturan dernek ve kuruluşlardan gelen ağır eleştirilere hedef oldu. Yanlışları belgelerle ortaya konuldu.

Toplantıda üç mezar hikayesini anlatan İzmir Hacı Bektaş Kültür ve Tanıtma Derneği başkanı Selahattin Özel, bugün her attığımız adımın topluma mal olacağını, her yanlış hareketten yarın bu toplumun mutlaka hesap soracağını vurguladı. İki taraflı oynanmaması gerektiğini söyledi. Konuşmayı alkışlarla karşılayan dernek temsilcileri, Özel'in görüşlerini onayladılar. Bundan sonra yapılacak dernek toplantılarına Aleviliği camiye sokmaya çalışan, diyanet yanlısı derneklerin alınmaması önerisi bütün dernek temsilcileri, yazar ve araştırmacılar tarafından alkışla desteklendi.

Toplantı sonunda, Alevi-Bektaşî dernekleriyle vakıflar, iyi bir diyalog içinde birlikte çalışma konusunda görüş birliğine vardılar. İzmir Hacı Bektaş derneğiyle Pir Sultan Abdal derneğinin bildirilerinin çeşitli maddelerini esas alan bir sonuç bildirgesi hazırlandı.

İ.ELÇİOĞLU-A.AYDEMİR,
ALEVİ BİRLİKLERİ FED.

KAMUOYUNA

Türkiye'de Alevilik-Bektaşîlik vardır. Bir inanç olarak, bir düşünce bütünlüğü olarak reddedilmeyecek bir olgudur bu. Yine Türkiye'de Aleviler-Bektaşîler vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda aktif olarak yer almış, Türkiye tarihinin hiçbir döneminde ağırlıklarını, yurtseverliklerini hissettirmekten uzak kalmamışlardır.

Öyle ki, nefeslerimiz olmadan Türk halk müziğinden söz etmek olanaksız olur. Fuzuli'siz divan edebiyatı, Pir Sultan Abdal'sız halk edebiyatı, Hacı Bektaş'sız Türk tasavvufu düşünmek mümkün değildir. Türkiye insanının hiciv geleneğinin içkili sofrası adabını, dünyanın günlük ve küçük değerleri üzerine çıkabilme özelliğini, derinliğine düşünme niteliğini Bektaşîlik olmadan tasarlamak olanaklı mıdır? Birçok farklı kavmin istilasında kılı bile kıpırdamayan Anadolu'yu Türkiye yapan dinamikleri Alevilik-Bektaşîlik olmaksızın sıralamak olası mıdır?

Sadece birkaç örnek sunduğumuz bu tarihsel miras, Türkiye'nin tüm Alevi-Bektaşîlerinin bugüne taşıdıkları değerleri yansıtır. Türkiye Alevileri ne istiyor? Türkiye'nin Alevi-Bektaşîleri bu ülkenin azınlığı ya da etnik gruplarından biri değildir. Biz, Türkiye'yi Türkiye yapan asli güçlerden biriyiz, bu tarihsel gerçeğin tümüyle bilincindeyiz. Bu nedenle dostların bilmesini istediğimiz en temel gerçeklik, biz Türkiye Alevi-Bektaşîlerinin barış içinde, özgürce ve tüm kültürel çeşitliliklerinin gelişme olanaklarının bulunduğu, kavga ve toplumsal çatışmalardan uzak, birlik içinde kazanan ve adilce paylaşan bir Türkiye'den başka bir şey istemediğimizdir.

Türkiye'yi geliştirmek, onu

Türkiye yapan unsurları geliştirmekle olur. Bu unsurlardan bazılarını geliştirmek, bazılarını unutmak ya da unutturmayla çalışmak, iyi-kötü bin sene bir bütünlük uyumunu sürdüren dengede sorunlar yaratacaktır. Fakat bu konuda toplumsal dengeler çoktandır bozulmuş, uyumu zedeleyecek noktalara gelmeye başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kurumu Diyanet İşleri Başkanlığı, Alevi-Bektaşîleri yok sayan Sünni vatandaşlarımızın da tümünü asla temsil etmeyen bir hüviyete bürünmüştür. Zorunlu din dersleri başlığı altında çocuklarımıza belirli bir mezhebin belirli bir ekolünün görüşlerinden başka bir şey öğretilmemekte, Milli Eğitim Bakanlığı bu duruma katkıda bulunmaktadır. "Vergide gönüllülük esastır" ilkesi her yerde çiğnenmekte, bizlerden alınan vergiler onca inançsal ve kültürel gereksinmemiz varken bizim hiçbir gereksinim duymadığımız imamlara, müezzinlere, imam hatip okullarına, ilahiyat fakültelerine aktarılmaktadır.

Devletin iletişim araçlarında bu ülkenin asli unsurlarından olan bizlere yokmuşuz gibi davranılmaktadır. Siyasi partiler varlığını seçimden seçime hatırlamakta, aramızdan çıkan milletvekilleri birkaç yürekli ve inançlı canımız dışında ülkede oluşturulan yoğun "görmedim, duymadım, söylemedim" havasının baskısı altında susturulmaktadır. İnançlarımızı hakaret edildiğinde en doğal hakkımızı kullanarak başvurduğumuz adalet mekanizmaları "Türkiye'de böyle bir İslam mezhebi olup olmadığının sorulması" için bilirkişilere başvurmakta, toplumsal gerçeklikler hiçe sayılmaktadır. Yüzlerce tekke, dergah ve zaviyemiz, bugün artık anlamını yitirmiş bir yasaya dayanarak kapalı tutulmakta, atalarımızın vakıfları toplumumuza iade edilmemektedir.

İşte Türkiye Alevi-Bektaşîleri bu adaletsizliklerin son bulmasını

YAŞAMAK GEREK, ANLATMASI ZORDUR!

Belki de anlatamam, dilim yetmez.
Öyle derin, öyle temiz ve durudur:

Canını dişine takmış bilinç
Mümbit toprağı sulayan eylem
Ve bir çift gözün saçtığı
Alabildiğine anlamlı duygudur.

Yaşamdır, O'dur: Taarruz'dur.

Yaşam, arkadaşım, doğru baktın mı ona sen, güzellikle doludur

Bundandır işte, bizim Sümer

Yontar karalar boyar çizer

Yaratır, yaratır durur.

Yaşam, kendini kattın mı ona sen, bilinçten fıskıran mutluluktur

Sevgidir doğal, sevgidir apaçık

Ve paylaşmaya hasret umuttur.

Paylaşmak, yoldaşım, *sunmak*.

Almayı öğrenmek için verebilmek önce

Sunmak hakedebilmek için

Sunmak sana güneşi, balıkları, gökte özgür uçan kuşları

Mis gibi kokan somun ekmeği

Ve demet demet, envai renk çiçeği.

Paylaşmak seninle, paylaşmak her an

Hayatın içinde kavgayı, kavgada hayatı paylaşmak

Kitabı hayatta bulmak, bilinci eyleme katmak

Gözyaşlarının içinden deli deli coşku çıkmak,

Küçük kapikleri doldurup sınıfın kazanına

Aynı ırmakta yıkanıp aynı ırmakta akmak.

Bu denli temiz işte, bu denli zor, inat ve inanç dolu

Acının imbiğinden geçmiş bilinç gibi duru,

Onaltıncı yılda Özveri, onaltıncı yılda Taarruz'dur.

Yaşamak gerek, anlatması zordur!

Mercan Köklü

istiyor. Bunları isterken demokratik kurallardan ve toplumun esenliğini düşünmekten bir an olsun vazgeçmiyor. Fakat muhataplarımız ne yazık ki şimdiye kadar haklı taleplerimize kulaklarını tıkadılar. Türkiye'de sorunların kulak tıkamakla çözümlenmediği artık

anlaşılmalıdır. Bütün bu vurdumduymazlıklara karşın biz tekrar tekrar taleplerimizi dile getireceğiz. Bu uğraşımızda tüm kamuoyunun ve basının biraz daha duyarlı olmasını diliyoruz... Vardık, varız, varolacağız! Mücadelemiz toplumsal özgürlüğümüz içindir!

Büyük bilge, eylem adamı
1420'de eşitlik uğruna can veren

ŞEYH BEDREDDİN'İ

ANMA GECESİ

PROGRAM

Konuşmalar

Şiirler

Müzik

SANATÇILAR

Selda Bağcan

Yavuz Top

Ali Ekber Eren

Gül Sorgun

Deste Günaydın

Ali Ekber Çiçek

Canlar Semah Grb.

Turhal Semah Ekibi

Sunucu: *Gülşen Tuncer*

Tarih : 12 Eylül 1992 Cumartesi

Saat : 19.00 - 24.00

Yer : Açıkhava Tiyatrosu/TAKSİM

SEMAH KÜLTÜR VAKFI

Şeyh Bedreddin Anıtmezar Yaptırma Komitesi

Tel : 310 64 19 - 334 07 66

Dönüş için semtlere İETT otobüsü temin edilmiştir

İKİ KASET

Tanıtıyoruz

ADI GÜZEL ALİ'YLE - Ali Murtaza Dede

İsteme adresi: LONDRA TÜRK HALK MÜZİĞİ
ÇALIŞMALARI MERKEZİ, 86 Balls Pond Road,
London N1 4AJ, ENGLAND

HZ. ALİ DERGAHI - Deste Günaydın,
Murtaza Yalçın, Gülcihan Koç, Dertli Divani,
Cangül, Gülali Zengin

KASETÇİNİZDEN İSTEYİN

Kavgamız iş, ekmek için

META ELEKTRONİK, Kartal'da kurulu bir fabrikadır. Yakın döneme değin "Ahmet beyin televizyonu"nın üreticisiydi. Son iki yıldan bu yana içine girdiği ekonomik kriz sonucunda, 15 Mayıs'ta 400 çalışanını işten attı, kalanları da izne çıkardı. Bu arada daha önceden aldığı işletme kredilerini ödeyemediğinden META'ya, özel ve devlet bankaları haciz koydurdular ve bu da fabrikanın tamamen üretim dışı kalmasına yol açtı.

Haciz kararının alınmasından hemen sonra işçiler, mayıs ayından bu yana alamadıkları ücretlerin, 15 Mayıs'ta işten çıkarılan arkadaşlarının tazminatlarının ödenmesini ve haciz sonucunda fabrikanın kapanmayıp üretime devamını sağlamak için, işleri-ekmekleri için fabrikayı işgal ettiler.

Bu duruma nasıl gelindi?

Fabrikada görüştüğümüz işyeri temsilcileri ve işçiler, içinde bulunulan duruma gelmelerinin nedenlerini üç temel noktada topladılar.

İşçiler, en önemli, belki de belirleyici nedenin, 12 Eylül ve ANAP ortaklığının 24 Ocak kararları ile uyguladığı ekonomik politikalar olduğu görüşüldü. Bu politikalar sonucunda doğrudan üretim yapan işletmeler zor durumda kaldılar.

Bankalar ile tefeciler mevduat faizlerinin iki katı faizi olan işletme kredileriyle kârlarını yüze katlarken, üretim yapan bankasız işletmeler ya kapılarına kilit vurdular ya da KİT'ler gibi devlet desteğiyle üretime devam ettiler. META fabrikası da, son yıllarda doruk noktasına ulaşan fabrika kapanmalarının son örneği olmak üzeredir.

İşçilerin vurguladığı ikinci nokta, fabrika yönetiminin dönemin "olanaklarından" yararlanmayı öne alan işletme politikalarını tercih etmiş olması-

dır. META işvereni, kendi işletme politikasını iktidarın ve dönemin tercihlerine göre yönlendirmiş, üretim organizasyonunu ihracat teşvik primlerini baz alarak oluşturmuş, ama ihracat teşviklerinin giderek kaldırılmasıyla, dışarıyla maliyet üzerine yaptığı bağlantılarından zarar etmeye başlamıştır.

Üçüncü nokta, koalisyon protokolünde "tekelleşmeyi önleyici politikalar uygulayacağını" belirten SHP-DYP koalisyonunun, ANAP'ı aratmayacak icraat içinde olmasıdır. Bunun en açık örneği META'da yaşanmaktadır. META'dan alacaklı bankalar arasında Akbank, Interbank, Egebank, BNP, Yatırımbank olmasına karşın, işletmenin borçlarının vadeye bağlanmasında en uzlaşmaz tutum bir devlet bankası olan Vakıflar Bankası'ndan geldi. (Akbank da (Sabancı) uzlaşmaz tutum içindedir. Sabancı'nın derdi, %20 hissesine sahip olduğu Philips'in pazar payını arttırmaktır.)

Haciz işlemini ilk uygulatan Vakıflar Bankası, çevik kuvvet ve haciz memurları ile fabrika kapısına dayandığında, hacizcileri, 7.kata çıkan META işyeri temsilcisi İbrahim Çetin'in, "insanlar dürüstçe yaşayamayacak mı? Üç aydır maaş alamıyo-

rum, bir baba düşünün yarın koltuğunun altında bir karpuzla eve gidip çocuğunu sevindiremesin, bir baba düşünün, çocuğu dondurma isterken alamasın, böyle bir babanın yaşamaya hakkı yoktur" demesi ve haciz başlarsa kendini aşağı atacağını haykırması durdurdu. Ancak Vakıflar Bankası'nın avukatı, işçilerin hacizi direnişle önlemelelerinden sonra "ne yaparsanız yapın, buradan mutlaka mal kalırdıracağım" diye tehdit savurdu.

Son olarak, dergimiz yayına hazırlanırken gelen bilgilere göre, META işvereni, alacaklı bankalar ve Otomobil-İş sendikası yöneticileri ile işyeri temsilcilerinin yaptığı ortak toplantılar, işçilerin alamadıkları ücretlerin, daha önce atılan işçilerle şu anda kalan işçilerin tazminatlarının garanti altına alınması noktasında tıkandı. Alacakların vadeye bağlanması konusunda ise anlaşma sağlandı.

Kavga sürüyor

Gelişmelerle ilgili olarak görüştüğümüz Otomobil-İş META işyeri baştemsilcisi Kemal Parlak, bize "yapılan görüşmelerde nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın - iflas, üretimin başka ad altında sürmesi, fabrikanın alacaklılara devri - işçilerin emeklerinin karşılığını, haklarını alıncaya kadar kavgayı sürdüreceklarını, ucunda ölüm bile olsa fabrikada yapılacak haczi önleyeceklerini" söyledi.

META işçileri direniş ve fabrikayı terketmeme eylemini 10 Temmuz'dan bu yana sürdürüyorlar. Tüm haklarının güvence alınmasını istiyorlar. Metal işkolundaki öteki fabrikalarda ve öteki işkollarındaki sınıf kardeşlerinden aktif dayanışma bekliyorlar. Kararlılıkları ile Türkiye işçi sınıfının iş, ekmek, özgürlük mücadelesine yeni bir halka ekliyorlar. META işçilerinin kavgasına KAVGA'dan bin selam!

Onur Taşkın, Kartal

Takimsan da kavgada

KARTAL'DAKİ TAKİMSAN fabrikası, Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) işverenine ait bir işletme. 220 işçi çalışıyor. Yeni sendikalaşmış, Petrol-İş Anadolu şubesine üye olmuşlar. 135'i sendikali. İşçiler, temmuz ayında işverenin sendikalaşmaya karşı başlattığı toplu işten çıkarmaya karşı eylem sürdürüyorlar. Takimsan'da işçilerin grup sözcüsü olan Ünal Daşlık durumu Kavga'ya şöyle anlattı:

"27 Temmuz günü işbaşı yapmak amacıyla işyerine girdik, kart basmak için makineye gittiğimizde hiçbir kartın olmadığını öğrendik. İşverenin sendikal örgütlenmemizden haberi olduğunu, bu yüzden de bizi çıkarmak amacıyla bu yola başvurduğunu düşündük. Toplanıp sendikamıza giderek durumu anlattık. Sendika şb. başkanı Kemal Akbaş, şb. örgütlenme sekreteri, şb. mali sekreteri ve avukatlarımızla işyerine gittik, fabrika bahçesinde toplandık. Ama sendika

başkanımızın işyeri genel müdürü Ertuğrul Tiftikçioglu ile görüşme talebi geri çevrildi.

"Amacımız iş akidlerinin feshinin gerekçelerini öğrenmek ve tekrar işbaşı yapmak idi. Bu yüzden 80 işçi arkadaş ile işyeri bahçesinde oturma eylemi başlattık. İşveren savcılıktan aldığı karar ile bizi güvenlik kuvvetlerince dışarı attırdı. Biz de eylemi hem o gün hem ertesi gün kapının önünde sürdürdük.

"İçeride 80 arkadaşımız halen çalışır durumdalar. Sendikaya üyeler. Onların işi bırakmalarından çok yaşılatmalarının daha iyi olacağını düşündük. Bu arada işveren "memur" arkadaşları bizim tezgahlarımızda çalıştırmaya gayret gösterdiyse de o arkadaşlarımızın olumlu tavırları bunu engelledi.

"Eylem böyle 20 gün sürdü. Sonunda işveren Petrol-İş genel başkanı Münir Ceylan'la görüşmeyi kabul etti. Görüşmede işveren "bu işçiler çeksin gitsin, onlara birer ikramiye fazladan vereceğim" deyince, bu "teklifi" hiç düşünmeden reddettik ve şu istemlerimizi sırala-

dık:

"Grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklarımız tanınsın. Atılan bütün arkadaşlar işe geri alınsın. Bir daha gerekçesiz işten atılma olmasın. Kozmetik-kimyasal madde ve tarım ilaçları üretiminde işçi sağlığı konusundaki istemlerimiz yerine getirilsin. İşyeri hekimi istiyoruz. Çalışma saatleri düzene sokulsun... Ayrıca çeşitli parasal istemlerimiz yerine getirilsin.

"Kamuoyundan destek gerçekten çok az. Burjuva basın zaten onlardan yana, işçi sınıfı basınının bize destek vermesini istiyoruz. Kavgamızda haklıyız. Başa gelirken demokrasi nutukları çekenlere demokrasinin işçilerle geleceğini ispatlayacağız. Bu tür işverenlere de tükürdüğünü yalatacağız. İşçiler, sesimize ses katın. Sesimizi yükseltelim."

Takimsan işçilerine kararlı kavgada başarı diliyor, öteki işkollarının işçilerini Takimsan işçileriyle dayanışmaya çağırıyor.

M.Ali Gürler

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına H. Yılmaz ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Piyerloti caddesi, 17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: (1)516 84 64 ■ Temsilcilikler: Adana: Ünal Akbulut, Kiremithane Mah. 1304 Sok. No:36, Yüreğir ■ Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antalya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ İzmir: Adnan Ayhan, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak ■ İzmit: Ahmet Yılmaz, Yüksel İşhanı, İstasyon cad. Yavuz Sok. No:24 Kat 4 ■ Mersin: Mehmet Yılmaz, Bahçelievler Mah. 346 Sok. Dinçer Apt. No:3/7 P.K.3, Pozlu ■ Silifke: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Söke: Av.Mustafa Açıcı, Yağcılar İşhanı, Kat: 2, Aydın ■ Turgutlu: Nerman Karabulut, Altay Mah. Akgün Sok. Kat:1 No:2, Turgutlu ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Tayfun Hüseyin Keleş, Postbus 5856, 3008 AW Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Dinç Ofset. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■

■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 17 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, Hollanda: 60 HFL. İsviçre 65 SFr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaletler: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4 TKP BAĞIMSIZ VE ÖZGÜRDÜR
Hiçbir devlete ya da merkeze bağımlılığı olmayan TKP, işçi sınıfımızın yüksek siyasal ahlaklı partisidir. *Mercan Köklü*

5 İNANÇ, ÖZVERİ, EMEK
16. Özveri Taarruzu, "devrimci savaşım devrimci özveri üzerinde yükselir" anlayışının ürünüdür. *Oya Hisarlı*

6 SENDİKALAR KENDİLERİNİ SİLKELEMELİ
Selüloz-İş genel başkanı *Mithat Sarı*'yla sohbet

8 PATRONLARIN DİSK'İ
DİSK'i uyarıyoruz: Sendikal birliğe saldırmayın, Türk-İş'e katılın!

9 KÜÇÜK BURJUVAZİ VE MARKSİZM
Coşkun Adalı T.Akçam'ın Marksizme saldırısını yanıtlıyor

12 ÇELEBİ'LER KONUŞUYOR
Hacı Bektaş soyu Çelebi'lerden *Timurtaş Ulusoy*, görüşlerini *Kavga*'ya anlattı

16 ALEVİ ÖRGÜTLERİ KONUŞUYOR
İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği'nin bildirgesi. 15 Ağustos toplantısının sonuç bildirgesi

18 PİR SULTAN ABDAL
Alevi aydınlarının Alevi düşmanı Y.B.Bakiler'e tepkileri

20 KAVGA RUSYA'DA
Karşı-devrim Rusya'sından haberler

TKP bağımsız ve özgürdür!

Aktüel dergisinin 13-19 Ağustos 1992 tarihli sayısında, Türkiye Komünist Partisi'nin bağımsız bir parti olmadığı, ideolojik-siyasal ve mali açıdan Sovyetler ve Doğu Almanya tarafından yönlendirilip yönetilen, hatta casusluk örgütleriyle ilişkili, "yıkıcı" ve "kökü dışarıda" bir kuruluş olduğu iddialarına yer verilen bir yazı-röportaj yayınlandı.

Türkiye Komünist Partisi'ne kara çalmaya, onu gözden düşürmeye yönelik bu yazı-röportajın "şarapçının şahidi şıracı" misali destekçileri de, "TKP adına" konuşturulan Nabi Yağcı vb. TBKP'lilerdir.

Gerçeği saklamak, yalanları gerçeğin bir bölümüyle süsleyip öne çıkarmak, çıkarına uygun manipülasyon yapmak burjuvazinin karakteridir. Biz bu haksızlığı gözler önüne sermeli, TKP'ye kara çalma girişimlerini sergilemeliyiz. Bunun için, gerçeği olduğu gibi anlatmak yeterlidir. Gerçek, devrimcidir.

Aktüel'deki iddiaların adresi TKP değildir!

Bugünkü TKP, TKP'nin 1979 yılında yaşadığı, tarihinin en büyük ayrışmasının devrimci ürünüdür.

1979 ayrışması, sınıf savaşı kızışırken devrimci durumun gereklerini yerine getirmeyen parti yönetiminin, asıl olarak "burjuvaziye tutum", "proletaryanın ideolojik-siyasal bağımsız tutumu" gibi canalcı konularda sesini yükselten gerçek TKP'lileri tasfiye etmeye çalışmasıyla patlak verdi. SBKP'nin doğrudan müdahalesi söz konusu oldu.

Ancak, oportünizmin entrikaları bu kez başarılı olamadı. Parti üye çoğunluğunu temsil eden komünistler, oportünist ve bağımlı unsurları önce ideolojik olarak alttılar. 1980 sonrasında şiddetlenen kavga sürecinde, gerçek ve meşru TKP (TKP-İşçinin Sesi) 1985'de 5.Kongre'yi topladı, "resmi"lerden ayrı oluşunu belgeledi.

Komünistlerin örgütsel zaferi, kısa süre sonra oportünist ve bağımlı "resmilerin", TKP adından nihayet "kurtulmalarıyla" taçlandı. 1987'de TİP'le birleşip, TBKP adını aldılar. ("Adıgüzel" Nabi Yağcı, bunların genel sekreteriydi.)

Bugün işçi sınıfımızın "Türkiye Komünist Partisi" olarak tanıdığı örgüt, Eylül 1987'de topladığı olağanüstü 6.Kongre'de "TKP" adını likidatörlerden geri alan, 1991'de

yedinci ve bu yıl içinde de sekizinci kongresini yapan örgüttür. Tarihsel sürekliliği temsil etmektedir ve Aktüel'de sıralanan iddialarla hiçbir ilgisi yoktur!

TKP bağımsız ve özgürdür

10 Eylül 1920'den bugüne kan-ateş-zulüm altında nice kahramanlıklar, inanılmaz özveriler yaşayan TKP, ne yazık ki, ciddi yanlışlar, ideolojik-siyasal hatalar, hatta ihanetler de yaşadı. Yağcı'lar, Vedat Nedim'lerle başlayan ihanet ve likidasyon zincirinin son halkasıydı.

TKP dünyanın ilk işçi devleti olan Sovyetler Birliği'ne ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne her zaman sevgiyle baktı. Ama Lenin'in ölümünün ardından adım adım SBKP'ye hakim olan oportünizm, bu sevgiyi, TKP'yi ve yöneticilerini tutsak alma, kendi istemlerini onlara dikte etirme yolunda kötüye kullandı. Yine de, tüm çelişkileri içinde TKP genel sekreteri Bilen yoldaş, SBKP'nin dayatmalarına

Mercan Köklü

karşı çıkıp TKP'yi TİP'e tabi kılmayı reddetti, 1973 atılımını başlattı. Devrimci çizgiye bir yol açtı.

Komünistler, Türkiye tarihinde ilk kez 1977 yılında "devrimci savaşım devrimci özveri üstünde yükselir" belgisiyle bir mali katkı kampanyası (Özveri Taarruzu) başlattılar. Düsturları "Marksizmi doğrudan Marks-Engels'ten, Lenin'den öğrenmek" ve "savaşımın yolunu ödünç akılla değil, kendi Marksist kavrayışlarıyla çizmek"ti!

Bu yıl 16.sı yapılan Özveri Taarruzu, TKP'ye gönül vermiş işçi sınıfı devrimcilerine, hiçbir devlete ya da merkeze sırtını dayamadan, kendi yaşamını kendisi üretmekle savaşım vermesini, "ekmeğini taştan çıkarmasını" öğretti. Marksizmi Sovyet kitaplarından değil klasiklerden öğrenme ve Türkiye toplumuna uygulama tutumu ise, TKP'yi Türkiye'nin en ileri teoriye sahip partisi yaptı.

İşte bu özelliklerinden ötürü TKP, bağımsız ve özgürdür. İdeolojik, siya-

sal ve mali açıdan "ensesi kalın" bir partidir. İnsanlık suçu işlememiştir. İşçi sınıfının ve tüm toplumun önünde gururla söyleyebiliyoruz.

Bir de, güce tapan, sırtını şu ya da bu devlete dayayıp, sosyalist ülkelerin oportünist partilerinin aklıyla yola düzülen ve memurlaşan soysuzların bugün vardıkları yere bakın! Anlayışları değil, giysileri değişmiş. Şimdi de, "erişemeyecekleri genişlikteki dünya analizleri imkanına sahip olan" burjuvazinin memuru gibiler! Bu sefilliği "TKP" diye tanıtmaya çalışması burjuvazinin de sefilliğidir.

TKP proleter enternasyonalizmini savunur

TKP dünya devriminin üzerinde tutar. Bu yolda proletaryanın kendi kaderini kendisinin belirlemesini, yani devrimi savunur. Yalnızca doğru devrimci çizgiye destek verir. Milliyetçilik zehrine tüm gücüyle karşı çıkar, "tüm ülkelerin işçileri birleşiniz" der. TKP, bu çizgisini yaşama geçirecek gücü "dışarıdan" değil, içeriden almaktadır. O, ardında karanlık güçler, gizli servisler değil, Türkiye işçi sınıfı olan partidir. Onun evi fabrikalardır.

TKP yapıcı, birleştiricidir

Bugün 25 milyonluk Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğini TKP kadar uzlaşmaz, kararlı savunan bir parti yoktur. "Sendikal birlik, sendika-içi demokrasi, militan eylem" in sendikal hareketin gelişme yasağı olduğunu vurgulayan TKP, savaşımın önünü açıcı önerileriyle tek yapıcı örgüt olduğunu da gün be gün kanıtlamaktadır.

İşadamlarının yaptırdığı bir araştırmanın da gösterdiği gibi, Türkiye'de burjuvazinin iş ahlakı "düşüktür". Hilekar ve sahtekar bir sınıfın siyasal ahlakı da tabii ki düşük olacak ve herkesi kendisi gibi sanacaktır.

Ama hayır, burjuvazi bu kez kendi çamurunu TKP'ye bulaştıramayacaktır. İşçi sınıfımızı Anadolu'nun 1000 yıllık demokratik savaşım geleneğinin savaşkan temsilcisi olan Alevilikle buluşturan TKP, pırıl pırıl ideolojisi, yüksek siyasal ahlaka ve bağımsız vicdana sahip kadrolarıyla "yolu sürecektir", Türkiye'nin emekçi halklarını mutlaka esenliğe kavuşturacaktır. ●

TKP 72 YAŞINDA

1917 Büyük Ekim Devrimi'nin

Türkiye işçi sınıfına en büyük armağanı, 72 yıl önce 10 Eylül 1920'de Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşudur.

En seçkin yönetim kadrosunu Onbeşler Cinayeti'nde yitirmesine, işçi sınıfının güçsüzlüğüne, toplumsal ortamın elverişsizliğine, baskı ve tutuklamalara rağmen çalışmasını sürdüren parti, 1950'lerde burjuvazinin yoğun saldırıları karşısında iyice zayıfladı, örgütsüz, programsız, tüzsüz 1970'e dek geldi.

TKP 1973'de işçi sınıfından, onun partiyi arayışından aldığı güç ile atılım yaptı. 1973 sonrası, TKP'nin ilerlediği yıllar oldu. 1977 Konferansı'nda program ve tüzük onaylandı.

Ancak partide sağlam bir devrimci çizgi oluşmamıştı. 1 Mayıs 1977 saldırısı karşısında TKP yönetimi yalpalamaya,

Adil Sakaryalı

konferansın devrimci yapısını rafa kaldırmaya ve parti içinde komünist-oportünist ayrımı belirginleşmeye başladı. Temmuz 1979'da açık kavga patlak verdi. Ayrışmanın dönüm noktası, 53 yıllık aradan sonra 1985'te toplanan 5.Kongre oldu. 5.Kongre 4.Program'ı kabul etti, genel sekreterliğe Veli Dursun'u getirdi.

TKP'nin, geçtiğimiz aylarda toplandığı ve program ve tüzüğünde değişiklikler yaptığı bildirilen 8.Kongre'sinin attığı önemli bir adım Alevilik konusundaydı:

"4.5. Alevilik tarihimizde ezilen yığınların haksızlığına karşı başkaldırı bayrağıdır.

"Alevi-Bektaşî yolu özünde insan sevgisidir. Tüm insanlar kardeşler, ortak bir yurt olan dünya tüm insanlığın ortak kullanımını içindir. Bu nedenle, din, dil,

ırk, renk ayrıcalıkları yersizdir.

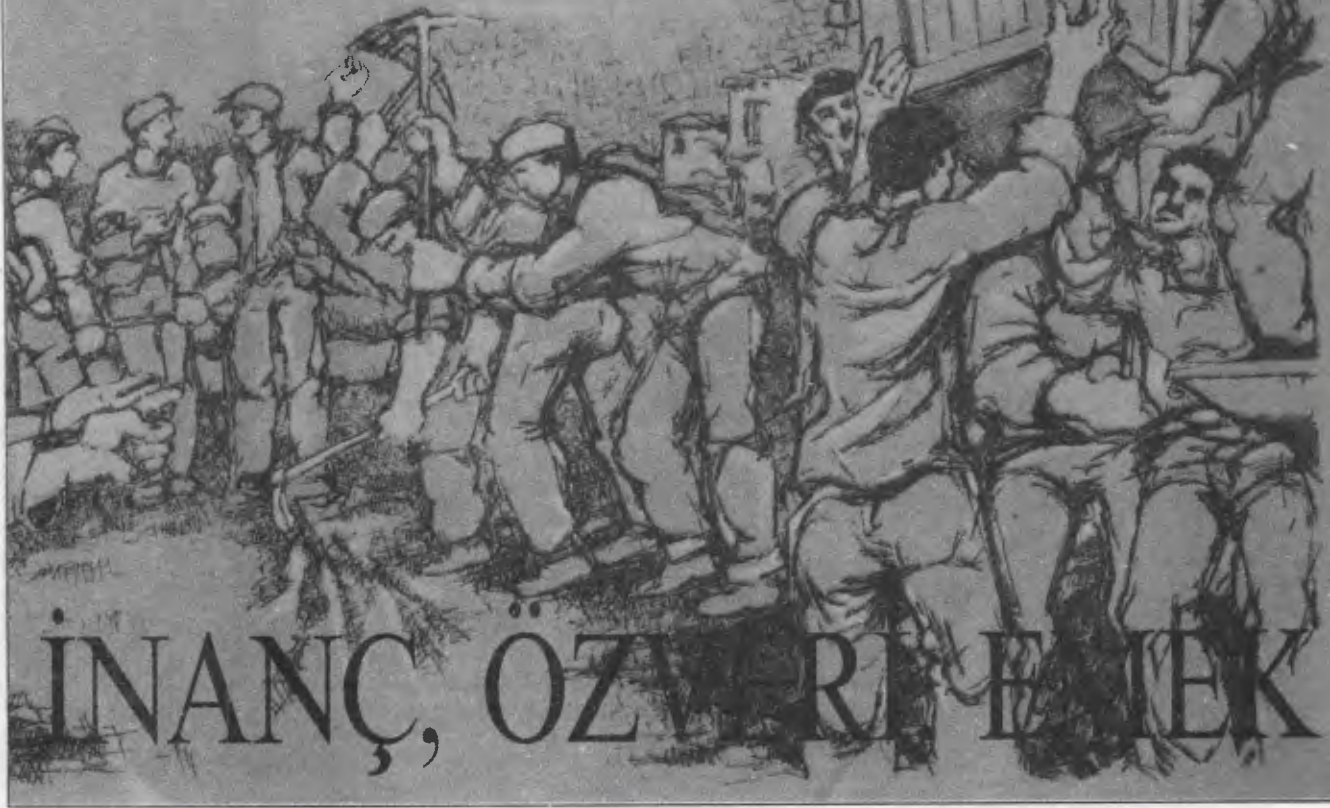
"1000 yıllık savaşımıyla Anadolu'da demokratik savaşım geleneğinin taşıyıcısı olan Alevilik, öğretisiyle ve yarattığı büyük halk hareketleriyle tarihimizde gururlanacağımız bir kazanımdır.

"Bir çeşit köylü sosyalizmi olan Alevilik, ülkemizde sosyalizmin dünüdür, Türkiye işçi sınıfının atasıdır..." (TKP Programı, Alev Yayınları, Temmuz 1992, İstanbul)

Programında 22 milyonluk Alevi toplumunun Türkiye'de karşı karşıya olduğu sorunlarla savaşmanın "işçi sınıfının temel görevleri arasında" olduğunu vurgulayan ve "Alevilik sorunu, bir din sorunu değil, temel insan hakları ve demokrasi sorunudur" diyen, ülkenin en eski partisi TKP, işçi sınıfını atasıyla kavuşturmuştur. Esen gerici rüzgarlarına ancak böyle bir parti karşı durabilir.

Türkiye işçi sınıfı, partisinin 72.yaşgününe onurla ve gururla kutluyor. ●

Dostlarımızı 16.Özveri Taarruzu'na katılmaya çağırıyoruz

İLK KEZ 1977 yılında yapılan geleneksel *Özveri Taarruzu*'müzün bu yıl 16.sını yapıyoruz.

Özveri ve işçi sınıfı

Özveri sözü, "özünden vermek, kendinden birşey katmak" demektir. Burjuvazinin halktan her gün istediği "özveri"yle, işçi sınıfı savaşımının gerektirdiği *özveri* farklı şeylerdir.

Devlet sözcüleri, işverenler ikide bir - hele gözlerini Orta Asya'ya, Rusya ve Balkanlar'a diktikleri şu sıralarda - "özveri yapmak gerekir" diyorlar. Somut istemleri nedir? "Az ücrete razı ol", "kemerini daha da sık, hatta aç kal", "iş güvencesi, hak-hukuk, tazminat, konut vb., insanca yaşam isteme!" Ama "zorunlu 'tasarruf' kesintisini, vergini, KDV'yi ödemeyi sakın unutma!"

Bu "özveri" sahtekarlığı, tek amacı "kâr" olan kapitalist sömürü ve soygun düzeninin sürmesini sağlamaya, işçi sınıfının ilğini kurutmaya ve onun enerjisini kendi başarısı için kullanmaya yöneliktir. Burjuvazinin dilindeki "özveri" çok yakından tanıdığımız *sömürünün* ta kendisidir.

Oysa *özveri* sözcüğünün emekle, inançla derinden bağı vardır. Anlamını en iyi işçi sınıfı bilir. Her gün öğütüldüğü kapitalist sömürü düzenini ortadan kaldırma gereği ve bu amaçla savaşımı yükseltme *zorunluluğu* bilincinde yer ettikçe, o. **ÖZVERİ**'nin anlamını daha derinden kavrar.

İşçi sınıfının yaşamı ve savaşımı *özveri* üstünde yükselir. Onun burjuvazinin en yetkin güçlerine karşı savaşımını ise, ancak canvermeyi göze alacak bir *özveri*yle çalışan, devrimci çalışmanın her alanını ve o alanda yaratılan her

Oya Hisarlı

gücü *tek* bir mekanizma altında toplayabilen, yığınların devrimci coşkusunu, enerjisini, profesyonel bir çalışmayla birleştirebilen bir parti yürütebilir.

Böyle bir örgüt, kapitalizmde yaşamının kaçınılmaz olarak getirdiği, gün 24 saat zihinlere şırınga edilen burjuva ideolojisine, bencil, çıkarıcı, "köşe dönücü" anlayış ve tutumlara kararlı savaşım içinde, *özveri*yle oluşur.

İşçi sınıfının partisi, "tüm enerjisini, yeteneklerini ve ömrünü işçi sınıfının sonul zaferine adanmış" devrimcilerin partisidir. Ancak bu adanmışlık durumu hemen kazanılan, bir kez kazanılınca da sürgit varolacak bir özellik değildir. Sınıf savaşımı her somut durumda komünisti *sınar*, ondan *özverisini* her alanda tekrar tekrar kanıtlanmasını ister, anlayışını tazeleyip geliştirmesini bekler. Bu gereği yerine getiremeyen, kendini sürekli olarak, işçi sınıfının devrimci *özveri* anlayışıyla eğitmeyen bir örgüt, ileriye adım *atamaz*. Hele, şu içinde yaşadığımız dünya çapında karşı-devrim ve gerici döneminde.

Bunun yanında, hareketin *bağımsız* komünist kişiliği, her zaman önemlidir. Kendi sınıfının gücüne dayanmayan, parasal sorununu *asıl* olarak üyelerinin ve sempatanlarının devrimci *özveri*siyle çözmeyen bir hareket, sınıfsal *bağımsızlığını* *koruyamaz*. Bu da işçi sınıfının gönlünü kazanmayla, sınıfın içine yerleşmiş olmayla bağlıdır.

Bu özelliğimiz nedeniyle, gururla söylüyoruz ki; ardımızda devletler, destekleyen eller *hiç* *olmadı*, hiçbir zaman da olmayacak! Biz Türkiye işçi sınıfının, proleter enternasyonalizmine derinden bağlı, ama hiçbir "mihrağa"

bağlı olmayan, *bağımsız* kafalı, *bağımsız* vicdanlı hareketiyiz. İnsanlık suçu saydığımız yollardan para yaratmayı da reddederiz.

Anlayışımız bu olunca *döneceğimiz* yer, işinde gücünde, çalışan namuslu insanlar, işçilerdir. Bizi ayakta tutan onlardır. Dayatmayla toplanan "bağış"larla DEĞİL, gerçekten *gönüllü* katkılarla! *Özveri Taarruzu*'yla!

Özveri Taarruzu

Özveri Taarruzu, "devrimci savaşım, devrimci *özveri* üzerinde yükselir" diyen komünistlerin bu doğrultuda attığı bilinçli adımın adıdır. 2 ay boyunca, bir yanıla sınıfımızın yoğun savaşımına *maddi katkı* yaratmak için tüm olanakları seferber ederek yapılan yoğun *özveridir*. Öteki yanıla da, bunu başarabilmek için bu sürede önümüzdeki zorluklara, savaşımın ivmesini düşüren huy ve alışkanlıklara yöneltilmiş *her zamankinden yoğun* saldırıdır.

Özveri Taarruzu, kapitalizmin sürekli aşıladığı olumsuzlukları törpülemeyi, devrimci savaşımın çıkarlarını *herşeyin üzerinde* tutma bilincini güçlendirmeyi, olanakları seferber etmeyi amaçlayan bir OKULDUR.

Devrimci *özveri*, işçi sınıfı davasına inançla, kişisel çıkarın devrimin çıkarlarına bağımlı kılınması bilinciyle bağlıdır. *Özveri Taarruzu*, güzel günler için üretip çalışma anlayışını tazeleyen, bireysel/kesimsel çıkarları *kollektif çıkarın* içinde yoğuran, sosyalist yarışma ruhunu yükselten, yoldaşça dayanışmayı geliştiren bir eylemdir. En önemlisi çelik disiplinli ve "ensesi kalın" bir hareket olmanın anlamını, yoldaşlarımıza yaşamda gösterir.

Taarruz, savaşımında gönülsüz duran-

Gururla söylüyoruz ki;
ardımızda devletler,
destekleyen eller hiç
olmadı, hiçbir zaman
da olmayacak! İnsanlık
suçu saydığımız
yollardan para
yaratmayı da
reddederiz. Biz
Türkiye işçi sınıfının,
proleter
enternasyonalizmine
derinden bağlı, ama
hiçbir "mihrağa" bağlı
olmayan, *bağımsız*
kafalı, *bağımsız*
vicdanlı hareketiyiz.
Kaynağımız, varlık
nedenimiz olan
işçilerdir.

lar, sallantılı unsurlar için elektir. *Özveriden*, bireysel çıkarını kollektif çıkara tabi kılmaktan korkanlar, sözde "devrimciler" bu elekten geçemezler. Bu özelliğiyle, her taarruz *arınmadır*. Sonucu, işçi disiplininin güçlenmesidir. 16. *Özveri Taarruzu*'nun hedefi, gelişen gericiğe karşı Marksizmin yoğun propagandasını yapmak, Alevilikle işçi sınıfımızın *yol musahipliğini* pekiştirmek için yoğun yayın çıkarmak, en geniş işçi-Alevi yığınlarına ulaştırmaktır. Bu da parayla olur.

Bugün giderlerimiz gelirlerimizden çok fazladır. Öte yanda, Türkiye yayın piyasasını sel gibi dolduracak ideolojik birikimimiz, basılmayı bekleyen dizi dizi materyal var. Yayınları kırmak, alanımızı daraltmak olmaz. Sorunu kaynak yaratarak açacağız. Çalışma felsefemize de uygundur. Önce koyduğumuz hedeflere göre ayağımızı uzatır, sonra ona göre yorgan buluruz.

Kavga'nın dostları, 16.Özveri Taarruzu'nda bu anlayışla kendilerine maddi hedef saptayacak ve onu aşmak amacıyla emek koyacaklardır. *Özveri Taarruzu*'nun, 15 koca savaşım yılı içinden bugüne taşıdığı anlayış budur.

Emperyalist gericiğin rüzgarları küçük burjuvaları, inançsızları üfürüp götürüyor. Milliyetçilik zehir saçıyor, işçi sınıfını bölüp parçalamaya dönük sinsi çabalar birbirini izliyor. Bu ortamda *Kavga*'cılara, Dostlarımıza sesleniyoruz: *KAVGA*'nın sesini daha da yükseltmesine el verin!

Haydi, işçi sınıfının güzel geleceği için, pırıl pırıl ideolojimizi Türkiye'nin en ücra köşesine yaymak için maddi olanaklarımızı geliştirmeye! ●

Sendikalar kend

Sayın Mithat Sarı, özgeçmişinizle ilgili kısaca bilgi verir misiniz?

Muğla Fethiye'nin Kargı köyünde 1947'de doğdum. 1969 yılında Dalaman SEKA kağıt fabrikasının kuruluş aşamasında montaj işçisi olarak işe başladım. Bir dönem sendikanın Dalaman şube idari sekreterliğini yaptım, 1986'da şube başkanı seçildim. 1989'daki genel merkez kongresinde genel sekreterliğe, son olağanüstü kongrede de genel başkanlığa getirildim.

Selüloz-İş'in bir süre önce yapılan olağanüstü kongresine ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

Olağan kongrenin hemen akabinde, 10 Şubat 1992 tarihinde - yurtdışında olduğum bir zamanda - o günkü genel başkanımız Fikri Karakadılar tarafından, sendika binası alınmıştı. Bu binaya ödenen paranın tamamının adama verilmediği, başka amaçlarla kullanıldığı, adama 880 milyon borcumuz olduğu, bu parayı vermezsek tapunun alınamayacağı konusu yönetici arkadaşlarımızın önüne geliyor. Arkadaşlar mali kayıtlara bakıyorlar, 41 milyon borç var. "Biz bu adama 41 milyon veriyoruz, başka para ödemeyiz, tapumuzu verin" diyorlar. Hadise geliyor.

14 Şubat'ta ülkeye geldim, arkadaşlarımızla olayın üstüne gittik. Genel başkana tavrımızı koyduk. Sendika olağanüstü kongreye gitti. Netice itibarı ile, sendikamızdan mükerrer olarak böyle bir para çıkmaksızın tapuyu aldık.

Selüloz-İş üyelerinin gelişmelere tepkisi nasıl oldu?

Belki de sorun tam anlatılamadığından herkes olaya değişik boyuttan baktı. Olaya duyarlı davranan bir kesim, anlamamış gibi sessiz kaldı. Bir kesim, başkanlığa getirdiği kişinin suçlanmasını hazmedemedi. Bir taraf da "fırsat bulduk, hepsini indirin" diye yürüdü. İşçi, özellikle İzmit işyerinde, medenice tavır koyan yönetimle, bu fırsatı kullanmak isteyen insanı aynı kefedeyargıladı.

Konu açılmışken, sendika-içi demokrasi üzerine konuşalım. Temsilciden genel merkeze kadar seçim ilkesinin uygulanması ve işyeri komitelerinin sendikanın taban örgütlenmesi olması üzerine düşünceleriniz ne yönde?

Mevcut düzenlemelerin demokratik olmadığını kabul ediyorum. Gerçekten işçi, temsilcisini seçmeli. Ve işçinin seçtiği temsilciler organizasyonu çerçevesinde, sendika şube organlarını oluşturacak delegasyonun seçimi sağlanmalı. Bu, "sendikalarda reform" anlayışımıza uygundur.

İşyeri komiteleri veya danışma birimleri konusunda ise, işyerlerinde işçilerin kendileri adına komitede söz sahibi olacak kişileri seçmesini istiyoruz. Bunun örneğine de, İzmit'te temsilci seçimiyle başlayacağız. Akabinde de işyerinde komitelerin oluşması için gerekli talimatları vereceğiz.

Tüm yöneticiler seçimle iş başına gelmeli ve ancak kendini seçenlerce görevden alınmalı, değil mi?

Tabii, tabii.

Kavga muhabirleri
Selüloz-İş'in yeni genel başkanı Mithat Sarı'yla
sendikal hareketin
çeşitli önemli
sorunları görüştüler

Temsilci sayısının 8'le sınırlandırılmasının aşılması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Yasa işçi temsilcisi için değil işyeri sendika temsilcisi için sınırlama getirmiş.

İşyeri sendika temsilcisi, sendika işyerine uzak olduğundan, o işyerinde sendika ile işçiler arasındaki iletişimi sağlıyor. Şu andaki uygulamada, sendika işyeri temsilcisinin görevi sendikanın politikasını savunmaktır. Bunu yapmazsa, beni temsil etmediği için görevden alma hakkım var.

Asıl bunun dışındaki meseleyi çözmemiz lazım. Yani sendika işyeri temsilcileriyle işyerindeki işçi temsilcilerini ayırmak lazım.

İşçinin seçtiği işyeri işçi temsilcileri de olmalı. Bu organ, sendika işyeri temsilciliğinden ayrı, işçinin dileklerini, sorunlarını getiren, çözümün takipçisi olan bir organ olmalı. Örneğin İzmit işyeri. Her ünite işçi temsilcisi olmalı ki, o ünitenin sorunlarını, istek ve taleplerini sendikanın temsilcilerine getirmeli.

Bunları işyeri komiteleri olarak mı düşünüyorsunuz?

Tabii. Komitelerin oluşumunda işyeri temsilcisini komite başkanı yapabilir işçi. Sayısal olarak da sınırlama konmamalı.

Bizce profesyonel sendika yöneticileri, kendi işkollarındaki en yüksek vasıflı işçi ücretinden daha fazla ücret almamalı...

Çok doğru. Bir sendikal reform gerekli. Sendikacılığı ekmek kapısı gibi görme alışkanlığını kaldırmak zorundayız. Sendikacı, işyerinde aldığı ücretin iki-üç katı ücret almamalı.

"Sendikacıların" sendika tüzüklerinde geniş imkanları bulunmaktadır. Çeşitli sendikalarda, karşı çıktığımız yasalardan

daha anti-demokratik maddeler var. İşçi yasayla sınırlanmış kıdem tazminatı tavanını aşamazken, bazı sendikacılar bunun çok üstünde tazminatlar almaktadır. Böyle bir anlayış, demokratik seçim de yapmaz. Bunun düzeltilmesini istiyorum. Sendikacılık amatör ruhun dışına çıkmamalı.

Yani, sendika yöneticilerinin vasıflı işçi ücretinden daha fazla almaması lazım...

Almaması lazım. Sizin dediğiniz gibi, istiyoruz ki sendikacı işyerindeki en orta halli işçi ücreti düzeyinde ücret alsın. Sendika profesyonelliklerini hakkaniyetli bir sisteme oturtmalıyız. Amaç *sınıfa hizmet* olmalı.

Bir de, sendika binalarının devlet dairesi gibi açılıp kapanması konusu var.

Genelde mümkün olduğu kadar binayı kapatmamaya özen gösteriyoruz. Aslında en az bir yönetici arkadaşın sürekli nöbetçi kalması daha akılcı.

Sendikaların "35 saatlik iş haftası"nı toplu sözleşmelerin amir hükmü haline getirmesi önerimiz var. Belediye-İş'in son sözleşme metninde yer alan bu istem, sizin işkolunda da öne çıkmaktadır. Sendikamızın bu konuda görüşü nedir?

Fikir olarak 35 saati savunuyoruz. Hatta her toplu iş sözleşmesinde talebimiz oluyor, haftalık çalışma saatini 40 saat olarak istiyoruz, ama 40 saatin içindeki "işçiye verilmesi gereken ara dinlenmeleri" de, çalışmadan sayıyoruz. O da aşağı yukarı 35 saate gelir.

35 saat düşüncesindeki bir temel hedef de işsizliğin, tensikatların önlenmesi, işçinin kendisine ve ailesine, sosyal-kültürel çalışmalara zaman ayırabilmesi...

O boyuttan Türkiye'de daha bakamıyoruz. Neden? 35 saate düşürdüğünüz zaman adam yeni işçi almıyor.

Belli bir dönem sigortalı işçi olarak çalışmış kişilere, işsiz kalmaları halinde işsizlik sigortası ödenmesi lazım. Ama kimseyi aldatmayalım, bunun da faturasını çalışanlar ödeyecek. Primin yüzde dördünü işverene, yüzde üçünü de işçiye yükleyecekler. Arkasından, kıdem tazminatını, ihbar tazminatını kaldırmak isteyecekler. Yani işveren hiç masraf etmemiş, işçi ise, hem eski haklarını kaybetmiş ve hem de cebinden yeni kesintiler ödemiş olacak.

İşsizlik, iş bulanın da iş güvencesini tehlikeye düşürmektedir. İşsizliğin çözülmesi lazım. Ama bakın, iş güvencesi yasasıyla ilgili bir taslak çalışması var. Çok koruyucu hükümler *getirmemesine* rağmen, bakan her türlü saldırıyla karşı karşıya kalıyor. Kim yapıyor bunu? Holdingler, sermaye, sermayenin savunucuları!

[Bir arkadaş] 35 saatlik iş haftasıyla hem istihdam yaratılmış, işsizlik önlenmiş olacak, hem de işçiler kendilerine daha fazla zaman ayırabilecek. Bu randımanı artıracak, iş kazalarını da azaltacak...

Mutlaka o yönleri var. Ama eğitimsiz bir işçi topluluğu var. Adam işi zor bulmuş, sorunun üstüne gidemiyor. İşten atılma korkusu var.

Teknolojiye niye geçmiyorsunuz diye (işverenle) zaman zaman tartıştık. Çalışma

süresi azalsın diye. Önümüze getirdikleri ne biliyor musunuz? "Yüz kişilik bir oluklu tesisine, son model oluklu makinesini getirdiğiniz zaman kapasite yükselecek, 40 kişiyle çalışacak. O makinede 80 kişiyi çalıştırabilmeniz için, onları ikiye bölüp haftalık çalışmayı 24 saat yapmanız lazım. Ücretler saat ücreti bazında olduğu için şartları koruyamazsanız, adam gidecek ek iş yapmak zorunda kalacak."

Biz Türkiye'de her alanda yeni teknolojiye geçilmesini savunuyoruz, ama on dediği gibi 40 kişiye de düşmez diyoruz.

Çalışanın iki katı işsiz var dışarıda. B durum çalışanın iş güvencesini tehdit ediyor. Sendika olarak işsizleri de düşünmek zorundasınız.

Çalışma haftasını 35 saate, 30 saate düşürmek lazım. Yeter ki, işverenler düşürülen saat kadar işsize iş versin. Ama vermiyor ki. 40 saate düşürülen işyerlerinde bile iki gün hafta tatilini mesai ile tamamlıyor.

Buna karşı işçi sınıfının da işverene "bu uygulama benim işime gelmiyor" deyip toplumsal güç dengesini kendi lehine çevirmesi, bunun için de sahip olduğu gücü kullanması gerekiyor.

Katılıyorum, örgütlü güç önemli.

Bu amaçla, mütahit işçilerine sahip çıkılması da önemli.

Genel kurul kararımız var, sendikaya üye olması halinde mütahit işçisinin ana işverenle bağitlanan toplu iş sözleşmesinden yararlanması hükmü var.

Taşeron ve mütahit işçilerinin yasal düzenlemeyle kaldırılması lazım. Yargıtay kararı "üye edin" diyor adamı. Biz sözleşme yapıyoruz, işverene ait işyeri içerisinde mütahit, taşeron veya benzeri ad altında, kadrosuz işçi çalıştırılmaz diyoruz.

lerini silkeleyemeli

cylem birliğı yapmaları önem kazanıyor. Uluslararası sendikal çalışmanın gerekliliğı öne çıkıyor. Bu alanda ne gibi girişimleriniz var?

Uluslararası sendikalarla diyalogumuz var. Üyesi olduğumuz ICEF toplantılarında, sendikaların en büyük baş belasının çok uluslu şirketler olduğuna görüyoruz. En büyük problem şu ki, bu şirketlerin genel merkezleri, organizasyonları farklı ülkelere dağılmış, sendikalar muhatap bulamaz duruma geliyor. Bu alanda çok etkili mücadele yürütülmesi yönünde kararlarımız var.

Ülke bazında toplu sözleşmeleri aynı döneme getirmek... Sendikaların değişik işkollarındaki eylemliliğı artı uluslararası dayanışma, toplu sözleşme olsun demokratik kazanımlar çerçevesinde olsun uluslararası kuruluşlarla irtibat halinde olmak, ekonomik-siyasal desteğe sahip olmak... Sendikaların meselelerinin ortak olduğunu bilince çıkarmak. Bunlar, sendikacılığın hangi anamlarda yapılması gerektiğini anlatıyor.

Biz bu anlayışla, yoğun işçi bölgesi olan Kocaeli'de toplu işçi çıkarımı, işçinin iş güvencesinden yoksun oluşu, kaçak işçi çalıştırılması, sözleşmelerin sıkışıklığı gibi hadiselerin birbiri üzerine gelmesi karşısında Kocaeli Sendikalar Birliğı'ni oluşturduk. Öncelikle, bölgemizde Türk-İş'e bağlı sendikaların Türk-İş İl Temsilciliğı görevi sendikamıza önerildi. O zamanki Selüloz-İş genel başkanı, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun kararları doğrultusunda görev yapan Türk-İş 1.bölge temsilcisine bağlı illerin il temsilciliğini kabullendi.

Giderek - rakip sendikaların birbirleriyle didişmelerini çerçevesinde - Laspetkim-İş, Özçelik-İş, Otomobil-İş gibi sendikaların bile buraya gelmesini sağladık. Zaman zaman çıkan tartışmaları da, "burada şu ya da bu sendikanın yetkisi tartışılmıyor, burada çalışanların sorunları tartışılıyor, bu bağlamda birleşmek zorundayız" diye aşmaya yöneldik. Böyle böyle bütünleştirdik, kaynaştırdık.

Bu örnek henüz Türkiye'nin hiçbir yerinde yok. Bütün bölgelere yayılsın istedik. Ama olmadı. Önümüzdeki dönemde bir aksilik olmazsa "memur" sendikalarını da çağıracağız. Katkılarını, düşüncelerini alalım, onlar da bizim tecrübelerimizden faydalansınlar. Hızlı teknolojik gelişmeye ayak uyduralım, eksiklerimizi tamamlayalım. Gelecek kuşağa fren görevi gören değil, yol açan bir anlayış lazım diye düşünüyoruz.

İşkollarının sayısının azaltılması konusunda ne düşünüyorsunuz? Örneğin selüloz, basın ve gazetecilik işkollarının birleştirilmesi?

Aynı işi yapan, aynı amaçlı işkollarının sendikal birliğin daha da pekişmesi açısından, belli çerçevede birleşmesi lazım. İşkolları mümkün olduğu kadar azaltılmalı.

Yüzde 10 barajının kaldırılmasını da talep ediyorum. Yüzde 49'u sendika üyesi yüzde 51'i değil diye yetki meselesinin ortadan kalkmasını istiyorum. Yüzde 51'i bulmadın diye yetki vermiyor yasa, bu yasal düzenlemenin kalkmasını herkesin istemesi lazım. Burada tek temennim, her 100-200 üye yapanın kendi başına sendika kurmasına ve işçileri bölüp parçalamasına, paravan işveren sendikalarının kurulmasına çanak tutulmamasıdır.

Ülkenin tüm işçilerinin tek bir sendikal çatı altında olması yönünde tutum alınmalı değil mi?

Sendikal birlik şart. Aynı telden çaldığınız zaman, güliyor işveren. Hoşuna gitmez mi, "böl, parçala, yut".

Yani, diyelim bir işyerinde 100 kişi çalışıyor. 20 kişi sendikalı olmak istiyor, işveren işten atmadan o 20 kişi sendikalı olabilmeli.

Tabii. Sözleşme yapabilmeli. Zaten yasalara göre her işçinin sendikalara üye olma hakkı var, ama bu hak işverenlerce kullanılmıyor. Adı var, uygulamada yok. Ağzından "S" harfi çıktı mıydı kapının önünü görüyorsun. Türkiye'nin düzeni bu.

Belediye-İş sözleşmesi, tüm Türkiye için nitelsiz işgücünün ücret tabanını koyuyor, yani asgari ücreti fiili olarak belirliyor. Siz, kendi sözleşme taslağınıza hazırlar ve ücret isteminizi belirlerken, bunu dikkate alıyor musunuz?

Bizim asgari ücretle ilgili bir problemimiz olmuyor. Asgari ücret yükselirse, asgari ücret artı toplu iş sözleşme zamları geçerli oluyor. KİT'lerde uzun süredir işçi alımları olmadığı için, ancak çırak okulundan gelen arkadaşlarımız, gençler oluyor. Bunların da zaten asgari ücretin altında ücret alması mümkün değil.

Asgari ücret, aldatmaca bir ücret. İşverenlere, kaçak işçi çalıştıranlara "bunun altında işçi çalıştırma" der gibi bir şey. İşverenler, işçi 10 gün çalıştı diye gösterip, 30 gün hatta mesai de çalıştırıp 10 gün için vergi ve sigorta ödüyor, hem işçiden hem de devletten hırsızlık yapıyorlar.

Öncelikle ülkemizde tüm sanayi sektörlerinin işyeri ağırlıkları düzeyinde belirlenmeler yapılmalı, *taban ücret* (ya da işe giriş ücreti) belirlenmeli. Bunun adına asgari ücret denmemeli. Üstüne sözleşme mücadelesıyla aldığı farkları ilave etmeli.

Sendikacıların işverenle koyun pazarlığı işini bırakarak bilimsel, teknik çalışmayla ve gelişen sistemler çerçevesinde, işçinin işe giriş ücretinden tutup iş arayan işçinin eğitimli durumda beklerken hangi yollarla desteklenmesi gerektiğı konusuna varıncaya kadar görüş getirmesi zorunluluğı var.

Kısacası, Türkiye sendikacılığında, başta sendika-içi demokrasiye yönelik olmak üzere ciddi bir sendikal reformun gerçekleşmesini isteyen, sendikacılığı sırf geçim kapısı olarak değil, gerçekten sınıfa hizmet mevkisi olarak görüp, sorunlara ve mücadeleye bu bazda bakan anlayışın sendikalara hakim olması gerekir.

Teşekkür ederiz. ●

Türkiye'de sendika-içi demokrasiye yönelik ciddi bir sendikal reform gerekiyor. Sendikacılığı geçim kapısı değil, sınıfa hizmet mevkisi gören anlayışı hakim kılmalıyız

Sendikaların kendilerini daha ileriye götürecek bir çalışma temposuna girmesi için sizce neler yapılması gerekli?

Memur-işçi ayrımını kapitalizm yapmıştır. Halbuki üretim aracı sahibi olmayıp, emeğini satarak geçinen herkes işçidir. Önce işçi olmakla gurur duyacağız. Ve işçi haklarıyla insan haklarını eşdeğerde göreceğiz. Bu duyarlılık aşılandıktan sonra, her türlü örgütlü mücadelenin istenildiğı yerde, bütün özlük haklarını ve demokratik kazanımlarını söke söke elde edeceğine inanıyorum.

Bazı işçi arkadaşlar, Moğultay çıkarsın iş güvencesi yasasını biz öyle sendikaya gireceğiz, hiç olmazsa iş güvencemiz olsun örgütlenmeye geçtiğimiz yerde, diyorlar. Kardeşim sen başla bir kere diyoruz... İşçideki bu anlayış yıkılmalı. Birilerinin bir yerden başlaması lazım. Yoksa bu mücadele yürümez.

Biz olumsuzlukları anlatıyoruz, bunun olumluya yönltilmesi için, önce işçilik bilincinin arkadaşlara verilmesi lazım.

*"Ey, işçi kardeşim! Yarınki emekliliğın, eğlenmen, yarın doğacak çocuğın için, bugün sınıfını düşünerek emeğın, alın terinin hakkını almak için mücadele ediyorsun. Sen olmasan, Turgut Özal'ın musluğu akmaz, Demirel'in uçağı uçmaz. Erdal İnönü'nün arabasının tekerleğı yapılmaz. Öldükleri zaman kefenini bile doku-yan olmaz. Sen bu güce sahipsin!" denmeli.

İşyerlerinde disiplin kurullarının çoğunluğunun seçimli işçi üyelerden oluşması hakkında düşüncelerinizi neler?

Tabii, seçimle gelmeli.

Sendika üyesi kadın işçileri yönetime katma yönünde ne gibi girişimleriniz var?

Bayan işçilerin her türlü demokratik örgütlerde erkeklerden farksız olarak, aynı eşitlik çerçevesinde temsil hakkını savunuyoruz. "Bayandır, ikinci plana itilsin" düşüncemiz yoktur.

Selüloz-İş'in 200-250 civarında bayan üyesi var. Yeni organize sanayide bayan işçi alınıyor şeklinde duydum. Ama fazla değil. İzmir'de vardı, sayısı düştü. Dalaman'da 100'e yakındı. Artık bayan işçi almıyorlarmış.

Kadın üyelerinizin önünü açabilecek, yönetime getirecek ne gibi bir çalışma var?

Temsilcilerimiz var. Seçimlere girmeleri için teşvik ettik, az olmasına rağmen Dalaman şubemizden delegelerimiz var. Yani konunun yabancıısı değiliz. Sevim Çevik adlı bir arkadaşımız 1973-76'da işyeri temsilcisiydi.

Türkiye ekonomisi dünya pazarına bütünlelendikçe farklı işkollarından ve ülkelerden sendikaların, toplu sözleşme öncesi birbirleriyle eşgüdümlü tutum almaları, görüş ve

Patronların DİSK’i

DİSK’i uyarıyoruz: Sendikal birliğe saldırmayın, Türk-İş’e katılın!

Son haftaların hızlı gelişmeleri DİSK’e ilişkin öngörülerimizi doğruluyor. “Yeni” DİSK, burjuva basından aldığı desteğe dayanarak, işçilerin değil patronların çıkarlarını “inançla” savunma çabasındadır.

İşverenlerin sık sık önerdiği ve bugün Demirel’in başkanlığını Prof.Emre Gönensoy’un koordinatörlüğünde yürütülen Ekonomik Sosyal Konsey çalışmalarına “sıcak” bakan DİSK genel başkanı K.Nebioğlu şöyle diyor:

“Sermaye daha çağdaşlaşmadı. Nasıl serbest piyasa koşullarının çağdaş şartlara göre işlemesi isteniyorsa, sosyal sorunlar da buna göre çözülmeli. *Çağdaş sendikacılık burada başlıyor.* Sermaye işçi ile diyalog kurmayı öğrenmeli. Bakın TİSK başkanı Refik Baydur diyalog çağrısı yaptı da kabul ettik, oturacağız konuşacağız. Ekonomik Sosyal Konsey’e varız.” (Ajans Tuba Bülteni, 17 Ağustos 1992)

“Solcu”ların beğenmediği Türk-İş, tekeli sermayenin altı yıldır gündeme getirdiği Ekonomik Sosyal Konsey tasarısını, her seferinde bir homurtu ile yanıtladı. En sağ sendikacı bile

anlamıştı ki, bu öneri işçi örgütlerini işverenlerle, işverenlerin çıkarları doğrultusunda uzlaştırmaya yöneliktir, sendikal mücadeleyi çökertmeyi hedeflemektedir.

“Yeni” DİSK ise, Otomobil-İş’in TBKP’li “milli mutabakatçı” eski yönetiminin attığı adımları ilerletiyor ve Türk-İş’in kabul etmediği lanetli misyona coşkuyla sarılıyor. Yalnızca bu mu? “Yeni” DİSK yönetimi, “emperyalist ülkeler sendikacılığı”nı, Türkiye işçi sınıfına olumlu bir hedef gibi sunuyor.

Açık ki, DİSK yönetimi, kendi varlığını ve kariyerini burjuvaziye uzlaşma gibi acil(!) bir sorunun “halline” bağlamıştır.

Grev kırıncısı ve bölücü!

Sendikasız işçilerin sendikalaştırılması için çalışma yürütmenin DİSK, buna karşılık, (eski DİSK’li yeni Türk-İş’li işçilerin ödediği aidatlardan oluşan) elindeki toplu parayı kullanarak, Türk-İş üyesi sendikalara karşı bir SALDIRI başlatmıştır. Sendikal birliği hedef alan bu

SALDIRI, genel hizmetler işkolunda Belediye-İş’e, tekstil işkolunda Teksif’e, gıda işkolunda Tekgıda-İş’e, turizm işkolunda Toleyis’e yönelmiştir ve “memur” sendikalarını “kazanmaya” çalışıyor.

Belediye-İş’in geçen ay yürüttüğü büyük grev sırasında, örneğin Menemen’de işçileri Genel-İş’e geçirmeye kalkışan DİSK, bu tutumuyla grev kırıncısı ünvanını hak etmiştir. Gaziantep vb. yerlerdeki benzeri “transfer” çalışmaları, Belediye-İş’in verdiği militan mücadeleden bunalan SHP’li belediye başkanlarıyla kapalı kapılar ardında yapılan “görüşmeler” DİSK’in bölücülüğünü tescil etmektedir.

DİSK’in öncelikle Belediye-İş’e saldırması raslantı değildir. Belediye işçilerinin yükselttiği mücadele, öteki işkollarında (en azından önümüzdeki aylarda sözleşmesi bağlanacak 700 bin kamu işçisi için) örnek asgari ücret düzeyini belirleyecek ve tüm Türkiye işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarını olumlu etkileyecektir! Belediye-İş’e

saldırmak burjuvazinin çıkarıdır. DİSK, Belediye-İş’e saldırmakla tüm işçi sınıfına karşı burjuvazinin safında yer aldığı-nı göstermiştir.

Şu habere bir göz atın:

“DİSK genel başkanı Kemal Nebioğlu ve genel sekreteri Süleyman Çelebi’nin imzalarıyla Adalet Bakanlığı’na yapılan başvuruda üye kaydı sırasındaki noterlik masraflarının azaltılması istendi... Bir işçinin sendika üyeliğinden istifası 101 bin liraya üye kaydı ise 21 bin liraya yapılabilmektedir.”

Eski DİSK’lilerin (şimdiki Türk-İş üyelerinin) eski sendikalarına geri dönmelerinin 73 milyar liraya malolacağından yakından “yeni” DİSK yönetimi, Türk-İş’i hedef alan girişimlerinde “birim bölücülük maliyetinin” indirilmesi için burjuvaziden “ayrıcılık” istiyor, yardım diliyor.

İşçiler bu örgütü “patronların DİSK’i” olarak nitelerken haksız sayılmazlar.

Uyarıyoruz

Adana’da bir milletvekili adayı eskisini bol para ile donatıp

Türk-İş’li işçilerin üzerine sürmek, sırtını burjuvaziye dayayıp işyerlerinde işçiler arasına nifak sokucu, bölücü çalışma yürütmek, para ve boş vaat dağıtmak, Cumhuriyet’ten Türkiye’ sine burjuva basının desteğinde PATRONLARIN DİSK’i olmak, kolaydır.

DİSK yönetimine sesleniyoruz! “Kolay” olanı değil, onurlu ve doğru olanı yapın! SENDİKAL BİRLİĞE SALDIRILARI DURDURUN! İşçilerin tek bir yürek gibi haykırıp burjuvaziye tek bir yumruk gibi vuracak tek sendikal örgütte toplanması mücadelesinde sizin de tuzunuz olsun! Onurlu, namuslu, işçi gibi davranmak, yüreği gerçekten işçi olanlar için zor değildir!

DİSK yöneticileri! “Patronların DİSK’i” bataktır, çıkmaz yoldur! Türk-İş’in militan tabanında yer alan eski DİSK’li işçilerin uyarılarına kulak verin: Sendikal birliğe saldırmayı bırakın, DİSK’i tüm mal ve para varlığıyla Türk-İş’e katın! İşçi sınıfının uzun erimli çıkarları açısından tek doğru yol budur! KAVGA

“YENİ” TEKSTİL’İN KORSAN KONGRESİ

DİSK’e bağlı Tekstil sendikası, 22-23 Ağustos’ta “kongre” yaptı. Bir süre önce sendika genel yönetim kurulunun (GYK) oybirliğiyle aldığı kongre kararı, sonradan aynı organın çoğunluğu (4 üye) tarafından 4 ay sonraya ertelenmişti. Ancak, Tekstil yöneticilerinin başvurduğu mahkeme, sendika tüzüğüyle uyumlu olarak alınan eretleme kararını tanımadı ve “kongre” yapıldı.

GYK çoğunluğunu oluşturan Besim Usta, Mehmet Bulut, Ali Aykut ve Selahattin Uyar ile yönetime muhalif delegeler “korsan kongre” olarak nitelenen toplantıya katılmadılar. Bir delegenin 32 “naylon delege” bulunduğunu belirttiği toplantı, işadamı Rıdvan Budak’ı yeniden genel başkanlığa getirdi.

“Sendikal birliğe hayır!”

Rıdvan Budak, kongrede yaptığı konuşmada sendika içindeki çatışmaları “görüş ayrılıklarının ve güven bunalımının aşılama-maması” biçiminde açıkladı. Daha sonra “ayrılığın” nedenini açıkladı: Muhalefetteki arkadaşlar “Türk-İş’te birlik” yanlıydılar, sırtlarını ma-

lum(!) odaklara dayamışlardı ve bu amaçla “gizli toplantılar” yapıyorlardı. Oysa, yüreği işçi kalmış, onurlu ve namuslu sendikacıların sendikal birlik yanlısı olmalarından doğal ne olabilir?

20 milyar lirayı kullanmaktan söz eden Rıdvan Budak ve ekibi sendikal birliğe şöyle bakıyor:

“Baraj engelini aşmak için ilkelerimize ve çalışma anlayışımıza aykırı sendikalarla birleşme imkanı olamazdı.” (Örgütlenme Dairesi Raporu)

Ne yapmayı düşündükleri açıktır.

İşçiler konuşuyor

Kongre raporlarında sınıf mücadelesi, sosyalizm gibi sözcükler yer almıyordu. Kongre delegelerinden Kadem Can’ın şu sözleri tabloyu tamamladı:

“Yönetimden emeğin en yüce değer olduğunu söylemelerini beklemiyoruz. Onlar paranın en yüce değer olduğunu kanıtladılar... Ben

Nejat Yazıcıoğlu

üretimden geliyorum, üretimden gelenleri destekliyorum. Sendika yöneticileri üretimden ve sınıftan kopmuşlardır.”

Yönetim işçiden kopmuş olmakla kalsa neyse. Delege Necati Demirel’in şu sözleri kongrenin ne denli şaibeli olduğunu ortaya koymaktadır:

“... Bu toplantı sendikamızı kamuoyu önünde küçük düşürmeye yönelik, hiçbir yasal ve hukuki geçerliliği olmayan ve hukuken yok sayılan naylon bir kongredir, korsan bir kongredir.”

Tekstil’in namuslu üyeleri, “32 naylon delege” iddiasını herhalde araştıracaklardır.

Korsan ve naylon, ama “yasal”

Tekstil’in kongresiyle, ilginç bir hukuksal ve siyasal durum ortaya çıktı. Tüzüğe göre, GYK 4 ay sonrasına ertelediği için bu toplantı geçersiz! DİSK genel başkanı Kemal Nebioğlu’nun

“duyurusuna”, işadamı Rıdvan Budak ve iş arkadaşlarına ve de bir mahkeme kararına bakılırsa (tüzüğe uygun değil ama) yasal!

Makamlar, paralar ve kişisel gelecek umutlarının bataklığı içinde gerçekleşen bu hukuksal garabet, siyasal açıdan “normal” sayılmalıdır. İşadamların dostu yine işadamı değil midir? Ve DİSK’in Tekstil sendikası eliyle tekstil işkolunda Türk-İş’e karşı giriştiği saldırıya ancak işverenler sevinmez mi?

Mahkeme “yasaldır” diyor ama, bu şaibeli toplantının meşru olup olmadığına sınıf bilinçli işçiler karar verecektir. Sendikal birliğe yönelik bölücü girişimleri püskürterek...

Tekstil yönetimi içinde “biz meşruiyet” diyecek cesarete kimse varsa, şu soruları yanıtlasın:

İçinizde hem sendikasıdan hem DİSK’ten çifte maaş alan, 12 Eylül faşizminin çektiği eziyetin karşılığı olarak kendi

sendikasıdan 1 milyar lira ödenek isteyen sendikacı var mı?

İçinizde tefecilik, büyük işadamlığı, müteahhlik, arsa spekülatoörlüğü, işçi kuruluşlarıyla tüccarlar arasında komisyonculuk vb. yapan sendikacılar var mı? Kimler!

12 Eylül sonrasında hukuki bir hülcülikle el konulan Ankara’daki Genel-İş genel merkez binasının Anayasa Mahkemesi’nden geri alınması için neden “hukukun üstünlüğü” yolunu denemiyorsunuz? Birileriyle bir anlaşmanız mı var?

Uluslararası işçi dayanışması olarak tutuklu DİSK üyelerine gönderilen parasal kaynaklar ne oldu?

Sun Turizm, Fest Turizm vb. şirketlerinin sahipleri... Halı ticaretinin milyarderleri... Halı, Güneşli, Çobançeşme’den, Firuzköy’den arsa kapatanlar... Emlak “kooperatifi” yöneticileri... Çerkezköy’deki tekstil fabrikalarını haraca bağlayanlar... Çek-senet işleriyle uğraşanlar... Merter Keresteciler Sitesi’ndeki bir “yerin” müdavimleri... Kim bunlar?

Konuşun! Üstünüzde ne top-rağı var? ●

KULLANIM DEĞERİ KAVRAMI

Söylediklerimizi kullanım değeri kavramına uygulayalım. Yukarıda verdiğimiz alıntıda Marks “tarihte hangi toplum neyi ne kadar tüketmiş” sorusu ekonomi politığın değil tarihin konusudur, diyor. (Kullanım değerinin hiçbir önemi yoktur demiyor. Marks’a söylemediğini söyleten Taner Akçam, bizzat Marks tarafından cehaletle, “*Kapital*’in bir tek kelimesini bile anlamamış olmakla” suçlanıyor.) Böylece, toplumların tükettikleri kullanım değerlerine göre evrensel bir biçimde sınıflandırılmasını baştan önlemiş oluyor. Kullanım değeri kavramının bu ilk aşamada öne çıkan yönü budur: Kullanım değeri kavramı, toplumları ekonomik olarak sınıflandırmada bir kriter olamaz. Hangi kullanım değerleriyle olursa olsun, bütün toplumlar herşeyden önce kendilerini fiziksel olarak yeniden üretirler.

Evrensel bakışa yürüyen bir düşünce, toplumların evrensel karakterinin birincisini, tüm toplumların kullanım değeri tüketerek kendilerini yeniden ürettikleri gerçeğini ortaya çıkarırken, ileride zenginleştireceği “kullanım değeri” kavramının metinde baştan yanlış anlaşılmasını önüyor. Bu kavramın ekonomi politik anlamı üzerine henüz birşey söylemiyor.

Marks daha sonra, metayı kullanım değeriyle değişim değerinin birlikteliği olarak ele alıyor. Kullanım değeri olmayan metanın değişim değeri de olamaz. Bu durumda meta kavramının dışına çıkmış olur. Bir nesnenin meta olabilmesi, bir başka deyişle bir değişim değerinin varolabilmesinin önşartı, o nesnenin bir *kullanım değerine* sahip olmasıdır. Bu ise kullanım değeri kavramına ilk ekonomi politik içeriğini verir.

Marks’ın düşüncesi hareketini sürdürür: Kullanım değeri bütün zenginliğin özüdür, aynı zamanda yaygın meta üretimi altında değişim değerinin maddeleşmiş deposudur. Değişim değerini maddi olarak içinde muhafaza eder. Böylece kullanım değeri kavramının biraz daha zenginleştirdiğini, değişim değerinin varoluş biçimiyle ilgili bir işlev üstlendiğini görüyoruz.

Marks, metanın “kullanım değeri/değişim değeri” şeklindeki ikili karakterini bu kez, metanın niteliksel/niceliksel özelliği bağlamında ele alır. Kullanım değeri hem niteliksel hem de niceliksel olarak incelenebilir, ama metanın değişim değeriyle olan ilişkisinde öne çıkan yönü niteliksel yönüdür. Bu anlayış çerçevesinde kullanım değeri metanın niteliksel, değişim değeri ise niceliksel yönünü temsil eder:

“Kullanım değerleri olarak metalar, herşeyden önce farklı niteliklere sahiptirler, ama değişim değeri olarak sadece farklı niceliklerden ibarettirler ve bu durumda bir atomluk bir kullanım değeri içermezler.” (K.Marks, *Kapital*, Progress Publishers, İng. basım, cilt 1, s.45).

Yani kullanım değeri/değişim değeri, artık ikili bir diyalektik kategoridir.

Şimdi, *Kapital*’in çevre çalışmasıyla ilgili esere, *Grundrisse*’e bakalım. Burada Marks şöyle diyor:

“Meta, iki özelliğin birliği olarak kendini gösterir. Kullanım değeridir, yani ne tür sistematize edilirse edilsin, insan ihtiyaçlarını karşılayan nesnesidir. Bu (kullanım değeri),

metanın maddi yönüdür, bunda en benzeşmez çağların üretimleri arasında bir benzerlik bulunabilir ve bu yüzden incelenmesi ekonomi politığın dışına düşer. Modern üretim ilişkileri tarafından değişikliğe uğrar uğramaz, ya da kendisi bu ilişkileri değiştirmek için devreye girer girmez, kullanım değeri ekonomi politığın alanına girer.” (K.Marks, *Grundrisse*, Penguin Books, İng.basım, s.881)

Burada Marks önce eski ikazını yineliyor: “Toplumları ne tükettiğine göre evrensel kategorilere bölemezsiniz, sınıflandıramazsınız.” Sonra da kullanım değeri kavramını biraz daha zenginleştiriyor: Kullanım değeri artık hem üretim ilişkilerince değiştirilebilen, hem de kendisi bu ilişkileri değiştirebilen bir kategoridir ve ekonomi politığın içindedir. Yalnızca meta tanımının ayrılmaz bir parçası değil, artık bu metanın üretimindeki ilişkinin de bir parçasıdır. Metanın statik bir özelliği olarak ilk tanımı yapılan kullanım değeri, artık dinamik bir karakter almıştır.

Marks burada da durmuyor. Üretim ilişkisi ile kullanım değeri karşılıklı etkileşim içindedir, o halde kullanım değeri emek süreci ve üretim araçlarıyla da etkileşim içindedir. (Bu etkileşimin ne olduğunu henüz söylemiyor.) Metanın kullanım değeri olmadan değişim değeri olamaz, ama değişim değeri olmayan bir nesnenin kullanım değeri olabilir. Elde edilmesi insan emeği gerektirmeyen nesneler böyledir. Bu durumda o nesneye artık meta diyemeyiz. Örneğin solunan hava.

Burada hâlâ bir eksik var: Peki, insan emeğiyle üretilen ve kullanım değeri olan bir nesne mutlaka değişim değeri olan bir meta mıdır? Hayır. Bir insanın kendi dolaysız tüketimi için kendi emeğiyle ürettiği bir nesne, kullanım değerine rağmen bir meta değildir. İşte bu noktada üretimin toplumsal karakteri, ‘kullanım değeri’ kavramının içine sokulur:

“Meta üretmek, sadece kullanım değerleri üretmek değildir, başkaları için kullanım değerleri, toplumsal kullanım değerleri üretmektir... Metanın ortaya çıkabilmesi için bir ürün, değişim yoluyla başka birine, bu ürünün kullanım değerinden istifade edecek birine geçmelidir.” (K.Marks, *agy*, s.48).

Yani toplumsal olarak kullanım değeri olmayan bir metanın değişim değeri de yoktur:

“...Nihai çözümlemede, bir meta, sadece kullanım değeri için..., özelliğine göre ya bireysel ya da üreten olan tüketim sürecine girsin diye satın alınır.” (K.Marks, *Kapital*, Progres Publishers, İng. basım, cilt 2, s.60)

Görüyoruz ki, başta bir ikaz için şöyle bir bahsedilen kullanım değeri, kavram olarak düşüncenin hareketini sürükleyen kavramlardan biri haline geldi.

Marks buradan, toplumsal ihtiyaçların ne şekilde koşullandırıldığına geçer. O toplumun gelişmişlik derecesiyle sermaye birikim düzeyi arasında ilişki kurar. Birikimin düzeyi toplumun ihtiyaçlarını, ya da ürettiği kullanım değerlerinin niteliklerini koşullandırmaya başlar. Kapitalist birikim bütün toplumun maddi yaşam koşullarını belirler.

Marks burada da durmaz. *Kapital*’in ikinci cildinde, üretimi üç sektöre böler: Üretim araçları üreten sektör, işgücünün tanımına giren metaları üreten tüketim sektörü ve burjuvazinin ekstra tüketimi için lüks metalar üreten sektör. Bu bölümleme, kullanım değeri kavramını eksen alır. Bu üç sektör arasında yaratılan değerler açısından bir denge oluşmadıkça kapitalist genişletilmiş yeniden üretim tökezler. Çün-

kü kullanım değeri anlaşılmadan, kapitalist meta üretimi anlaşılmaz bir hale gelir:

“... Kapitalist üretim sürecini, vulgar ekonomi anlayışına uygun olarak, sadece metaların, bir şekilde tüketime elverişli kullanım değerlerinin üretimi olarak algılamak kolaydır, ki bu durumda üretim yapan kapitalist, farklı kullanım değerlerine sahip metaları aralarında değiştirmek, ya da bu kullanım değerlerini değişime sokmaktan başka hiçbir gaye gütmemiş olur.” (K.Marks, *agy*, cilt 2, s.70)

İşçiler, kendi işgüçlerini yeniden üretmek için bu metalara bağımlıdır. Ama kapitalistler de bu metaları işçilere satarak değeri gerçekleştirmek zorundadırlar. Bu şu anlama gelir: Kapitalist birikim hem toplumsal ihtiyaçlara yanıt vermek hem de sürekli yeni ihtiyaçlar, kullanım değerleri yaratmak zorundadır. Yani kullanım değeri, evrensel bir kategori olarak geliştirilirken sonunda kapitalist birikimin bir ekseni haline gelir.

Kullanım değeri, Marks’ın “hiç önem vermediği” bir kavram olmadığı gibi, tam tersine Marksist ekonomi politığın çeşitli unsurlarını içiçe geçiren, yapıştıran, kaynaklayan bir kavramdır. Marks’ın düşüncesinin hareketi içinde, diğer birçok kavram gibi, kullanım değeri kavramının da hareket halinde son derece önemli bir kavram olduğunu, acaba Taner Akçam anlayacak mı? Eğer yazdıklarımızı anlayamazsa, Marks’tan okumayı da reddeder ve Marks’ın bu temel kavramı “ihmal ettiği” safatasından hâlâ vazgeçmezse, kendisine çok basit ve bu kez kafasının basabileceğini düşündüğümüz bir açıklama getirebiliriz:

Kapitalist üretimde, kullanım değerine sahip değişim değerleri üretilir. Kullanım değeri olmayan birşeyin değişim değeri de olamayacağından, o şey üretilmez. Bu *üretimle ilgili* soyutlama düzeyidir. Üretmekle bitmiyor. Kapitalist birikimin sürebilmesi için, üretilen bu metalaradaki değerlerin gerçekleşmesi gerekiyor. Bu metalar satılmalı, atılmalı, vb. yani içlerindeki kullanım değeri tüketilmelidir. Bu da *tüketimle ilgili* soyutlama düzeyidir.

Üretim ve tüketim ancak birlikte varolabilir ve üretimden tüketime değişim yoluyla geçilir. Kullanım değeri kavramının olmadığı veya gözardı edildiği bir analizde, değişim de otomatikman reddedilmiş olur. Bu ise ekonominin toptan reddidir. “Marks kullanım değerinin hiçbir önemi olmadığını söyleyerek onu analizlerinin dışına çıkarmıştır” demek, “Marks ekonomi politik analiz yapmamıştır” demektir. Ve de görülmemiş bir cehalettir. Uçsuz bucaksız bir hazine olan Marks’tan hiçbir şey anlamamış olmaktır, ve işin kötüsü hiçbir şey anlamadığını da anlamamış olmaktır.

İşte Taner Akçam’ın cehaleti ve Marksizm karşısındaki aczi, Marksizmin bu zenginliğinden nasibini alamamış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumun sınıfsal nedenini bizim söylememize gerek yok, çünkü kendisi onu da söylüyor:

“Devleti ele geçirmek ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kazılamakla sorunun esasta çözüleceğini savunan anlayışın bugün savunulacak hiçbir tarafı kalmamıştır.”

(Salonda coşkulu bir patlama. Bushlar, IMF’ciler, Sabancılar, Koçlar, Özallar, Evrenler, sıkıyönetim savcı ve hakimleri, Metris komutanı, bilunum zindancılar ve DAL’daki işkenceci polislerden koro halinde yükselen “Doğru! Bravo! Yaşa, varol, nuro! Aferin, artık öğrendi! *Paşa çocuk!*” sesleri ve yoğun alkışlar). ●

ÇELEBİ'LER KONUŞUYOR 'Gönül kervanını dergaha yürütün'

Yediyüz küsur yıldır Alevi-Bektaşî toplumunun önderliğini yapmış
Hacı Bektaş soyu Çelebi'lerin temsilcilerinden, Hacı Bektaş Sevgi ve Dostluk
Derneği başkanı *Timurtaş Ulusoy*, görüşlerini *Kavga*'ya anlattı

Sayın Timurtaş Ulusoy, okuyucularımızı özgeçmişiniz hakkında kısaca bilgilendirebilir misiniz?

Bin dokuzyüz ellidokuz yılında Zile'de doğdum. HacıBektaş Veli soyundan geliyorum, Ahmet Cemalettin efendi ile Arife ananın oğluyum. İlköğrenimimi Zile ve Ankara'da gördükten sonra, ortaokulu Ankara Şafaktepe ortaokulunda tamamladım. Lise öğrenimini Ankara M.Rüşti Özel Kimya Meslek Lisesi'nde yaptım.

Dergah'ın Sesi dergisinde yayın müdürlüğü, Hacıbektaş'ta Dosteli Yapı Kooperatifi'nin başkanlığı yaptım. Halen Hacıbektaş'ta kurulu *Hacı Bektaş Sevgi ve Dostluk Derneği*'nin başkanlığını yapmaktayım.

Alevilik-Bektaşilik nedir?

Alevilik, Hz.Ali'nin (düşüncesine) dini ve felsefi yönleriyle tamamıyla inanıp uygulamaya geçmektir.

Bektaşilik, Hz.Ali'nin soyundan gelen Hacı Bektaş Veli'nin, Alevilik düşüncesini ve yolunu, Anadolu'daki yer ve çevreye uygun olarak, hem bulunduğu çağa hem de gelecek çağlara hitap edecek şekilde evrensel fikirlerle yoğurmasıyla oluşmuştur.

Alevilik-Bektaşiliğin tarihsel gelişimini özetler misiniz?

Alevilik-Bektaşilik, kısaca, temeli hümanist fikirlerle yoğrulmuş bir yaşam biçimidir.

Hz.Ali İslamiyeti ilk kabul ettiğinden, ölümüne kadar Hz.Muhammed'in yanında yer almış ve davasında her alanda mücadele etmiştir. Hz.Ali daima ezilen kesimin (köleler) yanında olmuş, insanlığı ve demokrasiyi aşlamıştır. Hem kendisi hem de Ehlibeyt sülalesi ve Ali taraftarı olanlar (o dönemde adı Şia, günümüzde Alevilik) bu mücadeleyi canları pahasına sürdürmüş ve Alevilik, günümüze kadar Hz.Ali'ye inanan ve izinden gidenler tarafından yaşatılmıştır.

Alevilik, Arap yarımadasında - özellikle Emevi ve Abbasi baskısıyla sindirilmiş olduğundan - gizlilikle, İran ve Azerbaycan'da ise açıklıkla sürdürülmüş, bu ser-

bestlik özellikle Türk halkları arasında şamanizm katkılı biçimde gelişmiştir. Anadolu'ya yayıldıktan sonra Bektaşilik adı altında yoğrulmuş, bu sefer de Rum diyarı denilen yerde dini ve felsefi görüşleri sentezleşerek bugünkü biçimini almıştır.

Alevilik-Bektaşiliğin felsefesinin temelinde hangi ilke ve görüşler yatar?

Bektaşilik felsefesi aristokratik değil, demokratiktir. Yıkıcı değil yapıcıdır. Bektaşilik çağdaş, uygar, hümanist, ilerici ve devrimci bir felsefeye sahiptir. Aynı zamanda *ekonomide eşitlikçi, sosyal hayatta adaletçi, siyasette demokrasiden yana, inançta ise laik* bir yapıya sahiptir.

Hacı Bektaş-ı Veli devrimciliği taşıla sopayla, topla tüfekte gerçekleştirmemiştir, sadece fikirleriyle irşat ederek eylemini gerçekleştirmiştir. Geçmişe ve geleceğimize ışık tutan yüzlerce eyleminden birkaçı şunlardır:

* Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu'ya geldiği zaman, büyük Selçuklu devleti yıkılmış, yerine Anadolu Selçuk devleti kurulmuştur. Bu devletin resmi dil ve edebiyatı Farsça, din dili Arapça olduğu halde, (Hacı Bektaş'ın) bunlara rest çekerek, 1292 yıllarında "öz Türkçe kullanılacaktır" diye başlattığı mücadeleyi Atatürk 1932 yılında perçinlemiş, harf devrimini gerçekleştirmiştir.

* Gerici, tutucu tarafların meta olarak kullandıkları kadınlarımıza toplumlarda sosyal haklar tanınmıştır. Hacı Bektaş-ı Veli "kadınlarını okutmayan millet yükselmez" sözüyle kadın haklarına değinmiştir. Ve (cumhuriyet döneminde) yeni çıkartılan bir yasayla, kadınlarımız köyde kentte okula gitmek olanağına kavuşmuşlardır. Böylelikle 750 sene önce söylenen sözü biz yeni yeni uygulamaktayız.

* Bundan 750 sene önce Hacı Bektaş dergahında her millettten insan vardı. Hacı Bektaş-ı Veli, Alevi, Sünni, Çerkez, Kürt, siyah, beyaz ayrımı yapmaksızın ve dil, din, ırk gözetmeksizin bu insanları insan oldukları için bağrına basmış, sevgiyi saygıyı, hümanistliği, yardımlaşmayı ve dayanışmayı aşılayıp onları bir çatı altında yaşatarak *sınırsız toplum* felsefesini yaratmıştır. Şimdiki devlet büyüklerinin arayıp da uygula-

mak istedikleri bu doktrini o zaman uygulamıştır.

* Hacı Bektaş-ı Veli'nin bir başka eylemi şöyle: Bir gün bağ bellerken yanına yaklaşanlar, "Hünkarım sen keramet ehlin, bir keramet göster bu bağ bellensin, senin yorulmana ve ter dökmene gerek kalmasin" dediklerinde Hacı Bektaş-ı Veli "alinteriyle kazanılmayan kazanç kutsal değildir" demiştir. Burada *emeğe saygı* gündeme getirmiştir ve aynı zamanda üretken ve çalışkan toplum olmamız gerektiğini izah etmiştir.

* Hacı Bektaş-ı Veli, Osman Gazi, Orhan Gazi'yle ilişkileri iyi olduğu halde, bunlara kemer kuşatıp çırağ uyandırdığı halde, din ile devlet işlerinin karıştırılmaması gerektiği ihtiyacını duyduğu için, onlara Bektaşilik tarikatını ön plana alın dememiştir. Böylelikle *laikliği* savunmuştur.

* Hacı Bektaş-ı Veli, 1200 yıllarında Ahi Evran ve Mevlana ile aynı devirlerde yaşamıştır. Mevlana Alaaddin Keykubat'ın sarayında saltanat sürerken, Hacı Bektaş-ı Veli yedi hanelik fakir halk tabakasının içine girmiş, onların derterine derman olmuş ve aynı zamanda, bir lider olduğu halde çobanlık dahi yapmıştır. Böylelikle *halklılık* ilkesini benimsetmiştir.

* Bektaşilikte, kabahatli ve hatalı bir kişiye, aynı hataya düşmemesi için, toplumun vereceği karara göre "düşkün ve sitemli" damgası vurulmakta, o kişi Ceme ve topluma alınmamaktadır. Böyle kişileri halkın cezalandırmasıyla, *halk mahkemesi* gerçekleştirilmiştir.

* Hacı Bektaş-ı Veli, "ilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır" sözleriyle de, zamanın teknolojisine ayak uydurmamız gerektiğini gündeme getirmiştir.

Hünkarın daha bunun gibi yüzlerce fikirleri, gelecek nesillerimize ve sonuza dek eser kalmıştır. Dünya genelinde evrensel görüşler, faşizm, komünizm, teokratik rejimler doğmuş, büyümüş ve çökmüşlerdir. Bu rejimlerin 75 ile 125 sene ömürleri olmasına karşılık, Hacı Bektaş-ı Veli'nin felsefesi 750 sene ayakta kalmış ve evrensel boyutlara ulaşmıştır. Temel ilkesi insanlığa ve hakka hizmettir.

Hacı Bektaş-ı Veli'yle Osmanlı devletinin

kurucuları arasında nasıl bir ilişki yürümüştür?

Tarihlere şöyle bir baktığımızda, Osmanlı'nın büyükleri Hacı Bektaş Veli'den ve evlatlarından himmet almışlardır ve himmet aldıkları içindir ki her savaşta galip gelmişlerdir ve Osmanlı devleti yükselme devrine girmiştir. Osman Gazi, Orhan Gazi, Hacı Bektaş-ı Veli'den himmet almıştır, Hacı Bektaş-ı Veli kemer kuşatıp çırağ uyandırmıştır. Orhan Gazi'nin evladı Süleyman Paşa Hacı Bektaş-ı Veli'nin evladı Timurtaş'tan himmet almış, II.Beyazıt da yine Hacı Bektaş Veli torunu Balım Sultan'dan himmet almıştır. Bu zaman zarfında Osmanlı devleti yükselme devrinde, Dergahla ilişkisini koparan Osmanlı çökme devresine girmiştir, bu da ulu önderimiz Atatürk'e kadar gelir.

Atatürk'le Hacı Bektaş soyu ve Dergah arasında ne düzeyde bir ilişki yürümüştü?

Atatürk 22-23 Aralık 1919 tarihinde, Kurtuluş Savaşı'ndan önce dergaha gelip A.Cemalettin Çelebi'nin yanına kadar gelmiş, maddi ve manevi destek isteyerek dergahtan himmet almıştır. Atatürk bu mücadeleye başladığında ülkenin ordu mevcudiyeti yedi ordu olduğu halde, doğuda süper devlet Rusya batıda İtalyanlar, Yunanlılar, Fransızlar, İngilizler,

Timurtaş Ulusoy: "Dedeliğin yeniden canlanışını serçeşme başı Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'ndan başlatmalıyız."

elimizde mevcuttur.

5. Yolumuzun kuralınca bir şeyh, bir mürşit, bir ocakzade yani Dedenin hanımına ANA diye hitap edilir. Kadıncık Ana lakabı da Hacı Bektaş-ı Veli'nin ailesi olduğunu ortaya koymaktadır.

6. Dini ve felsefi yönde örnek olan Hacı Bektaş-ı Veli, yaşam biçiminde de örnek olmuştur. Evlenmemekle, soyunun geleceğini tehlikeye sokmakla, toplumuna niye yanlış örnek olsun?

7. Hacı Bektaş-ı Veli, "soyumdan gelip de yoluma giden evladımdır" demiş, böylelikle de soyunun varlığını gündeme getirmiştir.

"İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır" felsefesini kendisine ilke edinen bir toplum olarak güya Kadıncık'ın Hünkar Efendimizin burun kanını içmesinden hamile kaldığı tezini savunmak, toplumumuzda kapanması mümkün olmayan yaralar açacaktır ve açmıştır da.

Dedelik kurumu, Dedelerin bugün içinde bulundukları sorunlar üzerine ne düşünüyorsunuz?

Dede, eğitici, manevi bir liderdir.

Hacı Bektaş-ı Veli döneminde iletişim ve ulaşım araçları olmadığından kendi felsefesini ve düşüncelerini yaymak ve insanları eğitmek için, çeşitli yerlere gönderilmek üzere görevlendirilmiş rehberlere (yol gösterici) Dedelik (ocakzade) gibi kutsal görev verilirdi.

Dedelik kurumunun işlevi, toparlayıcı, birleştirici, ahlaki yönde doğruluğa, dürüstlüğe yönlendiricidir. Varlığın birliği felsefesini (tanrı sevgisi, insan sevgisi, doğa sevgisi) kendisine prensip etmiştir.

Bugünkü işlevinde, materyalist görüşe sahip inkarcı kesimlerin Dedelerine sahip çıkmayıp ve hatta Dedelik kurumuna dini ve felsefi yönden ters düşmelerinden dolayı, bazı Dedelerin de şahsi çıkarları icabı dergahla ilişkilerini kesmeleri ve dergaha tam bağlı olan muhiplerin tepkisini almalarından dolayı, bu kurum zayıflama sürecine girmiştir.

Bazı çevreler, özellikle de bazı "sol" kesimler, Dedelerin hakullah toplaması-

na karşı çıkıyor, eleştiriyorlar. Bu konuda sizin düşünceleriniz nedir?

Tabii ki bir insan doğal olarak evini ailesini geçindirmekle yükümlüdür. Şimdiye kadar devletten maddi ve manevi yönden yardım görmeyen Dedelerin geçimi, kendi yağımızla kendimizin kavrulması misali, kollektif bir şekilde toplum tarafından karşılanıyordu. Buna da halk tabiriyle (hakkullah) deniliyordu.

Dergahta toplanan hakkullahlar 4 hisseye bölünürdü. 1/4'ü dergahın gelir giderlerine, dervişlerin yeme-içmelerine, 1/4'ü dergahın tamirat işlerine, 1/4'ü dergahın postnişinine ayrılır, 1/4'ü de dergahta zaruri ihtiyaç olarak bekletilirdi. Nasıl ki Moğol istilasında Yunus Emre'nin aluc getirip buğday götürdüğü gibi, ezilen halklara verilmiş.

Bunun içindir ki, Dedelerimize sahip çıkmadığımızdan, evini geçindirmek zorunda kalan Dedeler ister istemez başka işlere başlamışlar ve Dedelerin yavaş yavaş yok olmaları ekonomik yönden olmuştur.

Önümüzdeki dönemde Dedelerin çağın gerisinde kalmasının önlenmesi ve bu kurumun Alevi toplumunun gereksinimlerine yanıt verir bir düzeye ulaştırılması için ne gibi yol ve yöntemler öneriyorsunuz?

Bu kurumu tabii ki geliştirmek gerekir. Bunun için de merkez Hacı Bektaş olmak üzere bir Eğitim Enstitüsü kurulmalı ve Dedeler bu çatı altında eğitilip, aynı hocalar gibi maaşlı görev yapabilmeli.

Bu sistemin iyi işlemesi için **merkeziyetçilik** şarttır. Konu Alevilik-Bektaşilik ise, bu, eskiden olduğu gibi (bugün de) ser çeşme başı Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'ndan başlamalı. Nasıl ki titreşim sonucu dalgacıklar ufaktan yavaş yavaş büyüyerek yayılıyorsa, biz de bu sinyal dalgalarını **Merkez Hacı Bektaş'tan** başlatmalıyız.

Aksi halde, 3-5 yerde merkez olduğu zaman, her merkezden çıkan sinyal dalgaları bir süre sonra çakışacaktır. Bu da fikirlerde bölünmeler ve süreklilikleri doğuracaktır. Aynı zamanda Alevi-Bektaşî toplumunu parçalamak isteyenlerin ekmeğine yağ sürmüş olunacaktır.

Son sıralarda epeyce tartışılan "diyanette temsil" ve laiklik konusunda görüşleriniz nelerdir?

Bir yazarıma "Aleviler-Bektaşîler de-

mokrasinin ve laikliğin emniyet subabı olmuşlardır" sözü çok doğrudur. Buna göre laikliğe ters düşen Diyanet'le bağdaşmak **imkansızdır**.

Lakin, Aleviler gerçek kimliklerine kavuşana kadar, Diyanet'in hegemonyasına girmeden - nasıl ki Hristiyan aleminde Katoliklik ve Protestanlık olduğu gibi İslam aleminde de Alevilik olgusu vardır - kendisine aktarılan paralarda bizim de payımızın olduğu Diyanet'in bütçesinden yararlanmamız gerekmektedir.

Kültür bir toplumun atasıdır. Kültürü, gelenek-görenekleri olmayan toplumlar ezilmeye mahkumdur, aynı zamanda kültürü olmayan toplumlar atasız kalmış yetimlerden farksızdırlar. Başka toplumların kültürünü bize aşlamakla, Alevilik-Bektaşilik başka bir atanın evlatlığı durumuna getirilmek istenmektedir.

Alevi toplumundaki dağınıklığı nasıl yorumluyorsunuz?

Alevi toplumunda bir dağınıklık vardır. Bunun sebebi ise, 89 sene Emevi'nin baskısı, 400 sene Abbasi'nin baskısı, 200 sene Selçuklu'nun ve 622 sene de Osmanlı'nın baskısı. Buna rağmen Alevi-Bektaşîler inançlarından, itikatlerinden, yaradılanı yaradandan ötürü sevmeye sevgilerinden vazgeçmemişlerdir.

En yakın dönemlerde Yavuz Sultan Selim'in, II.Mahmut'un, III.Murat'ın yoğun baskıları dergahın işlevini yavaşlatmıştır. II.Mahmut yeniçeri ocağını ortadan kaldırmıştır (Yeniçeri ocağını kuran Hacı Bektaş-ı Veli olmuştur), postnişin Hamdulah efendi Amasya'ya sürgün edilmiştir. 1528'de Kalender Çelebi'nin idamıyla boşalan postnişinliğe Kanuni Sultan Süleyman tarafından, sırf dergahın işlevini **saptırmak** için Sersem Ali Baba isminde bir baba tayin edilmiştir. Çaldıran'da binlerce Alevi katledilmiştir.

1834 yılında dergaha kasıtlı olarak cami yapılmış, bunun gibi yüzlerce baskıya maruz kalan dergah ve muhipleri, ve Dedeyle dergah arasındaki irtibat kopmuş, Dedeler muhiplerine "dergahımız kapalı ama yine de biz yolumuzdan geri kalmıyalım" diyerek gittikleri yerlerde örf ve ananelerimizi uygulamayı sürdürmüşlerdir. Ama bu da zamanla sürekliliği dediğimiz pürüzlükleri doğurmuştur. Bence yol bir ise, yol Muhammed Ali yolu ise, süreklilik de bir olmalıdır. ("Süreklilik" anlamı işlevdir, teoriyi pratiğe uygulamaktır.)

Ayrıca dergahtan ayrı kalan bazı cahil ►

vb. güçlü devletlere karşı başlattığı mücadeleyi üç orduyla başarıyla bitirmiştir. İşte bu şekilde başarıya ulaşmasının sebebi özce dergaha gelip himmet almasından ileri gelmektedir.

Hacı Bektaş Veli soyuna ilişkin olarak bazı çevrelerde yapılan "mücerretlik" tartışması üzerine görüşünüzü öğrenebilir miyiz?

Bu, Alevilik-Bektaşîliği ve bu toplumu araya ikilik sokup parçalama, yok etme girişiminde bulunmanın en iyi yolu olarak ortaya atılmıştır.

1. Hacı Bektaş-ı Veli, Ali'yken Veli olmuştur, Veli'yken de Ali olduğuna göre, bizim inanışlarımıza göre Ali'yken, çocuğu varken, Veli olduğunda niçin çocuğu olmasın? Ters görüşler hem mantıklı değil, hem de inanışımıza ters düşmektedir.

2. Hacı Bektaş-ı Veli'nin bir sözü vardır: "Aşına, işine, eşine sahip ol" demiştir. Eğer eşi olmasaydı bu felsefeyi ortaya atmazdı.

3. Hz.Muhammed'in bir sözü vardır: "Evlenin, zürriyetiniz çoğalsın." Peygamber efendimizin soyundan gelen bir zat olarak, bir atasının, bir ecdadının sözünü niye yerine getirmesin?

4. Cumhuriyet tarihimizden önceki dönemlerden, Hacı Bektaş-ı Veli'nin evladı olduğumuza dair padişah fermanları

◀ Dedelerin yanlış eğitimleri de Alevilerin birlik, beraberliğini bozucu nedenlerden biri olmuştur.

**Önümüzdeki dönemde Aleviliği dağınık-
lıktan kurtarmak için sizce neler yapıl-
malı?**

Neler yapılmalı konusunda kısaca şunları sıralayabiliriz:

1. Bu yola gönül vermiş Dedeler der-
gahtan, eğitim görüp her sene de-
ğiştirmek, yenilemek suretiyle icazet almalı,
ve talip üzerine öyle gitmelidir. İcazet
almaya gelen Dedelere bir kişi (postnişin)
tarafından değil de, dergahta kurulacak olan
eğitim kurulu tarafından, önce o Dedenin
eğitim alabilecek kabiliyetle olup olmadığı
araştırılmalı ve ona göre icazet, *tek elden
değil*, kolektif bir şekilde oluşturulacak bir
eğitim kurulu çatısı altında verilmelidir.
Bir kurulun sağlıklı ve verimli yürütül-

mesi için nasıl ki sendikalarda, derneklerde,
kooperatifler ve demokratik kurumlarda
başkan, başkan yardımcılar, yönetim kuru-
lu, denetleme kurulu vardır, yolumuz da
demokratik temeller üzerine kurulu oldu-
ğuna göre, biz de aynı sistem doğrultusunda
çalışma yürütmeliyiz. İsteğim budur.

2. Öğrenci Talip, öğretmen Dede, mü-
fettiş de Mürşit olduğuna göre,
öğretmeni olmayan bir öğrencinin müfetti-
şi de olmaz. Yani Dedesi olmayan bir
talibin Mürşidi olamaz. Onun içindir ki
taliplerin Dedelerine sahip çıkmaları ve
Dedelerin de dergahtan icazet almaları
için zorlanmaları, yönlendirilmeleri gerekir.

3. Bugün gayri müslim dediğimiz azın-
lıkların Türkiye'de ibadetleri açık-
ken, bu toprakların gerçek evlatları olan
Alevilerin Cemevlerinin yapılmasını ve
yapılmasında devletin bize yardımcı olma-
sını arzu ediyoruz. Cemevleri sadece bir

ibadet yeri olmayıp bir kültür yuvası haline
dönüştürülmeli, ayrıca fikirlerin bağdaşma-
sı için, fikirlere, tartışmalara açık olmalıdır.

4. Dergahta bir eğitim heyeti kurulma-
lıdır.

5. Tarikat siyasetle bağdaştırılmamalı-
dır.

6. Alevi zenginlerin maddi yardımları-
yla özel TV kanalı alınmalı ve
açtırılmalıdır. Bu kanalda eğitici, Alevi-
Bektaşî toplumunun gelenek ve görenekle-
rini halkımıza aktarmak için programlar
konulmalıdır.

7. Paneller, toplantılar, geceler düze-
lenmelidir. Ayrıca basın kurulu oluş-
turulmalı, her eline kalem alan bu yolumuz
için yorum yapmamalı ve yaptırılmamalı.
Çünkü geçmiş dönemlerde İnkâr Sarı'lar,
Aşık Paşazade'ler olduğu gibi, şimdi de
kendinde Hacı Bektaş-ı Veli için "Horsan-
dan geldiğinde Sünni bir dervişti"

diyebilecek kadar selahiyet görenlerin
saptırmalarına dur denilmesi şarttır.

Gel beri gel beri divane gezme
Fark eyle Mürşidin gir kapısına
Terk eyle benliğin kalma gümünde
Özünü teslim et Pir kapısına

Kim ki fehmiyledi şahlar şahını
Bunca müminlerin kiblegahını
Cahiller göremez hak dergahını
Kamiller dizildi er kapısına

SITKI'yam bu sözüm alana öğüt
Gönül kervanını dergaha yürüt
Evlad-ı HÜNKAR'dan var bir deman tut
Sakin hizmet etme kör kapısına

Sayın Timurtaş Ulusoy, Hacı Bektaş-ı
Veli'yi andığımız şu kalabalık şenlik
günleri sırasında bize zaman ayırdığınız
için teşekkür ederiz. ●

HACI BEKTAŞ ŞENLİKLERİ

Güzel, kalıcı dostluklar kurduk

Kavga-İstanbul

Zeytinburnu Şeyh Bedreddin Komitesi'nin kaldırdığı 2 otobüsle
Hacı Bektaş'a varır varmaz, 5'erli
sıra halinde bir kortej oluşturuldu ve
Zeytinburnu Şeyh Bedrettin Komitesi'nin
flaması açıldı. Tören yerine varmasından
sonra KAVGA flaması açtı.

Standların bulunduğu yerde, paneller
için, çevrede bulunduğunu gördüğümüz
çeşitli aydınlarla, Dedelerle görüşmeler ve
resim/video çekimi, kaset kaydı için
sorumlulukları hızla dağıttık. Standımızı
kurduk.

Hacıbektaş sokakları birçok tanıdık sima
ile doluydu. Standımızın çevresine gelen
bazı dostların Kavga'ya öneri ve eleştirile-
rini aldık. Şenlik boyunca yoğun dergi ve
kitap satışı gerçekleştirdik.

Oldukça tartışmalı geçen ilk panelden
sonra birçok yazarla ilişkiye geçtik. Dergi-
mize çeşitli çevrelerden gösterilen yoğun
ilgiyi hissetmemek elde değildi.

Bir yerde Avrupa Alevi Birlikleri
Federasyonu eski başkanı Derviş Tur'la
karşılaştık. Kendisini "ben, çok saldırıp
eleştirdiğiniz Derviş Tur'um" diye tanıtan
Derviş Tur, "siz ne yapmak istiyorsunuz"
diye söze başladı. Cahil insanları konuştur-
duğumuzu, Dedelerin bu işi bilmediklerini
söyledi. Bizim bazı kesimlerin Aleviliği
Diyamet'e çekme çabaları içinde olduğunu
ve bizim buna şiddetle karşı çıktığımızı
söyleyince, Derviş Tur, "Alevisi de Sünnisi
de bu devlete vergi ödüyor, Sünniler
camiye ve diğer din işlerine kullanmak
üzere bundan alabildiğine yararlanıyorlar"
dedi ve konuyu Alevilerin Diyanet'ten
"yararlanmasına" getirdi. Kendisinin geri-
ci olmadığı biçiminde bir savunma yaptı.

Aynı federasyonun son kongresinde
genel başkanlığa seçilen İsmail Elçioğlu
ile de kısa bir sohbetimiz oldu. Bizimle

görüşmek istediğini belirten Elçioğlu, "siz
bize gerici diyorsunuz, federasyon gerici
değil, içinde gericilik olabilir ama bu
federasyonu gerici yapmaz" şeklinde ko-
nuştuk. Bizim şimdiye kadar Alevi örgütle-
rine yönelik böyle bir suçlamada
bulunmadığımızı, ancak Aleviliği devlete
yamamaya çalışan görüşleri şiddetle ele-
ştirdiğimizi ve eleştireceğimizi kendisine
ilettik. Kendisinden federasyonun bir de-
ğişiklik süreci yaşadığını öğrendik. Gerçek-
ten, 15 Ağustos'ta yapılan toplantının
sonuç bildirgesinden, Avrupa'daki federas-
yonun olumlu bir gelişme sürecine girmek-
te olduğu yansıyor.

Hacı Bektaş şenlikleri sırasında çok
önemli ilişkiler, unutulmayacak dostluklar
kurduk. Mersin, Urfa, Sivas, Dersim,
Balıkesir, Çorum, Tokat, Ankara gibi
yörelere gelen Alevi dostlarımızı ziyaret
edeceğimize söz verdik.

Çelebi'lerin düzenlediği ceme Kavga
dergisinin temsilcileri olarak davet edilme-
miz, bizi özellikle sevindirdi. Çok güzel
geçen cemden sonra Alevi toplumunun
değerli liderleriyle güzel sohbetlerimiz
oldu.

Şenliğin dergimiz açısından en önemli
gelişmesi, bugüne kadar hiçbir basın
organına röportaj vermemiş olduğunu bil-
diğimiz Çelebi A.Cemalettin Ulusoy'un
oğlu ve Hacı Bektaş Sevgi ve Dostluk
Derneği başkanı Timurtaş Ulusoy ile bir
söyleşi yapmamız oldu. Okuyucularımız bu
söyleşiyi ilgiyle okuyacaklardır.

29.Hacı Bektaş Şenlikleri'nden kendi-
mizi Alevi toplumuna daha yakından, daha
çok tanıtip yüzlerce dergi ve kitap satarak,
büyük deneyimler, güzel ve kalıcı dostluk-
larla döndük. Gelecek yılların Hacı Bektaş
şenliklerinde Alevi toplumunu demokratik
haklarını almak üzere daha örgütlü, daha
toparlanmış göreceğimizden kuşku duy-
muyoruz. ●

GENÇ ARKADAŞLARA

Timurtaş Ulusoy'un kardeşi Hülya Ulusoy'un genç
Alevi kuşaklarına iletmiş mesaj

Biz, Alevi-Bektaşî toplumu olarak hümanizm felsefesinin savunucularıyız. 1960
öğrenci hareketleri iyimser başlamış, süreç içinde tertemiz gençliğimiz koz
olarak kullanılmıştır. Bunun tek sebebi, zamanında gençliğimize kültürümüzün
aşılmanması ve toplumda yer verilmemesi olmuştur. Oysa bizim toplumumuzda 7'den
70'e herkese söz hakkı tanınmaktadır. Aynı zamanda gençlik, birçok ideolojinin esiri
olmuş, en büyük darbeyi hem kendileri birey olarak görmüşler, hem de toplumumuzun
kültür yapısında ve benliğinde çözümler meydana gelmiştir.

Ben, bugünün biz gençlerinin aynı hataya düşeceğini sanmıyorum. Hacı Bektaş-ı
Veli'nin şu sözü bize ışık tutmalıdır: "Bir olalım, iri olalım, diri olalım."

750 yıldır süren Hacı Bektaş-ı Veli sevgi ve felsefesinin bilinçli, aydın ve
araştırmacı yetişen gençlere mesajı şudur: "İlimden gidilmeyen yolun sonu
karanlıktır." Ve yine, "düşünce karanlığına ışık tutanlara ne mutlu" demiştir.

Büyük düşünür, yol önderi Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli'nin felsefe ve kültürünü,
yerleştirdiği töreleri araştırmak, yaşatmak ve yaymak bizlerin görevi olmalıdır.

Bu sevgiyle kenetlenen gençlere umut ve barış dolu, aydınlık yarınlar temenni
ederim. ●

Şeyh Bedreddin de Hacıbektaş'taydı

İstanbul Zeytinburnu Şeyh Bedreddin Komitesi

Yirmiüç Haziran'da kurulan Zeytin-
burnu Şeyh Bedreddin Komitesi,
Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yap-
tırma Kampanyası'na çeşitli çalışmalarla
katkıda bulunma çabasının bir parçası
olarak 29. (III.Uluslararası) Hacı Bektaş-ı
Veli'yi Anma Törenleri'ne gezi düzenledi.

Teknik hazırlık, gezinin duyurulması
gibi hedefleri yerine getirip, geziye katıl-
mak üzere başvuru yapan çok sayıda
arkadaşımızla otobüslerle Hacıbektaş'a git-
tik.

İnsanları sıkan, Hacı Bektaş-ı Veli'yi
anma törenlerinin kültürel yönünün zayıf
bırakılıp, bir "panayır" havasına sokulması
çabasıydı. Yine de bu tatsızlıklar, onbinler-
ce canın Aleviliğin coşkusuyla yaşamasına
engel olamadı.

Bu arada "sol"lara yönelik bir eleştiri-
miz olacak. Aleviliği "dindir, gericiliktir"
diye küçümseyen "sol"lar, Hacı Bektaş-ı
anma törenlerinde ne diye stand açtılar ki?
Madem ki Alevilik "dindir, gericiliktir"
sizin ne işiniz var "gericilerin", "dinci-

lerin" arasında? Niçin Mevlana'yı anma
şenliklerine değil de "gerici" Alevilerin
Hacı Bektaş-ı anma şenliklerine geliyorsa-
nuz?

Hacıbektaş'taki çalışmalarımıza gelince,
Zeytinburnu Şeyh Bedreddin Komitesi'nin
altı kişilik komitesi, şenlikler boyunca
büyük çaba sarfederek çalıştı. Şeyh Bed-
reddin adını ve Şeyh Bedreddin'e Anıt-
mezar Yaptırma Kampanyası'nı geniş
kitlelere duyurdu. Bu amaçla çok sayıda
duyuru-ılan dağıttık, ayrıca standımızın
yanında kurduğumuz ses düzeniyle halka
kampanya hakkında bilgi verdik. Hazırla-
dığımız tişörtleri bağış karşılığı sattık.

Bu arada belirtmek isteriz ki, bağlı
bulduğumuz Semah Kültür Vakfı kam-
panya için bağış makbuzları hazırlarsa, bu
gibi şenliklerde halktan makbuzlu bağış
toplamak ve onların Bedreddin Kampanya-
sı'yla olan bağını daha da geliştirmek
olanaklı olur.

Sonuç olarak, Hacı Bektaş Şenlikleri,
Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma
Kampanyası'nın tanıtımı açısından oldukça
başarılı oldu. Zeytinburnu Bedreddin
Komitesi olarak, kampanya çalışmalarımızı
başka etkinliklerle de sürdüreceğiz. ●

Taner Akçam yüzyıldır bir türlü bitip tükenmek bilmeyen bilimsel sosyalizmi nihayet "bitirdi" (Birikim, Şubat 1992).

Bu tür yazılara yabancı dillerde çok rastlanır. Dünya işçi sınıfının en güçlü olduğu dönemlerde bile sosyalizmin "bittiği" söylenir durur. İtiraf edelim ki Türkçede okuyunca insanın midesi bir başka türlü buluyor. Bu yazı Taner Akçam'ın Türkiye burjuvazisine pişmanlık dilekçesidir. Yazımızda bu dilekçenin anlamı üzerinde duracağız ve Marksist ekonomi politığe saldırılarını yanıtlayacağız. Tarihsel materyalizme saldırısı ise gelecek yazımızın konusu.

UMUTSUZ VE MORALSİZ BİR TOPLUMSAL TİP

Yazımızın muhatabı bizzat Taner Akçam değil, temsil ettiği umutsuz, moralsiz, panikçi, oportünist küçük burjuva toplumsal tiptir. İşçiler iyi tanımalı!

Sosyalizm bir büyük güç ve siz saldırıda iken araya girip parazit yapanlar, kafanızı karıştıranlar, komünistlere ayakbağı olan atsinekleri işte bu tiplerdir. Siz geri çekilirken de en önce bunlar kaçışır, politik sorumluluk duymadan bir de kaçışın teorisini yaparlar. Çünkü sorumluluğu topluma karşı değil, kendi entellektüel formasyonlarına karşı sorumlulukmuş gibi algılarlar. Hep kendi aralarında ağlaşıp ve kendilerine karşı suçluluk hissederler. Eskiden şahlanan sınıf hareketine zarar verdiklerini, bugün tam ters bir noktada durarak itiraf ederler, ama sınıfa karşı hiçbir suçluluk duymazlar.

İşçi sınıfı yarın saldırıya geçince bunlar yine geri gelecekler. Bu kez de önceki kaçışlarının neden yanlış olduğunu size utanmadan "anlatacaklar". İşçi sınıfına akıl verme "işine" soyunacak, yine parazit yapacaklar. Yoksa niye sessiz sedasız çekilip gitmezler de bu tür yazılar yazarlar? Devrimci mücadeleyi bıraktıkları noktada akıllarınca bir tür ideolojik "haklılığı" saklı tutmak isterler. İlerde lazım olabilir çünkü.

Birinci gözlem: İlk sözcüğünden son noktasına kadar, Taner Akçam'ın yazısındaki bütün fikirler iyi bilinen bayat, çalma çırpma ithal fikirlerdir. Okurun, anti-komünist ideolojilerin yüzyıldır Marksizme karşı yürüttüğü kampanyadan haberdar olmayabileceği, eski anti-komünist yazını yabancı dillerde izlemiş olabileceği varsayımına dayanıyor.

İkinci gözlem: Taner Akçam bu anti-komünist fikirleri bugün öğrenmedi. Uluslararası anti-komünist yazını uzun bir süredir izlemiş olduğu da hemen anlaşılıyor. Bu yazıyı yazmak için neden bu kadar geç kaldı? Sosyalizmin iktidarları kaybettiğine iyice kani olana kadar politik hesaplarından vazgeçmemeyi yeğledi. Ajan değilse, en pişman solcu bile pişmanlık dilekçesini ancak hapse girdikten, yani önu tamamen kapandıktan sonra verir. Taner Akçam'ın da yaptığı budur. Fırsat tükenince fırsatçılığı da tükendi. Bilimsel sosyalizm "bitince" kendi politik kariyeri de bitti. Ama şimdilik, gelecek devrimci dalgayı kadar bitti.

Üçüncü gözlem: Taner Akçam, nihayet "doğruları" bulduğuna inanmamızı istiyor, buna inanmamız için hiçbir nesnel neden olmadığını kendi ağzıyla itiraf etmesine rağmen. Reel sosyalizmin

Paşa çocuk bilimsel sosyalizmi "bitirdi"

Coşkun Adalı cahil ve umutsuz küçük burjuvazinin "paşa çocuğu" *Taner Akçam*'ın Marksizme saldırısını yanıtlıyor

çözülüşü üzerine şöyle diyor:

"Bundan 4-5 yıl önce, sosyalistler arasında, bu tür gelişmelerin olacağını söyleyenleri değil dinlemek ve onlarla tartışmak, eğer ortadan kaldırılmaları gerektiğini savunmuyorsak, en hafifinden hain ilan ediyorduk." (T.Akçam, "Bilimsel Sosyalizmin Bitişi", *Birikim*, Şubat 1992)

Bir kere, dört beş yıl önce Türkiye solunun geniş bir kesimi gidişin kötü bir gidiş olduğunu artık görmeye başlamıştı. Demek Taner Akçam bu geç saatte bile henüz uyanmamış. Yürükoğlu yoldaşın *on yıl önce*, bugüne ışık tutan bir ikazını algılayabilmesi tabii ki beklenemezdi:

"Bürokratik deformasyonu mantıksal sonucuna götürdüğümüz zaman, tarihin kendine özgü garip yollarından kapitalizme geri dönlür. Sosyalizmden kapitalizme geri dönülmez diye birşey yoktur. Komünizme dek kapitalizme geri dönülebilir. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyet altında olması yeni bir kapitalist sınıfın ortaya çıkmasına engel olmaz." (R.Yürükoğlu, *Sosyalizm ve Demokrasi*, İşçinin Sesi yayınları, Ekim 1982, s.32)

Taner Akçam, ne on yıl önce ne de dört beş yıl önce hiçbir politik öngörude bulunmadığını, hiçbir politik seziye sahip olmadığını kendi itiraf ediyor. O zaman, şimdi ne oldu da bir anda ideolojik ve politik formasyonu yükseldi, birtakım seziler edindi?

Hiçbir neden yokken, durup dururken, hem de karşı-devrimci dönemin ortasında, yani en olumsuz koşullarda, öyle bir "entellektüel sıçrama" yapmış ki, artık sadece Marks'ı, Engels'i direkt muhatap alır hale gelmiş. Demek kendi paniğini ve yılgınlığını başka türlü teorileştirebilme, devrimcilere başta türlü bulaştırabilme

"olanağı" kalmamış. Nihayet "doğrulara" ulaştığını, esasında devrimcilere değil, *burjuvaziye* anlatmak istiyor. Marks'a saldırarak pişmanlık dilekçesinin kalitesini yükselteceğini düşünüyor. Bunun için de yabancı kitaplardan çektiği kopyalarla yetiniyor. Vallahi Kadrocular bu adamlardan daha ilginçti. Hiç olmazsa yerli malı teoriler üreterek "doğrulara" ulaşırlar.

Dördüncü gözlem: Taner Akçam'ın panikçiliği, ulaştığı sonuçlar arasındaki mantıksal bağları kopartıyor. Bir yerde, "onlar (eski sosyalist ülkelerin halkları), açıktan kapitalizmi tercih etmektedirler ve nasıl tanımlanırsa tanımlansın, sosyalist çözümlemelerden nefret etmektedirler" derken, biraz ileride ise, "bu ülkelerdeki insanların çoğu bu rejimleri istemiyorlar" diyor. Bu ikisi arasında ne alaka, nasıl bir mantıksal bağ var? İnsanların bürokratik deformasyonun tıkadığı rejimlere tepkisi kapitalizmi tercih ettiklerini mi gösteriyor?

Bunlar birbirinin mantıksal uzantısı değil. Kapitalizmi seçmek bir yana, bu insanlar kapitalizmin ne olup olmadığını yeni yeni algılıyorlar. Asıl kavga yeni başlıyor. Bu öyle derinden bir kavga ki, 1989'da takılıp kalan panikçi Akçam'ın anlayabilmesine olanak yok.

Beşinci gözlem: Taner Akçam Marksizmin kendisine vereceği yanıtlardan korkuyor. Ben Marks'a saldırıyorum ama kimse gidip Marks'tan alıntılar bulup bu saldırıya yanıt aramasın, diyor. Şöyle yazmış:

"Ben burada, bilimsel sosyalizm dediğim şeyin hangi nedenlerle ve nasıl iflas etmiş olduğunu göstermeye çalışırken, eleştirdiğim noktaları öne çıkartacağım ve bunların teori dünyamızdaki yerini göstermeye çalışacağım."

ğım. Bu tür bir tartışma yöntemine verilen ilk doğal cevap, Marks'tan, benim söylediklerimi çürüten alıntılar ve örnekler bulmaya çalışmaktır. Böylece, Marks'ın bir alıntısına karşı bir başka alıntı dikilecek, hangisinin hakiki Marks olup olmadığı veya bu alıntılardan birbirleri ile çelişip çelişmeyecekleri üzerine kıyasıya bir tartışma yapılacaktır. Olumsuz boyut budur... Önemli olan geline nokta, vaktiyle belki anlam ve önemi olan böylesi bir tartışmanın artık hiçbir anlamı ve önemi kalmadığını görmektir."

Burada küçük burjuva moralsizliği ve yılgınlığının ötesinde, ince bir entellektüel üçkağıtıcılık var. Bir yandan, "tartışmanın artık bir anlam ve önemi kalmadı, onun için artık benimle tartışmayın" diyor. Ama öte yandan kendisi düpedüz tartışıyor, Marksizme cepheden dolu dizgin saldırıya hakkından vazgeçmiyor. Hem de çok iddialı. Bir yandan Marks'ta olmayan fikirleri Marks'a yüküyor, öte yandan Marksizme kendisini savunma hakkını tanımıyor. Oh ne ala, hem Marks'a iftira et, hem de "aman Marks'tan alıntı vermeyin" de. Bu entellektüel korkaklığa tabii ki sempatiyle bakmayacağız.

MARKSİZMİ DE, KENDİ CEHALETİNİ DE BİLMİYOR

Şimdi de, Marksist ekonomi politik konusunda Taner Akçam'ın devirdiği çamların kaba bir envanterini yapalım:

1. "Marks'ta iş kavramıyla tanımlanan insan öne çıktı... Marks'ın teorisinde iş kavramına, çalışma kavramına yüklediği merkezi rol, onun düşünce sistemindeki objektivizmin, tarih felsefesindeki pozitivizmin ortaya çıkış nedenidir." (T.Akçam, *agy*)

YANLIŞ. Marks'ın teorisinin merkezinde iş kavramı değil, kapitalist meta üretiminin genelleştirdiği emek sömürüsü vardır. Taner Akçam'ın Marksist yöntemi anlamadığı bir kez daha anlaşılıyor. Marks'ta durağan biçimde ve sınıfsız bir çerçevede tanımlanabilen olgular kavram kategorisine yükseltilmez. Kavramlar dinamik toplumsal ilişkiler üzerine inşa edilir.

2. "Marks'ın döneminde uğraştığı ana sorun yoksulluğu kaldırmaktı. Bunun yolu maddi zenginliği artırmaktan geçmekteydi. Maddi zenginlik ise üretimi ve onu artıracak üretici güçleri geliştirmekle mümkündü. Bu nedenle maddi zenginliği artıracak teknolojin önündeki tüm engellerin kaldırılması ve bu zenginliğin adaletli ve eşit bir biçimde dağıtılmasını sağlama onun düşüncesinin merkezini oluşturuyordu." (*agy*)

YANLIŞ. Marks yaşamının merkezine kapitalist sömürüyü ortadan kaldırmak, bunun için de kapitalizmi keşfetmek amacını koydu. Birincisi, sömürüyü yoketmeden yoksulluğun ortadan kalkmayacağını "azıcık" biliyordu. İkincisi, sömürüyü yoketmeden maddi zenginliğin artmasının ancak sömürülenler için sefaletin ve yoksulluğun artması demek olduğunu da "azıcık" biliyordu. Üçüncüsü, sömürüyü yoketmeden zenginliğin adaletli ve eşit bir biçimde dağıtılmasının mümkün olmadığını da "azıcık" biliyordu. Dördüncüsü, sömürüyü yoketmek için ise iktidarın burjuvaziden alınması gerektiğini de "biliyordu. Politikayı Taner Akçam gibi spor olsun diye yapmıyordu. Hiç Marks okumamış biri. Taner Akçam'ı dinlese, Marks'ı, Darülaceze'de görevliken bazı sorunları kurcalayarak devlet "büyüklerini" sık sık rahatsız ►

KÜÇÜK BURJUVAZİ VE MARKSİZM

◀ eden, bunun için de erken emekliye sevk edilen yoksulsever bir babadan çok etkilenmiş, ama devir değiştiği için yoksulluğun çözümünü güçlü bir üretimde gören, ancak zenginlik artarsa devlet “büyüklerinin” ikna olup refahı topluma dağıtacağına inanan CHP’li bir memur sanır.

3. “Özetle söylersek, bugün yanlışlığı veya yetersizliği ortaya çıkan şey, dağıtım eşitliği üzerine oturmuş bir adalet kavramı ve toplum örgütlenmesi anlayışıdır.” (agy)

YANLIŞ. Marksizmde dağıtım eşitliği temelinde bir adalet kavramı, sömürü olgusunu yok farzederek herşey “kardeş kardeş ve adil adil bölüşülün” gibi saçma bir düşünce yoktur. Adalet kavramı, ancak sömürsüz bir dünya temelinde mümkündür. Sömürünün ortadan kalktığı bir toplumda dağıtımın eşitliği/eşitsizliği gibi bir sorunsal ortadan kalkar. Toplumun, dağıtım eşitliği temelinde örgütlenmesi gibi bir soru gündeme gelemez. Çünkü dağıtımın eşitsizliğinin nesnel ve sistematik bir anlamı *kalmaz*. Bölüşüm, üretim hacmi henüz yetersizse kişinin üretime katkısına, yeterliyse ihtiyacına göre gerçekleşir. Marksizm böyle diyor.

4. Taner Akçam üretici güçler teorisinin “yanlışlığının” birinci nedenini yazıyor (üretici güçler teorisi diye bir teori yoktur ama neyse, ne demek istediğini anlıyoruz):

“Bugün biliyoruz ki, üretici güçlerin karakteri bir tek ona kimin sahip olduğu ile sınırlı değildir.” (agy)

DİL SÜRÇMESİ. Taner Akçam birşeyi bugün yeni öğrenmiş. Bari dikkatli yazsa. Üretici güç derken aslında üretim araçlarını kastediyor. Üretici güç içinde insan da vardı ve bildiğimiz kadarıyla burjuvazinin insanların vücuduna tapu ya da mülkiyet belgesi çıkarmak gibi bir girişimi yoktur.

5. Taner Akçam devam ediyor:

“Bazı üretici güçler, bazı teknikler otomatik olarak belli üretim ilişkilerinin sonucudur. Yani bağımsız ve objektif gelişen bir üretici güç veya teknik değil, belli üretim ilişkilerini geliştirmek için bulunmuş teknikler sözkonusudur. Yani sömürü ilişkisi bizzat tekniğin içinde vardır.” (agy)

LAF SALATASI. Birincisi, Marks’ı eleştirdiği noktada, “üretim ilişkisi” kavramını Marksist içeriğiyle kullanmıyor. Neyi kastettiğini söyleyemiyor, çünkü kendi de bilmiyor.

İkincisi, tekniğin içinde sömürü ilişkisi olmaz. Sömürü ilişkisi, üretim biçimiyle ilgili soyutlama düzeyinin kavramıdır. Teknik, ilişkiyi değil sömürü olgusunun kendisini barındırır. O da kapitalizm altında. Burjuvazi tekniği geliştirerek görelili sömürü oranını artırır. Makina kendi başına bunu yapamaz. Bunca yıl bunları nasıl öğrenmemiş hayret!

6. “Üretici güçler teorisinin yanlışlığının ikinci nedeni, ekolojik krizi yoksayması, hesap etmemesidir. Bu belli bir insan-toplum-doğa anlayışına denk düşer.” (agy)

DEMAGOJİ. Çünkü kendisinin bir sonraki cümlesiyle çelişiyor:

“Doğa üzerinde tek yanlı hegemonya kurmanın yaratacağı sorunlar 19.yüzyılın sorunu değildi.” (agy)

Yani Marks, yaşadığı dönemde ortaya çıkmayan, yüz yıl sonra ortaya çıkacak bir ekolojik krizi yoksaymış(!) Marks’ın ekolojik sorunları “hesap edip etmediği” ayrı konu da, yazarın anlamadığı şu: İnsanlık

gündemine gelen sorunları tartışır ve çözer. Olmayan, soyut bir geleceğe ait sorunlarla uğraşmaz. Ekolojik krizin ortaya çıkma nedeni, devrimin geciktiği koşullarda çürüyen kapitalizmdir. Çürürken dünyayı mahvediyor. Taner Akçam bu konuda Marks’tan kehanet bekliyor, ama Marks’ın sorunu görmüş olduğunu da bilmiyor. Dolayısıyla demagoji yapıyor.

Taner Akçam’ın ekoloji konusunda Marks’a saldırısında asıl öne çıkan yön, yine o sınıfsız, küçük burjuva metafizik yaklaşımıdır. Teknolojiye subjektif bir nitelik atfeden Akçam, hızını alamıyor, doğaya da subjektif bir nitelik yüklüyor. İnsan-toplum-doğa gibi üçlü bir ilişki yoktur. Subjektif bir nitelik yüklediği teknolojinin de doğayla bir ilişkisi yoktur. ÜRETİM BİÇİMİ-DOĞA şeklinde bir ilişki vardır.

Taner Akçam “Marks’ın ekonomi teorisinde doğa daima sabit bir faktördür. Üretim süreçlerinde değişmez unsur olarak ele alınır.” diyor. Burada doğayı, burjuva ekonomisinde kullanılan üretim faktörleri kavramını çağrıştıracak şekilde kullanarak, Marks’ı sıradan bir ekonomist düzeyine indirgiyor.

Marks ilişkileri, bu ilişkilerin hareketini ve doğurduğu süreçleri inceler. Kapitalizmi incelemeye *metadan* başlar. Çünkü kapitalist üretim ilişkisi ve kapitalizmin hareketi metada gizlidir. Kapitalist sömürü ilişkisi metada keşfedilebilir. Sömürü sınıfların varlığıyla bağlıdır. İşçi sınıfını sömüren, sömürünün süregenliği için tüm emekçileri ezen, gerekirse öldüren burjuva sınıfının doğaya acıyacağını düşünmek en azından safdilliktir.

Yani doğayı sabit bir veri kabul eden ve dilediğinçe tahrip eden ne toplumdur ne de insandır. Burjuvazidir, onun düzeni kapitalizmdir, yani sömürgeci bir üretim ilişkisi. Bu yok edilmeden doğaya karşı akılcı bir toplumsal davranış geliştirilemez. Çünkü sömürü ilişkisi yok edilmeden kârın hareketi durdurulamaz.

Marksizmde insan-toplum-doğa cinsinden üfürükten bilimsel dışı kategoriler, ilişkiler yoktur. Ama hayatın içinde varolan, *kapitalist üretim biçimiyle doğa arasında* bir ilişki vardır. Marks döneminde doğanın tahribatı diye, bilince çıkacak ölçüde önem kazanmış bir sorun yoktu. Doğa bugünkü kadar iyi bilinmiyordu, teknoloji-veri-gözlem yeterli değildi. Yine de Marks, o gün henüz filiz halindeki çevre sorunlarının kapitalizmle bağını *görmüştü*.

Kapitalist üretim biçimi-doğa ilişkisi, bugün bilincimizde öne çıkıyor. Bilim ve teknoloji sayesinde doğayı çok daha iyi biliyor ve izliyoruz, daha önemlisi, bu ilişkinin yarattığı ekolojik sorun bugün gerçek bir sorun olarak gündemdedir.

Doğayı koruma bilincinin gelişmesinin önündeki engel kapitalizmdir. Bu bilinç, dünyayı ekolojik krize sokan *sermayeye* karşı doğayı korumak için verilen toplumsal mücadeleyle gelişiyor. Kapitalizme vurmayan yeşilci mücadelenin gelip dayanaacağı bir sınır vardır. Bu nedenle yeşiller burjuvaziyle hem didişir hem de uzlaşırlar, tıpkı sendikalar gibi.

Taner Akçam ekoloji sorununun kapitalizmle bağını anlamamış olduğunu defalarca kanıtlıyor:

“Marks’a göre sosyalizm, kapitalizmin geliştirdiği sanayinin, teknolojinin üzerine kurulacaktır. Sınıfsız bir sanayi toplumu olarak düşünülmüştür sosyalizm. Bu düşüncenin yanlışlığını göstermek için çok basit bir örnek verilir. Eğer bugün Çin’de, Avrupa’da kullanı-

lan kadar araba kullanılırsa, sonuç ekolojik katastroftur ve dünyanın sonu gelir.” (agy)

İnsanın yüreği sönünce kafası iyice karışıyor. Kapitalist sermaye birikiminin tek bir modeli yoktur. II.Dünya Savaşı’ndan sonra sermaye, yaygın ve aşırı kitle tüketimine dayalı dayalı bir modelde birikiyor. Kapitalizmin bu birikim modeline geçmesinin tek bir nesnel nedeni vardır: Sosyalist devrimlerin gecikmesi. Dünya, sosyalizm için aşırı olgunlaşmıştır. Devrimlerin gecikmesi, kapitalizmin üretken güçleri çürütmesini getiriyor.

Sermaye birikimini sürükleyen mantık, kâr için kâr etme mantığı, doğaya saldırıyı da içerir. “Kapitalist üretim teknolojiyi geliştirir,... ama bunları tüm zenginliklerin orijinal kaynaklarını - toprağı ve işçiyi kemirerek yapar.” (Marks)

Araba kâr için üretiliyor, empoze ediliyor ve satılıyor. Oysa insanların gerçek ihtiyacı, istedikleri zaman bir noktadan bir noktaya rahatça gidebilmeleri. Bunu gerçekleştirebilmek için Taner Akçam, özel ve benzinli arabadan başka bir yol göremiyor. İnsanlık kapitalist üretim biçiminin kısılcından kurtulsa, belki özel ve benzinli arabayla seyahat son derece ilkel birşey olacak. Çevreyi kirleten ulaşım, teknolojik gelişmenin bir kabahati değildir. Kâr güdüsü teknolojiyi o yönde geliştiriyor. Petrol tekelleri elektrikli ulaşım araçlarının geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını yirmi yıldır engelliyorlar. Ama Taner Akçam’a sorarsanız “suçlu” Marks!

ACZ İÇİNDE VE SAHTEKAR

Sıra geldi Taner Akçam’ın ideolojisinin Marksizm karşısındaki aczini sergilemeye.

Bir gerçeği abartılı ve alaycı bir biçimde sergilemek için mi uydurulmuştur bilemiyoruz, ama eskilerden şöyle komik birşey duymuştuk: Yazıldığından bu yana, *Kapital*’in birinci cildini eline alanlardan %80’i, önsözleri şöyle bir kurcaladıktan ve birinci sayfayı okuduktan sonra bırakmış. Birinci sayfayı okuyanların %80’i birinci bölümün sonuna doğru yine bırakmış. Birinci bölümü bitirenlerin %80’i, birinci bölümü yine bitirmeden bırakmış. Birinci cildi bitirenlerin %80’i ise yine eserin tümünü okumamış vb. Okuyup bitirenlerin ne kadarının anladığı özünsediği, meçhul. Taner Akçam’ın ise anlamak bir yana okuduğu bile meçhul. Yanlış söyledik, birinci cildin önsözlerden sonra gelen birinci bölümün birinci sayfasını okuduğu kesin.

Bu birinci sayfada Marks şöyle diyor:

“Bir meta, herşeyden önce, bizim dışımızda bir nesnedir, sahip olduğu özelliklerden dolayı insanın şu veya bu istemini tatmin eden bir şeydir. Bu istemlerin karakteri, örneğin mideden mi yoksa özenmeden mi kaynaklandığı, birşeyi değiştirmez... Nesnelerin çeşitli kullanımlarını keşfetmek tarihin işidir. Bu faydalı nesnelerin miktarları için toplumsal olarak kabul edilen standart ölçütleri bulup çıkartmak da (tarihin işidir).”

Bu kadarı Taner Akçam’a yetiyor da artıyor bile, “büyük hata” yapan Marks’a hemen ofsayt düdüğünü çalıyor:

“(Marks) üretilen malların kullanım ve değişim değeri ayrımı yaptıktan sonra, kullanım

değerinin hiçbir önemi olmadığını söyleyerek onu analizlerinin dışına çıkarmıştır.”

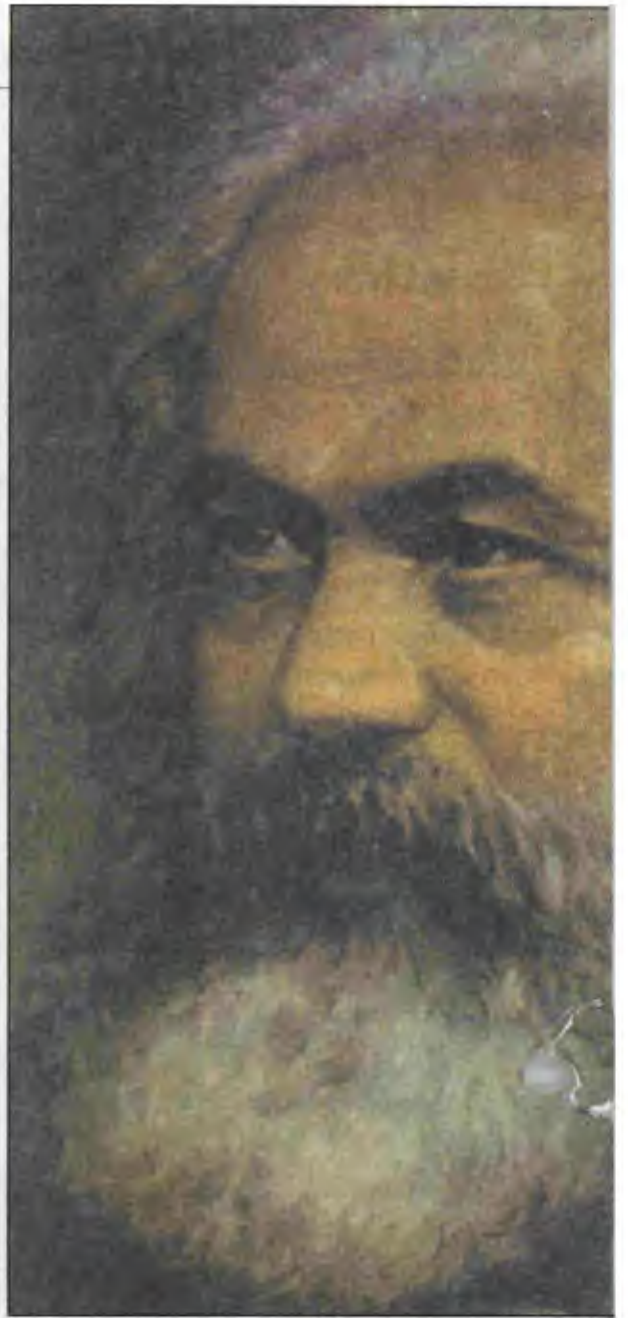
Burada Taner Akçam’ın yediği haltın entellektüel ve politik boyutlarını nitelemeye bizim sıfat hazinemiz yetersiz kalıyor. Sözü Marks’ın kendisine veriyoruz:

“Ancak *Kapital*’in tek bir kelimesini bile anlamamış bir cehalet yandaşı (obsküranist) bu çalışmada kullanım değerinin hiçbir rolü olmadığı sonucuna ulaşabilir.” (K.Marks, *Adolph Wagner Üzerine Notlar*, İng.basım, s.215)

Kapital’in, içeriğinin yanı sıra, o güdek yazılagelmiş ekonomi politik kitaradan bir büyük farkı vardır. Marks, *tal*’de diyalektik yöntem kullanır. Hazırlıksız ve özellikle tembel için, eserin okunmasını, anlaşılmasını, özünsenmesini zorlaştıran da, eseri o’ süzleştiren de bu yönüdür. Birinci sayfa, ya da bölümü geçemeyenleri Marks’a saldırtan da budur. Burjuvazinin sözcüklerine, özelde birinci ciltle üçüncü cilt arasında, genelde Marksist ekonomi politikte “çelişki” buldurtan(!) da budur.

Diyalektik yöntem kullanmayan bir incelemede konunun sorunsalı, bir çizgi üzerinde ve kesikli ilerlemelerle inşa edilir. Yazar başta kullandığı kavramı ya da kavramları tanımlar. Düşüncenin hareketi boyunca bunlar artık değişmez. Sonra konunun bir bölümü bütünden soyutlanır ve bu kavramlar çerçevesinde incelenir. Bu inceleme tamamlanınca ulaşılan sonuçlar, bütünden soyutlanacak bir başka parçanın anlaşılması için değişmez bir temel olarak kullanılır.

Kapital’de ise, düşüncenin hareketi çizgisel değildir. Kavramların bir kez tanımlamakla işleri bitmez, hareket halindedirler. İçerikleri, düşüncenin hareketine, bu hareketin gereklerine uygun olarak giderek zenginleştirilir. Başta kasten eksikli tanım, giderek tamamlanır. Kasten

Sevinçli, coşkulu ve başarılıydık

Kavga-Kartal

Hacı Bektaş-ı Veli'yi Anma Törenleri'ne gitmeden önce arkadaşlarımız *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır*'ı ve derginin son sayısını okudular. "Okunacak en büyük kitap insandır, Hacıbektaş törenlerine gidiyoruz" yazan afişleri bölgedeki bütün sendika ve derneklere, kahvehanelere astık.

Birçok kişi bizi aradı. Ama törenlerin haftaiçi günlerini de kapsamaması, işyerinden izin alamayanların varlığı ve gidiş-dönüş

ücretinin 200 bin lira olması, istediğimiz katılıma ulaşamamızda belirleyici rol oynadı. Yine de önemli bir kalabalıkla Hacıbektaş'a gittik.

Ekibimizin tek bir sorumlusu vardı ve herkes onun söylediklerine harfiyen uydu. Hacı Bektaş Veli türbesinin içinde stand açtık, elden dergi satışına çıktık. Hiç kimse zamanını boşa harcamadı.

Yayın satışlarının hemen ardından yapılan işe yönelik tartışmalar, bilgi aktarımı ve yapılan iş, güzel insanlarla kurulan güzel ilişkiler, birçok arkadaşımızı hızlı bir

şekilde geliştirdi. Daha düne kadar dernek, dergi nedir bilmeyen bir arkadaşımıza, bugün sorumluluk versek tek başına birçok eylemi örgütler.

Hacıbektaş'ta kaldığımız ikibuçuk gün boyunca çevreden oldukça fazla övgü aldık. Yaşlı bir Alevi "bu düzen yıkılacaksa işte böyle insanların çalışmasıyla yıkılacak" demekten kendini alamadı. Bunlar satışlarımızı daha canla başla yapmamızı sağladı.

Yoğun ve başarılı yayın satışı ve Alevilerle ilişki kurma, geliştirme çalışmalarımız içinde ikibuçuk günün nasıl geçti-

ğini anlayamadık. Öyle ki, otobüslerin kalkmasına 20 dakika kala yayın satışındaydık.

Geziyi değerlendirdiğimizde şunları söyleyebiliyoruz: Gezi, istediğimiz yönde gerçekleşti. İyi bir ekip çalışması vardı, satışlar başarılı oldu, yüksek sayıda dergi satıldı. Hacıbektaş halkı ve törené gelen 70-80 bin Alevi dergimizi görüşleri ve insanlarıyla biraz daha tanıdı. Mücadelelerinde yanlarında olduğumuzu gördüler.

Şimdi hedefimiz, bu eylemden çıkarttığımız derslerden yararlanarak, aynı başarıyı Kartal'daki çalışmalarımızda sağlamaktır. Değerlendirme toplantımızda her pazar elden dergi satışına çıkma kararını aldık bile. Başarımızı tüm *Kavga*'cılara duyurmaktan sevinç duyuyoruz. *İnanç, özveri, emek, sarsılmaz bir Kavga* demek! ●

Alevilerde büyük öğrenme çabası

Kavga-İzmit

İzmit'li *Kavga*'cılar olarak Hacıbektaş'a bir otobüs dolusu gittik. Halkın yayınlarımıza ilgisi yayın satışlarının başarısı olarak yansıdı. Bunda en fazla başarıyı kadın yoldaşlarımız gösterdi. En çok R.Yürükoğlu yoldaşın *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* kitabı sattı, gelenler standa bakmadan "insandır var mı insandır" diye soruyorlardı.

Son gün derginin eski sayılarını ücretsiz dağıtıp kampanya için bağış toplama girişimi başarılı oldu.

Alevilik konulu panellere müthiş ilgi vardı. Alevilik konusunda farklı yaklaşımlar, farklı fikirler yığınların önünde olanca çıplaklığıyla çatıştı.

Bu panellerde, örneğin Nejat Birdoğan'ın konuşmasını hazmedemeyen, Aleviliği devlete çekmeye çalışan Derviş Tur ve yandaşları, Alevi aydınlar ve Dedeler tarafından mat edildiler.

Aleviliğin savaşkanlığını savunanlar da, onu din ve devletle uzlaştırmaya çalışanlar da büyük *öğrenme çabası* içindeler, herkes birşeyi araştırıp çıkarmaya çalışıyor. Şenlikte yapılanlar gibi panel ve konferansların daha sık aralıklarla, Anadolu'nun çeşitli yerlerinde halka açık olarak yapılması, bu kesimlere yardımcı olacaktır. Kaldı ki, bugün buna yalnız Alevilerin değil, Sünnilerin de ihtiyacı vardır.

Bu olumluluğun yanında, orada yalnız stand açmak ve türkü söylemek için bulunan "sollar", bildik düzensiz ve araştırmadan uzak "Alevilik dindir, gerici-dir" yollu konuşmalarını sürdürdüler. Hiç olmazsa panelleri, konferansları izleyip birşeyler öğrenselerdi. Hayır, gamsızlar, öğrenme diye bir derterleri yok.

Alevi halk bugün büyük bir arayış içindedir. Ve ufukta görünen o ki, yine kendisi en doğru yolu bulacaktır.

Bize düşen, buna yardımcı olmak, Alevilikle bütünleşmek, işçi ve Alevinin musahip olduğunu bilince çıkarmaktır. ●

Dostların arasındaydık

Ayhan Bilgi

Alev Yayınları olarak Hacı Bektaş Şenlikleri'ne bu yıl ilk kez katıldık.

Öte yandan, Alevi gençlerinde göze çarpan bir dinamizm vardı. Gençler araştırma yapıyor, "bugün ne yapılmalı" sorusuna yanıt arıyorlar.

Dikkate değer bir gelişme, 1.gün yapılan bir panelde, bazı panelistlere "ateist, solcu, komünist" diye müdahale eden kesimlerin halktan dışlanması oldu.

Aynı panelde, *Kavga*'nın savunduğu çeşitli görüşler dile getirildi. Nejat Birdoğan dostumuzun, Dedeliğin Aleviliğin bugünlere gelmesinde cananlık katkıları olduğu, ama bugün çağın gerisinde kaldığı ve bu durumun artık değişmesi gerektiği, kadınların da Dedelik yapabileceği, bir

enstitü kurularak bu kurumdan yetiştirilecek gençlerin Dedelik yapması yönündeki konuşması, salondan büyük alkış aldı.

Alev Yayınları olarak kurduğumuz sergide, birinci gün Ali Haydar Celasun Dede *Posttan Dosta* kitabını, Hasan Kıyafet de *Umut Çiçeği* ve öteki kitaplarını imzaladılar. İkinci gün, belediye salonunda Battal Pehlivan yeni çıkardığımız *Anadolu'da Alevilik'i*, Nejat Birdoğan ise, *Anadolu'da ve Balkanlar'da Alevi Yerleşmesi* kitabını yetiştiremediğimiz için eski kitaplarını imzaladı. R.Yürükoğlu'nun *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* kitabının 3.genişletilmiş baskısı en çok satılan kitabımız oldu.

Tanıştığımız birçok Alevi yazar, şair ve ozanla ortak çalışmalar yapmak üzere söz aldık. Şenliklere bu ilk katılımımız başarılıydı. ●

Alevilik-Bektaşilik;

1. "Bilim Çin'de de olsa ara bul" diyen, "İlim şehri'nin kapısı" olan Hz.Ali'nin, "bilim ile gidilmeyen yolun sonu karanlıktır" diyen Hacı Bektaş Veli'nin ve "hayatta en hakiki mürşit ilimdir" diyen Atatürk'ün yoludur.

2. İnsan sevgisini, insan onurunu, insan emeğini en yüce değer sayan ve "okunacak en büyük kitap insandır", "kabemiz insandır" diyenlerin, imanı akıl ile bütünleştirenlerin ve hayat ile özdeşleştirenlerin yoludur.

3. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'ne tam bağlı olanların, din, dil, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin bütün insanların temel hak ve özgürlüklerini savunanların yoludur.

4. İnançta laik, ekonomide eşitlikçi-bölüşümcü, siyasette demokrasi yanlısı, sosyal hayatta adaletçi düşünceye sahip olanların ve laik cumhuriyet devleti sisteminin tüm kurum ve kuralları ile işlemesinden yana olanların yoludur.

5. Eline, diline, beline sahip olanların, Ehl-i Beyt'i sevenlerin, dürüstlüğü, iyiliği, doğruluğu, güzelliği yaşamına katan, insan sevmeyi, namuslu olmayı, hak yememeyi, yalan söylememeyi, adaletten ayrılmamayı, edep-erkan ve yol üzerinde olmayı hayatlarının ilkesi haline getirenlerin yoludur.

6. "Zalimin zulmünü inan- bugün yenmezse yarın yener, pınarlar kurur ama dağın suyu bitmez" diyerek zulme baş eğmeyen, insanlık onurunu yücelten *Şehit Şah Hüseyin*'lerin yoludur.

7. Toplumsal barışın, kardeşliğin, hoşgörünün,

Görüş ve önerilerimiz

sevginin saygının, paylaşımcılık ve dayanışma ruhunun, kısaca *çağdaş demokrasi* anlayışının ülkemizde ve tüm dünyada yerleştirilmesinden ve yaşatılmasından yana olanların yoludur.

8. "Dün"ü "bugün" için öğrenip, "yarın"ı "bugün" için planlayanların, "bugün"ü insanca yaşanabilir hale getirmek için çalışanların ve halka hizmeti "hak"ka hizmet sayan,.. gelişmenin özünde "değişim" olduğunu bilenlerin yoludur.

9. Zorlamanın her türüne karşı olanların, zorlama ile yaptırımı temel ahlaksızlık sayanların, her insanın düşünce ve inanç özgürlüğüne, düşüncelerinin örgütlenme özgürlüğüne saygı duyanların yoludur.

10. "Ezelden benim fikrim, Enel Hak idi zikrim" diyerek Hallac-ı Mansur'a selam yollayan Yunus Emre'lerin, ser verip sır vermeyen direnişçi ozan Pir Sultan Abdal'ların, "yarın gül yanacağından gayri her yerde, hep beraber olalım" diyen Şeyh Bedreddin'lerin, Abdal Musa'ların, Nesimi'lerin, Otman ve Hamza Baba'ların, Veli Baba Sultan'ların, Düzgün Baba'ların, Şah Hatayi'lerin yoludur.

11. Kültürümüzü bugün- lere getiren Aşık Veyssel'lerin, Ruhi Su'ların ve nice çağdaş ozanlarımızın yoludur.

12. Kadın haklarına özel olarak önem verenlerin, toplumun bütün katmanlarında kadın ve erkeğin eşit ve aynı hakka sahip olduğuna inananların yoludur.

TEMMUZ ayında I.genel kurulumu yapan İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği'nin yönetimine yeni çalışma döneminde başarılar diliyor, derneğin kongrede benimsediği "Görüş ve Düşüncelerimizden Örnekler" başlıklı bildirgeyi yayınlıyoruz.

İstek ve önerilerimiz:

1. Alevi-Bektaşiliğin Türkiye'nin şanı ve şansı olduğu kabul edilmelidir. Bu kültür korunmalı ve yaşatılmalıdır. Aleviliğin kimliği tanınmalıdır.

2. Geçmişte Erzincan'da, Sivas'ta, Çorum'da, Kayseri'de, Tokat'ta, Ortaca'da, Maraş'ta ve daha birçok yerde sergilenen Alevi katliamlarının (Kerbela katliamları) bir daha yapılmaması için gerekli tüm önlemler daha şimdiden alınmalıdır.

3. Alevi-Bektaşiler üzerindeki açık-gizli baskılar ve ahlaksızlık suçlamaları sona ermelidir. Alevi-Bektaşilerin *insanca yaşama hakları* olduğunu toplumun bütün kesimi ile devlet yöneticileri kabul ve hazmetmelidirler.

4. Cumhuriyet ilkesini, laik Türkiye'yi, çağdaş hedefleri damarlarındaki kan ve teneffüs ettiği hava gibi gören Alevilerin bu ülkede varlık ve onurlarıyla oynanması devletin ayıbıdır. Devlet bu ayıptan hiç vakit geçirmeden kurtulmalı,

Alevilerin inanç özgürlüğüne, yaşama biçimine, kültürüne, diğer insanlarla eşitliğine ve onuruna yönelik her türlü engeli ortadan kaldırmalıdır.

5. Eşitçe, kardeşçe, dostça barış içinde yaşamayı arzulayan, bütün insanları bir göz ile gören, Alevi-Bektaşî inanç ve kültüründen gelmesi bile İNSAN'ı seven, *örgütlü sivil toplumun tam anlamıyla yaratılmasını isteyen* bütün CANLAR'ı bizimle birlikte olmaya çağırıyoruz.

6. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bugünkü yapısı ve işlevi bizleri huzursuz etmekte, toplumsal huzuru da bozmaktadır. Laik cumhuriyet devletinin din örgütü olmaz. Din işleri devlet işlerinden ayrılmalıdır. Din hizmeti verecek olan kurumlar ve bütçeleri kendi inanç grupları tarafından oluşturulmalıdır.

Diyanet yetkililerinin Aleviler hakkındaki yayınları, yorumları ve yaklaşımları *kesinlikle yanlış*tır. Diyanetin bu yöndeki açıklamaları ve çalışmaları, Alevi kültürünü yozlaştırma ve yoketme gayretlerinden başka birşey değildir. Bizler bunu onaylamadığımız gibi *dikkatle de takip ediyoruz*.

7. Laiklik ilkesi gereği tüm okullarımızda *eğitim de laik olmalıdır*. Bu nedenle okullarımızda *zorunlu din dersi okutulmasına son verilmeli*, din dersi öğrenimi isteğe bırakılmalıdır. İsteğe bağlı din kültürü derslerinde tüm inanç biçimleri doğru olarak öğretilmelidir. Bu derslerde Alevilik inanç ve kültürü de doğru olarak öğretil-

meli, okutulan diğer ders kitaplarındaki Alevilik ile ilgili yanlış yorum ve açıklamalar çıkarılmalıdır.

8. TRT ve basın, Alevi-Bektaşî inanç ve kültürüne *hakettiği yeri ve zamanı* ayırmalı, bu yer ve zamanda *Alevi-Bektaşî kültür dernekleri ve vakıfları* tarafından belirlenen araştırmacılarına, yazarlarına, ozanlarına, temsilcilerine ve kültür etkinliklerine olanak tanınmalıdır.

9. Alevi-Bektaşî yerleşim birimlerine *geçikmiş devlet hizmetleri* acilen getirilmelidir.

10. Gerek yurdumuzun tüm bölgelerinde, gerekse tüm dünyada sergilenen her türlü teröre ve insan öldürmelerine son verilmelidir. Çünkü bizim inanç ve kültürümüzde insan EN YÜCE VARLIKTIR. Her türlü hizmet ve güzellik insanlık içindir.

11. Anadolu Alevilerinin serçemesi Pir Hacı Bektaş Veli'nin yerleşip yaşadığı Hacıbektaş ilçesini KÜLTÜR MERKEZİMİZ olarak kabul ediyoruz. Bu nedenle Hacıbektaş ilçesinin devlet olanaklarının en üst düzeyde getirildiği modern bir kültür kenti olması sağlanmalıdır.

12. Biz dernek olarak bu doğrultuda gerekli kamuoyu oluşturma çabalarımızı sürdürmekteyiz. Düzenlediğimiz Dostluk Günü ve Alevi-Bektaşî Kültür Şenliği'nde bu işlevimizi yerine getirdik. Halkımızın büyük coşkusu ve ilgiyle karşılaştık.

Düşüncelerimizi ve isteklerimizi benimsiyorsanız; "GELİN CANLAR BİR OLALIM, DİRİ OLALIM, İRİ OLALIM, CEM OLALIM, DOSTLUKLAR KURALIM." ●

HACİBEKTAŞ BİLDİRGESİ

Alevi-Bektaşî kuruluşlarının 15 Ağustos'ta Hacıbektaş'ta yaptığı toplantının sonuç bildirgesini aynen yayınlıyoruz

Bizler, Türkiye'de ve Avrupa'daki Alevi-Bektaşî kurum ve kuruluşları olarak siyasi iktidardan aşağıdaki taleplerimizi dikkate almasını, ülkemiz halkının birlik ve bütünlüğü ile toplumsal barışın sağlanması açısından gerekli görüyoruz:

1. Demokratikleşme tartışmalarının sürdüğü günümüzde geçerli olan çağdaş örgütlü sivil toplumun bütün hedeflerini kapsayan, bireysel özgürlüklere olanak tanıyan, toplumun üzerinde uzlaştığı yeni bir anayasanın ivedilikle oluşturulmasını istiyoruz.

2. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bugünkü yapısı ve işlevi toplumumuzun huzurunu bozmaktadır. Laik devletin resmi dini olmaz. Din işleri, devlet işlerinden kesinlikle ayrılmalıdır. Din hizmeti verecek olan kurumlar ve bütçeleri kendi inanç grupları tarafından oluşturulmalıdır.

3. Laiklik ilkesi gereği, eğitim de gerçekten laik olmalıdır. Okullarda zorunlu din dersi uygulamasına son verilmelidir. Diğer ders kitaplarındaki

Alevilikle ilgili çarpıtılmış bilgiler/ifadeler ayıklanmalıdır. Laik ülkelerde olduğu gibi, devletin iletişim organlarında Alevi-Bektaşî inanç ve kültürüne hak ettiği yer ve zaman ayrılmalı, bu yer ve zamanda Alevi kuruluşları tarafından belirlenecek araştırmacılar, yazarlar, ozanlara da olanak tanınmalıdır.

4. Başta Hacıbektaş ilçesi olmak üzere, bilinen nedenlerle GECİKMİŞ KAMU HİZMETLERİ yerleşim birimlerine ve dergah, tekke, türbe ve benzeri yerlere götürülmelidir.

Eşitçe, kardeşçe ve dostça, birarada yaşamayı ilke edinmiş tüm insanları bir göz ile gören, herkesi seven çağdaş örgütlü sivil toplumun bütünüyle yaratılması ve yaşatılmasını amaç edinen tüm canları haklı isteklerimizde bizimle birlikte olmaya çağırıyor, sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz.

GELİN CANLAR, BİR OLALIM!

Hacıbektaş belediye başkanı Ali Eğri, Avrupa Alevi Birlikleri Fed. başkanı İsmail Elçioğlu, Adana Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Arş. ve Tan. Dm.

başkanı Celal Akyol, Erzincan Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Tanıtma Dm. başkanı Mahmut Aydın, Anadolu Kültürünü Koruma ve Araştırma Vakfı başkanı Hacı Nurdogan, Semah Kültür Vakfı genel sekreteri Cafer Özer Koç, İzmir Hacı Bektaş-ı Veli Kültür ve Tanıtma Dm. başkanı Ali Akdayı-Selahatin Özel, Aydın Hacı Bektaş-ı Veli Kültür ve Tanıtma Dm. başkanı Ali Akdağ-Dursun Doğanay, Pir Sultan Abdal Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Dm. genel başkanı Murtaza Demir, Pir Sultan Abdal Canlar Derneği başkanı Muharrem Coşkun, Tunceli Hacı Bektaş Kültürünü Tanıtma Dm. başkanı İbrahim Kolsuz-Mehmet Kaşın, Narlidere Alevi-Bektaşî Kültürünü Tanıtma ve Yayma Dm. başkanı İsmail Tanyeli, Bandırma Hacı Bektaş-ı Veli Kültür ve Tanıtma Derneği başkanı İsmail Yolageldi, İçel Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Tanıtma Dm. başkanı Eruğrul Arslan, Cem dergisi yazı işl. md. Süleyman Cem, Malatya Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Tanıtma Dm. başkanı Hasan Meşe, Gaziantep Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Tanıtma Derneği başkanı Hıdır Kandemir-Zekeriya Gökpınar, Semah Kültür Vakfı merkez şb. başkanı Battal Pehlivan, Karacaahmet Sultan Külliyesini Koruma Onarma ve Yaşatma Dm. başkanı Mehmet Başaran, Gölsüz Sultan Baba Çağdaş Kültür Dm. başkanı Hüsnü Ataş, Şabanözü Kızılcıcalı Yahya Dede Türbesi Yaş. Dm. başkanı Kazım İbişoğlu, Ankara Hacı Bektaş-ı Veli Kültürünü Tanıtma Dm. başkanı Ahmet Şahin, Isparta Hacı Bektaş Kültür Dm. başkanı İlyas Olur, Semah Kültür Vakfı Mersin şb. başkanı Hüseyin Etilsan, Semah Kültür Vakfı Adana şb. başkanı Esat Akdağ, Semah Kültür Vakfı Küçükçekmece şb. başkanı Celal Erdoğan, Gönüllerin Sesi gazetesi sahibi ve yazı işl. md. Hasan Cendere, Abdal Musa Kültürünü Arş. Dem. başkanı Hüsnü Batıyur ●

Özünü bil sen nesin

Muzafer Aladağ

Alevilik düşmanı yazısından tanıdığımız Y. Bülent Bakiler, geçenlerde "Kavga Dergisi'ne Cevabımdır" başlıklı bir yazı daha yazdı. (Türkiye, 24 Ağustos 1992) Aleviliği "sapıklık" olarak niteleyen tutumunu yeni yazısında da sürdürüyor.

Saldırısının başlangıç noktası Aleviliği Şiiliğe çekme çabası olan Bakiler, Şiiliğin Alevilik olduğunu kanıtlayabilmek için "Şiiler veya Aleviler" diye yazıyor. Cafer-i Sadık'la Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife arasında "çok büyük bir benzerlik"ten söz ediyor. İslamın dördüncü kaynağı olarak Cafer-i Sadık "aklı", Ebu Hanife ise "kıyası" göstermiş. Bu fark yazara göre önemli değil. "Kıyas yapmak için akıllı olmak şarttır" diyor.

Burada bir duralım.

1. İslam düşüncesinin Kuran, hadis ve icmadan sonra dördüncü kaynağı içtihattır.

"İçtihat bireysel düşüncedir, yaşamın getirdiği yeni sorunlara çözümler bulma zorunluluğundan doğmuştur. Ancak, kişi düşüncesi özgür ve yaratıcı olduğundan, çok sayıda çelişen yaklaşım ortaya çıkmış ve 8.yüzyılda 'kıyas' ile değiştirilmiştir.

"Kıyasta... Kuran ya da sünnetin kapsamadığı bir konu, eski konulardan benzetmeler yapma yoluyla açıklığa kavuşturulur... İcma (ulemanın görüş birliği), özellikle kıyas ya da içtihadı geçerli kulan ya da reddeden araçtır. ((R.Yürükoğlu, Okunacak En Büyük Kitap İnsandır., 3.baskı, s.74-75, s.90)

Klasik Sünni teorinin temelini atan Şafi'yle birlikte Sünnilik, içtihadın sonuçlarını icmayı temel alarak değerlendirildi. Yani, "icma ortaya çıkınca farklı yorum öne sürmek, yanılmaz icmayla ters düşmek ve din düşmanlığı anlamına" geldi. (R.Yürükoğlu, agy, s.93-94) Donmuş bir hukuk, devlet ve dünya anlayışı ortaya çıktı.

"İmam"a hukuk yaratma, din ulula-

rına içtihat ve yorum hakkı tanıyan Şiilik ise, Doğu mistisizminin de derin etkisi altında farklı yönde gelişti. Dinde insanın rolünü, insan aklını öne çıkartan Mutezile'ye yakınlığı. Yani, akıl-kıyas ayrımı, Bakiler'in söylediğinin tersine, İslamda derin bir ayrılığı anlatıyor.

2. Ancak, yüzyıllar içinde Şiiliğin sufilikle (mistisizm) arası açıldı. Kök saldırdığı İran'da egemen sınıfın dini oldu. Bugün geldiği noktada Şiilik, önüne koyduğu Şeriat hedefiyle Sünniliğe iyice yakın durmaktadır. Mistisizme, Batınilige düşmandır. Anadolu Aleviliği ile yakınlığı bulunmamaktadır.

Alevilik, "Şii görüşlerinin Batınilikle yoğrulmasıyla ortaya çıkmış, asıl olarak Bektaşilik tarafından temsil edilen İsmâşerîye mezhebine bağlı bir mistik düşünce ve inanç sistemi"dir. (R.Yürükoğlu) Şiiliğin ona tutumunu da A.Gölpınarlı şu sözlerle anlatmaktadır:

"İmamiyye'nin, gerek usul, gerek fûcru bakımından, yani inanç, ibadet ve muamelat yönünden... tasavvufu, Vahdet-i Vücut (Varlık Birliği) akıydesiyle... Batınilikle... Anadolu'da ve Rumeli'de 'Aleviler' diye anılan, inançta aşırıya giden, ibadetleri mühimsemeyen taifeyle hiçbir ilgisi yoktur... İmamiyye... Şeriat hükümlerine uyan bir mezheptir."

3. Şii-Alevi ayrılığı bu kadar belirgin, neden Bakiler "Şii-Alevi özdeşliğini" göstermek için bu kadar çırpınıyor? Tarihin Sünni egemen sınıfların Alevi halka sayısız saldırısıyla dolu olduğu örneklenmişken (Kavga, Ağustos 1992), Bakiler neden ikidir "Alevilerin Sünnilere saldırması" yalanını savuruyor? Çünkü, "sapıklık" olarak nitelediği Aleviliğe rahatça saldırabilmek, saldırıyı meşru gösterebilmek istiyor!

Bakiler'in taktik icabı sakladığı şeriatçılığı, icmaya dayalı kıyasçı dogması, Alevi düşünce sisteminin temel taşlarından "En-el-Hak" anlayışına DÜŞMANDIR. Ve bu düşmanlığını

sinsice, şu provokatif cümleyle kusmak-tadır: "Ali Allah'tır!" demek günahların en büyüğüdür." Ancak bunu söylerken, 22 milyon Aleviyi karşısına almamak için Aşık Veysel'le Yunus Emre'yi "kayırıyor", Pir Sultan'ı ve şimdi de Tevfik Fikret'i hedef alıyor.

Alevi düşüncesinde 'Ali', hem çok sevilen Hz.Ali'dir, hem de Aleviliğin insan hedefini, "kamil insan"ı, anlatan bir simgedir. "En-el-Hak" anlayışının da köşetaşıdır. Alevilikte "okunacak en büyük kitap İNSAN"dır. Kabesi İNSANDIR. Alevi, insan aklına, yaratıcılığına inancı ve yeryüzünün insanla, insan için varolduğu düşüncesiyle, şeriatın icma-kıyas vb. tüm dogmalarından kendini özgürleştirmiştir. Böyle yüce, hümanist bir anlayışın insanla allahı bir tutması, "insan allahın evidir" demesi neden "günah" oluyormuş?

Bilime adanmış, özgür düşünceye büyük katkısı olmuş, yeryüzüne, insan-oğluna, iyiye-güzele-doğruya aşık, kendisini Anadolu'nun yoksul milyonlarının hak ve adalet kavgasıyla yoğurmuş bu inanç ve yaşam biçimine "günah", "sapıklık" suçlaması getirebilmesi için, insanın gerçekten örümcek kafalı, dinsel gericiliğin batağında çırpınan bir şaşkın olması gerekir. Alevilikte billurlaşan erdemlere saldırırken Bakiler "cehennemlik" oluyor.

4. Bir de, Y.B.Bakiler niye zahmet edip Pir Sultan, Tevfik Fikret gibi tekil hedeflere saldırıyor? "En-el-Hak"ı savunmayan Alevi mi var? Bizden bazı örnekleri sıralaması.

"Hak'kın kapusundan girdim/Kendi vücudumu gördüm" (Hatayi)

"Gerçeğe ermeliyiz. Bu da piri bulmakla olur. Piri bulan hakkı bulur. Öyle ise her şey, yedi tamu sekiz cennet hep insandadır" (Hatayi)

"Kalbimin gözünde allahı gördüm/Sen kim-sin? dedim, 'sen' diye yanıtladı" (Hallac-ı Mansur)

"Biz müftü bilmeyiz fetva bilmeyiz/Kil ü kal bilmeyiz ifta bilmeyiz/Hakikat bağırda hata bilme-

yiz/Şah-ı Merdan gibi ulumuz vardır/Ey zahit surete tapma Hakk'ı bul" (Seyyit Nesimi)

"Tuttum aynayı yüzüme/Ali göründü gözüme/Kıldım nazarı üstüme/Ali göründü gözüme" (bir nefes)

"Cihan varolmadan ketm-i ademde/Hak ile birlikte yektaş idim ben/Yaratı bu mülkü çünkü o demde/Yapım tasvirini nakkaş idim ben" (Şiri)

"Keramet-i adem benim/Emir ve emanet bendedir/Ruh ve can ve kan benim/Keşfi keramet bendedir" (Muhi ed Din Abdal)

"Musa ile Tur benim/Cennetiyle hur benim/lki benim, bir benim/Bin kainat bendedir" (Muhittin)

"Yedi iklim köşeyi dolandım/Ben Ali'den gayrı bir er görmedim/Kismet verip alemleri yaratan/Ben Ali'den gayrı bir er görmedim" (Kul Himmel)

"Ezelden benim fikrim, Enel Hak idi zikrim" (Yunus Emre)

"Evvel benim ahır benem canlara can olan benem" (Yunus Emre)

"Yere göğe sığmayan/Sıgmış bu can içine" (Yunus Emre)

"Hak cihana doludur/Kimsene Hakk'ı bilmez/Onu sen senden iste/Ol senden ayrı olmaz" (Yunus Emre)

"Evliyadan gelen kelim/Okunan kuran değil mi/Gerçek velinin sözleri/Sure-i rahman değil mi/Çün seni hak yarattığı/Kendine mirat ettiği/Tecelli zat ettiği/Sure-i insan değil mi" (Kaygusuz Abdal)

"Nazarını atma Hicaz Aden'e/Bir can taksim olmuş cümle bedene/Her gönül Kabe'dir tavaf edene/Çıkmış bina değil mimar elinden" (Seyrani)

"En-el-Hak demedim ent-el-Hak dedim/Melamet dâlinde asturdin beni/Herkesler 'la' derken ben 'illa' dedim/Şeriat kaydıyla susturdun beni" (Seyrani)

"Hicrani der, yanacak nem/Baştan başa yanı-mışım hem/Bendedir Cennet Cehennem/Cehen-nemden korkar mıyım ben?" (Aşık Hicrani)

"Çalap Tanrı'yı kendi özümüzde bildik; ve hem kendimizi Çalap Tanrı'dan bildik" (Hacı Bektaş Veli)

"İnsan yerde ve gökte Tanrı'nın vekilidir..." (Hacı Bektaş Veli)

"Muhammed Mirac'ın yoluna girdi/Bu sır gayet sır içinde sır idi/Şir donunu, Hatem mührünü verdi/Bu sır kim eder Ali'den gayrı" (Abdal Musa)

"İnsan Hak'ta Hak insanda/Arıyorsan bak insanda" (Daimi)

Bakiler'e son sözümüz, Kaygusuz Abdal'dan:

"Sen özünü bil sen nesin/Hak sende, sen kandasın/Eğer ki a'kıl isen/Anla bu ibareden" ●

Genç kuşaklara yönelmeliyiz

Battal Pehlivan Alevi düşüncesinin özü ve Aleviliğin yaşadığı çeşitli sorunlar üzerinde duruyor

Alevilik, İslamiyet içerisinde bir yol gibi gözüküyorsa da, durum farklıdır.

Aleviliğin bünyesinde, İslamiyetten izler olabilir, fakat o gerçekten özgün bir felsefe, bir dünya görüşü, bir yaşama biçimidir. Ortaasya ile Anadolu kültürlerinin bir sentezidir. (Bektaşiliği de Alevilik içinde değerlendiriyoruz.)

Aleviler İslam büyüklerinden Hazreti Ali ve O'nun soyuna, verdikleri toplumsal mücadeleden dolayı saygı duyarlar. Fakat aynı şekilde insanlık için uğraşan, insanın mutlu olması için çalışan dinlidsiz herkes, Alevilerin dos-

tudur. Çünkü insan sevgisi, Alevi felsefesinin temelini oluşturur. Kişi eline, diline, beline sahip olmalıdır. Böyle bir insan, kamil insandır.

Alevilik, allahı varlığın birliğinde görür. Yeryüzündeki herşey allahın bir yansımasıdır. Allah, kendisini en belirgin şekilde insanda gösterir. Bu nedenle de Hallac-ı Mansur, Seyyid Nesimi, Yunus Emre, Hacı Bektaş gibi Alevi büyükleri "Enel hak" yani "allah bendedir" görüşünü savunmuşlardır. İnsanın gönlü Allah'ın evidir.

Alevi hoşgörülüdür, kişiyi dininden, dilinden, mezhebin-den, renginden, ırkından içti-

mai konumundan dolayı ayıplamaz.

Aleviler ilericidir, çağdaştır, laiktir, demokrattır, haksızlığa karşıdır... Birlikte üretip, birlikte tüketmek Aleviliğin temel ilkelerindendir... Namus kavramı yücedir. "Yarin yanağından gayrı her yerde, her şeyde, hep beraber" Alevi büyüklerinin buyruğudur.

Bu nedenlerden dolayı Aleviler, yüzyıllardır egemen sınıfın, muhafazakar ve statükocu görüşün boy hedefi olmuşlardır.

Alevilerin kimliklerini açıkça haykıramamaları, Türkiye'de toplumsal bir sorundur. 22 milyonluk bir nüfusun varlığı,

yasal anlamda kabul edilmemiştir.

Alevilikle ilgili her çalışma mutlaka ilgi görmüştür. Çünkü yıllar yılı bu kesim horlanmış-tır, itilmiştir. Onlardan kesilen vergilerle şeriatçı görüşler palazlanmış, Alevilere yönelik en küçük bir hizmet yapılmamıştır.

Alevilik yaygın bir şekilde tanınıp bilinmediği için, hakkında yapılan her yayın büyük ilgi görmektedir. Örneğin ne zaman bir gazete veya dergi Alevilik üstüne bir yayın yap-sa, mutlaka tiraj alır. Aleviliği konu alan kitaplar da fazlasyıla

ilgi görür. Çünkü Aleviliği Alevi çocukları kadar Sünni çocukları da öğrenmek istiyor.

Alevilikle ilgili öğretici bir kurum olmadığından "Alevi-yim" diyenler de Aleviliği yeterince bilmiyor. Durum böyle olunca, genç kuşaklara ulaştıracağımız çok önemli mesajlar var. Örneğin, Alevi-Sünni gençlerin evlenirken ve evlendikten sonra karşılaştıkları problemler, bu nedenden dolayı, evlenmeyen gençlerin içinde bulundukları çıkmaz... Alevi düşüncesinde allah, Alevi düşüncesinde kadın ve daha pek çok konu...

Aleviliği genç kuşaklara aktarmalı, öğretmeliyiz. ●

Alevilerin, *Türkiye* gazetesi yazarı Yavuz Bülent Bakiler'in bir süre önce yayınlanan Pir Sultan Abdal ve Alevilik düşmanı yazısına tepkilerini kısaltarak yayınlıyoruz

Hakaret cezasız kalmamalı

Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Dern.
Cumhuriyet Savcılığı'na başvuru

Şikayetçi: Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği, Dikmen cad. no. 299/B, Dikmen, Ankara
Vekili: Av. Mehdi Bektaş, Ankara Barosu'ndan.
Adres: Konur sok. no.9/20, Ankara
Şikayet olunan sanıklar:

1. Yavuz Bülent Bakiler, *Türkiye* gazetesi köşe yazarı, Çatalçeşme sok. no.17 Çağaloğlu/İstanbul
 2. Mehmet Okyay, *Türkiye* gazetesi sorumlu müdür. Aynı adreste
 3. Fuat Bol, *Türkiye* gazetesi yazı işleri müdürü. Aynı adreste
- Suç:** Hakaret ve kışkırtma.

Açıklama:

1. Şikayet olunan Yavuz Bülent Bakiler, *Türkiye* gazetesinin 20:6.1992 gün ve 7788 sayılı baskısının 8.sayfasında bulunan "Düşündükçe" adlı köşesinde, "Fikri Sağlar'ı kim yanıltıyor" başlığı ile bir yazı yayınlamıştır.

Yazıda Pir Sultan Abdal adına düzenlenen şenlik ve kutlamalardan söz ederek, Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın yanıltıldığını ileri sürmekte, "kim bu Pir Sultan Abdal?" diye sorarak, kişiliğine ve inançlarına hakaretler yağdırmaktadır.

Dört yüzyılı aşkın süredir halkın dilinde, sazında, sözünde yaşayan Pir Sultan Abdal'ı, bir "gulat, sapık, geri kafalı" olarak nitelermekte, sevenlerini üzerek topluma düşmanlık tohumları ekmektedir.

Bizce Pir Sultan Abdal da eleştirilebilir. Ancak eleştiriyi hakareti ayırmak gerekir. Şu sözlerle eleştiri demek mümkün müdür?

"Kimdir bu Pir Sultan Abdal?"

"...Pir Sultan Abdal ise, Alevi inancından sapmış bir GULATTIR... Alevi-Sünni kavgası doğuran gaffillerin başında bulunmuştur. Pir Sultan Hz.Ali'ye Allahlık sıfatı yamamaya çalışan bir sapık, bir geri kafalıdır... İslama fitne sokan bir hazin, bir dehşetli savaşın sorumluluklarını Türkiye'de arayan bir şaşkın adamdır... Pir Sultan Abdal'ın bu sapıklıkları, Alevi camiaı ... kardeş kavgalarının içine çekiyor."

Bu sözlerin eleştiriden öte, Pir Sultan Abdal'a ve inançlarına hakaret için yazıldığı her türlü kuşkudan uzaktır. Kaldı ki, yazar iddialarında hiç de haklı değildir.

2. Pir Sultan Abdal'ın şiirleri incelendiğinde Allaha (tanrı, hak diyerek) Hz.Peygamber'e, Hz.Ali ve yakınlarına gerekli değeri verdiği görülecektir. Allah, Muhammed, Ali Alevi inancına göre bir üçlemedir. Bunlara bağlılık Kulluk, Ümmetlik, Taliplik olarak belirtilir. Pir Sultan bütün toplumsal şiirlerinde bu temayı işler. Bu bakımdan Hz.Ali'ye Allahlık sıfatı verdiği iddiası asılsız bir suçlamadır.

Alevi inancında Ali bir halife olduğu gibi, aynı zamanda doğruluk, temizlik, iyilik, güzellik timsalidir. Böyle kabul edilir. Bu güzellik kimi zaman tanrıda,

kimi zaman insanda ifadesini bulur. O bakımdan Ali sıfatı bir iyilik, güzellik anlamında kullanılan simgedir. Nitekim allaha da birçok ad verildiği bilinmektedir. Sözcükleri bu yaklaşımların dışında yorumlayarak, Pir Sultan'a hakaret edilmesini kimse hoş göremez. Çünkü din, mezhep, inanç ayrılıkları sadece bizde görülen bir oluşum değildir. Var olan her toplumda bu görülmüştür. Önemli olan geçmişte olanı günümüzde yaşamamaktır. Geçmişin haklı haksız çekişmesini günümüze getirmemektir. Herkesin kendi inandığı gibi yaşayabileceği bir ortamı sağlayabilmektir. Bunun yolunu Cumhuriyetin kurucusu göstermiştir: LAİKLİK. Bu ilkedan ödün verildiği, ilkenin çiğnenmesi hoş görüldüğü takdirde geçmiş çekişme ve kavgalara girmek işten bile değildir. Bu ilkeye en çok uyması gerekenlerin başında da basın mensupları gelmektedir. Yazarken, çizirken, eleştirirken ölçülü olmaya mecburdurlar. Ama yazar bu kurala uymamış ve açıkça Pir Sultan Abdal'ın kişiliğine ve inançlarına saldırıp, hakaret etmiştir.

3. Pir Sultan Abdal'ın 16.yüzyılda Anadolu'da yaşadığı belirtilmektedir. Bu dönemde yaşayanlar şiirlerinin oluşumundaki toplumsal etkiyi göstermektedir. Pir Sultan'ın şiirlerini ve yaşamını bu ortama uygun değerlendirmek gerekir. Halk ozanı demek, duygulu insan demektir. Çevresinde yaşanan onca acıyı görüp, yaşamış ve yaşamını sazi ve sözüyle özleştirmiş bir insana yani Pir Sultan'a saygı duymasalar bile, hakaret edemezler. Pir Sultan'a hakaret, Pir Sultan'ı seven ve inananlara hakarettir. O nedenle Pir Sultan'ı seven, inançlarını benimseyen, bunu yaşatmayı, kültürel, sanatsal kişiliğini açığa çıkarmayı amaçlayan müvekkil dernek yazarı ve sorumlu müdürleri yargıya şikayet etmeyi uygun bulmuştur.

Yazarın yazısı, sorumlu müdürlerin böyle bir yazının gazetede yayınlanmasına izin vermeleri nedeniyle sorumlulukları ortadadır. O nedenle haklarında soruşturma açılarak, yargılanıp, cezalandırılmalarını istiyoruz.

4. Dava açıldığında "davaya müdahil" olacağız. O nedenle de hukuki haklarımızın saklı tutulması da dileğimizdir.

Sonuç: Açıklanan nedenlerle, Türkiye gazetesinde yazar ve sorumlu müdürler olarak görev yapan Yavuz Bülent Bakiler, Mehmet Okyay, Fuat Bol hakkında Pir Sultan Abdal'a hakaret ve inananları kin ve düşmanlığa kışkırtmaktan soruşturma açılmasını, yargılanıp cezalandırılmalarının sağlanmasını, hukuki haklarımızın saklı tutulmasını saygıyla vekaleten dilerim.

16 Temmuz 1992

Şikayetçi Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği

Bölücülerini protesto ediyoruz

Muhsin Cevahir

Almanya'da kurulu Ahlen Alevi Kültür Birliği ve Gerçek İlim dergisi okuyucuları adına

Aleviliğin yolu dendi mi ilk akla gelen ilim, insanlık, kardeşlik yoludur. İnsanlara Alevi inancının gerçeklerini bildirmek için gecelerini gündüzüne katan canlar hiç de az değildir. Ama, kendine Alevi süsü vererek Aleviliği Emevi boyunduruğu altına sokmak için gayret edenler de vardır. Tüm bunlara göğüs germek, yanlış gidenlere "dur" demek bizlerin görevidir.

Yavuz Bülent Bakiler'in *Türkiye* gazetesinin 21 Haziran 1992 tarihli Avrupa baskısında yayınlanan "Fikri Sağlar'ı kim yanıltıyor?" başlıklı yazısı Alevilerin inancını saptırma gayretleri içinde olduğundan, insanlıkdışı hareket sayıp kınıyoruz.

Yavuz Bülent Bakiler'in Alevilerin inancının "A"sını bile bilmediği, kasıtlı olarak insanları sinsi bir plan çerçevesine çekmeye çalıştığı aşikardır.

Pir Sultan gibi kendini Alevi toplumuna tanıtmış nice ozan, aşık, arif insan vardır. Alevilerin yolunun ilim yolu, insanlık yolu, demokrasi, laiklik yolu olduğunu hatırlatmak isteriz. Aleviler, Emevi inancında olduğu gibi allah ne yerededir, ne göktedir, ne inededir, ne cindedir, mekandan münezzehtir demezler. Gerçek Alevi inancında Hak ile halk olan herkeste Hak tecelli eder.

Bunun sınırını elbette Yavuz Bülent Bakiler gibi geri düşünceliler anlayamaz. Böyle muhabir ve yazarlar insanları birbirine düşürmekten başka birşey düşünmezler.

Artık birlik beraberliğini sağlayan Alevi inançlı yurttaşlar ve de aydın yazar ve ilim adamları bu oyunlara gelmeyecek, herşeye ilim yolu kalemle cevap vereceklerdir. Yavuz Bülent Bakiler'e tavsiyem İslamiyeti iyi öğrenmesi, o Emevi yapılı kafasını değiştirip insanları kardeş yapabilecek yazılar yazmasıdır...

Allah, bugün elinizdeki Kuran'da ne yere ne göğe, ne ağaca, taş, duvara ne de kendisine secde buyurmamış, "Adem'e secde" buyurmuştur. Adem'e olan secde allahadır. Kuran'da birçok ayetler mevcuttur, ama insanın bakar gözü, duyar kulağı olması gerekir.

Alevi yurttaşlar her zaman İslamın özü olan insan sevgisini ön plana getirmişler, "eline, diline, beline sahip olma" prensibini uygulamışlardır. Müslümanlığın getirdiği kalıplaşmaya hep karşı çıkmışlardır.

Herşey şu anda Emevi inancının elinde iken, Türkiye'mizde bazı Alevi toplantı ve gecelerini bu topluma çok görmeye kimse'nin hakkı yoktur. Böyle kafaları protesto ederiz.

Biz insana değer veririz

Şeyh Hüseyin Tekkeşinoğlu

Sivaslı Ali Baba soyundan Kızılbaş Dedesi

Türkiye Gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğü'ne, İstanbul

Konu: Köşe yazarınız Yavuz Bülent Bakiler'e cevaptır.

Suç: Pir Sultan Abdal'a ve Alevi inançlarına hakaret.

Malum olduğu üzere 2 büyük eski siyasi kuruluş vardı: Alevilik ve Sünnilik. İkisi de İslam. Tabii ki hilafet yüzünden ve Alevilerin, Hz. Ali'nin, peygamberin torunlarının haksızlığa uğratmaları yüzünden yollar ayrıldı. Ötesini tarihler biliyor, izaha lüzum yok.

Fakat Muaviye'den olma bir Yezid vardır. Bu hainin Hz.Peygamberin soyuna ne kadar kastettiği de aşikardır. Sayın B.Bakiler dönüğü samandan ayırmayı bilmeyip, buğdayları yele vermek istemiştir. Şöyle ki: Sayın Sünni kardeşlerimizi adeta Yezid yanlısı gibi gösterip Yezid'in avukatlığını yapmıştır. Şu aydın gençliğin sözüne itibar etmeyeceğini bilmiyor mu? Hakikatı balçıkla sıvamayın, sahiden peygambere ümmet ve ehlibeyt dostuysanız dikkat edin.

Cenabı hak "Hz. Ali'nin yüzü benim yüzüme benziyor" demiyor mu?... Hz.Ali'nin peygamber mağaraya giderken yatağında yatması... Böyle fedakarlığın, canını feda eden Ali'nin sevilmesi methe-dilmesi gerekirken, Kızılbaş ve Alevi üstadına (Pir Sultan) "sapık" diyerek Yezid'in avukatı değil ta kendisi oluyorsun.

Sayın Sünni kardeşler, Dostlar. Bu vatan hepimizindir. Sakın ola ki bazı çıkarıcıların sözüne inanmayın. Şunu bilelim ki:

“Cenabı hak insanı bir kalıpta yapmış, 4 ana unsurdan yaratıp meleklerle secda edin diye emir verince Cebraıl Adem’e secda etti (öptü), şeytan ‘Adem topraktan ben ateşten’ diye Adem’e secda etmedi, boynuna lanet halkası takıldı” diyen din adamları, neden Adem’in ve insanın vafını söz konusu etmezler? “Kimseyi, dini inançları hor görmeyin” demezler, herşeyin 32 farzla biteceğini sanırlar. Allah “benim yaratığıma değer veren bana değer verir” demiyor mu?

Pir Sultan, “oku, kalem tut” diyor, “kurban olayım kalem tutan ellere” diyor, nasıl ki cenabı hakkın “oku (ıkra)” dediği gibi.

Y.B.Bakiler’in yönünü Sünni kesime çevirip onları “savunmaya”, onları (Yezid’le) aynı kefeye koymaya hakkı var mı? Kimin gözüne girmek istiyor? Resulün ve onun ehlibeytinin mi, yoksa Muaviye’nin oğlu Yezid’in mi?...

Bu ülke бүтүндүр, kimse gaflete dalıp da müslümanlığı maske edip laik Türkiye Cumhuriyet’ine saldırmazın.

Ben kulum demekle kişi kul olmaz
Ezilip ham gitti dololmayınca
Boyun çekip göz kırpmak kâr etmez
Dilbere söyleyip dil olmayınca

Köşesinin adına layık değil

Ayhan Uslu

İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma
Derneği denetleme kurulu üyesi

Bay Bülent Bakiler, ya düşünmenin ne olduğunu bilmiyor, düşünme yeteneğinden yoksun. Yazdığı yazıyla kardeş kavgasının daha da alevlenmesine katkıda bulunduğu farkında değil. Ya da bilinçli yapıyor.

Bay yazar, düşünen insan var olan, yaratan insandır, gerçekleri gören insandır. Düşünen insan, insanlığa saygı duyan ve karanlıkları aydınlığa çıkaran insandır. Siz köşenizin (“Düşündükçe”) adına layık

değilsiniz.

Tabii, kolay değildir Pir Sultan’ın zalimin zulmüne başkaldırışını içine sindirmek, Hızır Paşalarıyla övünen Osmanlı zihniyetine karşı gelen Pir Sultan’ı kabul etmek. Ve kolay değildir, zulme başkaldıran Pir Sultan’ların ölmediğini görmek.

Pir Sultan kimlere başkaldırmış? Osmanlı’nın masum halkı ezmesine, zorla öşür toplamasına, zihniyetine karşı gelmiş!

Bugün de Pir Sultan’a dil uzatan bu zihniyet, asırlardır Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde Muaviye, Yezit, Ebu Suud Efendi... ve şeyhülislamların fetvalarıyla Aleviliğe saldırmaktan, yazılı ve canlı kültürümüzü yakıp yok etmekten kendini alamamıştır. Örnek mi?

- Bugün Alevi-Bektaşî köylerine zorla cami yaptırıp insanlarımızın ehli sünnet edilmeye çalışılması,

- Okullara zorunlu din kültürü adında dersler sokarak çocuklarımızın beyninin Muaviye’nin düzmeceleleriyle yıkanmaya çalışılması,

- 22 milyonu geçkin Alevinin ve aydın Sünni kesiminin vergileriyle camilerde mollalar yetiştirilmesi...

Evet bay yazar! Hem aydınlıktan, çağdaşıktan bahsediyorsunuz, hem de toplumu karanlıktan kurtarma çabasının büyük önderlerinden Pir Sultan’ı karalamaya çalışıyorsunuz.

Pir Sultan “Yezid” derken - Anadolu Sünnisi dediyiniz - o güzel insanlarımızı değil, Yezid’in düşüncesini kastediyor. Pir Sultan Anadolu Sünnilerine değil, insanlarımızı gerçeği göstermeyen, “zenginlik tanrı buyruğudur, ezene karşı gelinmez” diyen zihniyete başkaldırmıştır. İsrarla Yezid’in düşüncelerini mal etmeye çalıştığınız güzel insanlarımızı Hz.Ali ve Ehlibeytini katleden zalimlerle eş ayarda tutma çabanız, art niyetli olduğunuzdandır...

Alevilik, insana en büyük değeri verir. Alevilik, ‘kabemiz insandır”, “okunacak en büyük kitap insandır” diyebilmektir.

Alevilik, bilime, çağdaşığa, özgürlüğe açıklık demektir. Mazlumun yanında yer alıp zalimin karşısında durmak demektir. Alevilik, din, dil, ırk, mezhep farketmeksizin, insanların emeğine tüm hak ve hürriyetlerine sahip çıkmak demektir ki, Pir Sultan Abdal bu mücadelenin neferidir.

Muammer Aksoy, Bahriye Üçok ve Turan Dursun gibi nice aydınımız, bilim adamımız *Pir Sultan gibi düşündükleri için* katledilmişlerdir. Kimlerin katlettiğini söylememe gerek yok, malumunuzdur. Maraş, Çorum, Sivas daha nice yerlerde, hele Van’da “oruç tutmuyor” diyerek geleceğin büyük insanı öğrencilerimizin katledilmeleri düzmece değil, gerçektir.

Sayın Bakiler, tarih sizi de Yezid’inizi de yazıyor, bizi de Ali’miz’i de Pir Sultan’ımızı da yazıyor, hep yazacak. Ta ki karanlıklar aydınlığa çıkana kadar.

Mahluk Deccal oldu insan haşarı
Asla bilen yoktur hayrı şeri
Teber çekip şu mağradan dışarı
Çıkalım bakalım nic’olsa olsun

Ahlaksız ve bölücü

Gürbüz Çıkrıkçıoğlu

Semah Kültür Vakfı kurucu üyesi

Yüzyıllardan bu yana bizler Anadolu halkları olarak, Alevisi-Sünnisi, Lazı, Çer-

kezi, Kürdü, Ermenisi, Yahudisi ve Rumuyla hep beraber, barış ve kardeşlik duyguları içerisinde bir bütün olarak yaşadık. Bundan sonra da yaşayacağımıza bir Alevi olarak inanmaktayım.

Tarihte, varolduğumuz topraklarda halkların birlik ve beraberliğini, kardeşliğini bozmaya çalışan ajan provokatörler ve deccaller çıkmıştır, bugünde de çıkmaktadır. Fakat bu insanlık düşmanları, hiçbir zaman başarıya ulaşamamışlardır, bundan sonra da ulaşamayacaklardır.

Ülke bütünlüğünün korunmasına, barış ve kardeşlik duygularının ön planda yer almasına ihtiyaç duyduğumuz dönemlerden birini daha yaşamaktayız. Hal böyle iken, bir günlük gazetede (*Türkiye*, 20 Haziran 1992) kendisini yazar sanan, yalancı ve deccal, Aşık Veysel’in ve Pir Sultan’ın kim olduğunu bilmeyen, Pir Sultan’ın tırnağı bile olamayacak bir ajan provokatör, dürüstlüğü ve mertliği ile dünyaca takdir edilmiş Pir Sultan Abdal’a ve onu sevenlere - bilinçli olarak - hakaret etmekte ve saldırmaktadır.

Ona ve onun gibilere sesleniyorum:

Hey utanmazlar, öncelikle iftiralarınızı size iade ediyorum. Bizler Pir Sultan Abdal gönüldaşları olarak allahı putlarda değil, “enel hak” diyen Nesimilerin, Mansurların, Yunusların, Şeyh Bedrettinlerin, Hünkar Bektaşların, Pir Sultanların ve Aşık

KARA YÜZLÜ

İnsanlığa kara çalan
Kara yüzlü kara yüzlü
Aslı nesli Mervan dölü
İki denli iki yüzlü

İnsan yarasan sarmadın
Kalp kırdın kabe kurmadın
Hüseyin’e su vermedin
Münafıksın kara yüzlü

Muhammed’e yüzden güldün
Mürteza’yı düşman bildin
Evladına hamle kıldın
İçin kafir kara yüzlü

Siyasetten yas eyleyip
Kallesleri dost eyleyip
Ol AKAR’a kasteyleyip
Öldürsene kara yüzlü

Ahmet Akar

Veysellerin yaptığı gibi *ademin benliğinde ve emekte* ararız.

Sen ve senin gibi ajan provokatörler, deccaller ve yönetimdeki adamlarınız ile, Ebu Süfyanlarınız, Muaviyeleriniz, Yezid-leriniz, Yavuzlarınız, Ebu Suud Efendileriniz, Hızır Paşalarınız, Kuyucu Murat Paşalarınız, Hamidiye alaylarınız ile, sadece Alevileri değil ezilen kardeş halkları “malı da helal canı da helal, katli vaciptir” diyerek, yüzlerce yıldır az mı katlettiniz, az mı insan kanı emdiniz?

Daha dün Çorum, Maraş ve Sivas’ta, Tokat, Erzincan ve Malatya’da birçok yerde, Alevi-Sünni demeden insanları çıkarlarınız uğruna katlettiniz. Bugün de ne yapmaya çalıştığınızı herkes biliyor. Ama başarılı olamayacaksınız. Çünkü Alevisi, Sünnisi, Lazı, Çerkezi, Rumu, Kürdü, Yahudisi, Ermenisi ile tüm Anadolu halkları, tüm ezilen kardeş unsurlar, kardeş katillerinin karşısına Ali’si, Hüseyin’i ile, Pir Sultan gibi nice devrimcisiyle özde bir olarak çıkıyor ve çıkacaktır.

Saygıdeğer Pir Sultan Abdal gönüldaşlarım, 21.yüzyıla girmekte olduğumuz şu

günlerde, sözümona vicdan ve ahlak konularında mangalda kül bırakmayan, ama gerçekte tam bir ahlaksızlık ve bölücülük yapan, toplumun çok hassas olduğu konulara küfürle saldıran bu zatın yazılarını yayınlayan gazeteyi protesto ediyor, onları sağduyulu olmayā davet ediyorum.

Kara yüzlü, riyakar

Ahmet Akar

İstanbul Kartal’dan bir okuyucumuz

20 Haziran 1992 tarihli *Türkiye* gazetesinde yayınlanan “Fikri Sağlar’ı kim yanıltıyor?” başlıklı yazıyı okuduktan sonra düşündüm ki, bu kişiler iyi inceleyip iyi tahlil edebilseler, tarih, Kerbela olaylarını bir insanlık onuru olarak bunların suratına tükürecektir.

O zamanlarda bir takım çıkarıcılar bir taraftan kendilerinin Hz. Muhammed’in ümmeti olduğunu vurgularken, bir taraftan da kişisel çıkarları söz konusu olunca, Hz. Muhammedin ehlibeyti olan Hz.Hasan ile Hz.Hüseyin’i katletmekten zerrece hicap duymamışlardır. Kerbela’da Hz.Hüseyin dürüst davranmış, bu zihniyete biat etmeye gerek onurlu ve kutsal bir insanlık sınavı vermiştir. İnsanlık uğrunda serini vermiş, ama baskıya ve zulüme boyun eğmemiştir. Yazının bir yerinde “Pir Sultan Abdal’ın şiirleri dikkatle okunduğu zaman görülecektir ki onun bütün davası Ali’dir” diyor ve Alevilerin “müslüman olduğunu”, Pir Sultanın ise “Alevi olmadığını”, Ali ile tanrıyı özdeşleştirdiğini vurguluyor. Yazar, Vahdeti Vücut’un ilmi ledunun ne olduğuna vakıf olmadan ve de kendi cahilliğini görmeden, yedi iklim dört köşede ezilmişliğe, sömürüye ve her türlü zulme karşı sinisini insanlık uğruna kalkan eden ve bu uğurda Hz.Hüseyin misali ser veren yüce ve devrimci bir halk önderini, hayasızca “sapıklıkla” itham etme düşüklüğünü göstermiştir.

Daha yakın zamanlara kadar “Alevi müslüman değildir, katli vaciptir” diye fetva çıkaranlar, bugün menfaatleri söz konusu olunca, siyasi manevralarla “Aleviler müslümandır, kardeşimizdir” derken, Aleviliğin öz kültürünü yok edip onu asimilasyona uğratabilmek için Pir Sultan Abdal’ı karalama küstahlığını göstermekten geri durmamaktadırlar.

Bakınız şu tabloya: Aleviler ve onların Pir Sultan Abdal’ı, Hz.Ali’nin ve ehlibeytin uğramış olduğu haksızlığa karşı savaşacak ve “sapık” olacak. Ali’ye ve ehlibeyte kin kusan ve onları sevenleri her fırsatta yok etmeye çalışanlar “müslüman” olacak! Yorumu akliselim sahibi, mantıklı okuyucularımıza bırakıyorum.

Yazıda Kerbela faciasının Arap yarımadasında olduğu, Yezid ve yandaşları tarafından yapıldığı, bunların Türklerle ilgisi olmadığı vurgulanıyor. Müslümanlık da Arabistan’da ortaya çıkmıştır, Türklerin bununla ne ilgisi var?

Bildiğim kadarıyla haksızlığın, yolsuzluğun, iyiliğin-kötülüğün yeri zamanı ve mekanı olamaz. İster Türkiye’de, ister Arabistan’da, isterse de Avrupa’da olsun haksızlık haksızlıktır. İnsanlığın düşmanıdır ve nerede olursa olsun haksızlığa karşı çıkmak insanlık görevidir. Hakkını aramayan, haksızlıkla mücadele etmeyen insan Hakla bütünleşemez. ●

Düşman elindeki Sovyet ülkesi

Kavga muhabirlerinin
Rusya'dan ilk izlenimleri

Rusya'daki gelişmeler hakkında o kadar çok şey söylenebilir ki... Geldiğimizden beri gözümüze batan iki ana olgu var: Birincisi, halk kuşku, güvensizlik, belirsizlik ve düpedüz ekmek derdiyle dolu. Kendi dünyasında yaşıyor. İkincisi, tepeden kaynaklanan, aydın çevrelerde de yankılanan emperyalist paylaşım ve özellikle de *Rus emperyalizmi* olgusu.

Halkın durumunu doğrudan, sokaklarda, metroda, yaptığımız konuşmalarda izledik. Halk büyük bir güvensizlik içinde. Kapitalizmi istemediğini açıkça söylüyor ama buna karşı bir alternatif göremiyor, bulamıyor. Metrodaki insanlarda eskiden ciddi bir hava vardı, örneğin kitap okurlardı. Şimdi bir yandan boşluk, bir yandan düşüncelilik, bir yandan da gününü gün edip dertlerini unutma mahiyetinde yüzysel bir "neşe" var.

Siyasette kilitlenme var. Halk mevcut siyasal yapıya sırtını dönmüş durumda. En çok oy alan partinin oy sayısı 100 bini geçmiyormuş. Katılımın düşüklüğü korkusuyla, burjuva demokrasisinin "seçim" süsü bile kullanılmıyor, birileri tepede birşeyler yapıyorlar. Yani burjuva demokrasisi göstermelik olarak bile işlemiyor.

Halk, çok da haklı olarak, eskiyi eskiyi gibi istemiyor. Eski çerçevenin içinde demokrasi ve tüketilecek mal istemiş. Ama tarih (tarih mi, yoksa halkı kendi küçük burjuva sosyalizmleri altında yaşatanlar mı, tartışılır) ona öyle bir oyun oynamış ki, "bunları istiyorsan, o zaman başka bir çerçevede, kapitalizmde yaşayacaksın" demiş. Halktan konuştuğumuz insanlar, "şimdi" diyorlar, "ülke dışına istediğimiz gibi gidebiliriz, daha çok mal bulabiliriz ama bunları yapacak paramız yok".

Rusya'da fiyatlar Sovyetler Birliği ölçülerine göre 100 kat artmış, yükselmeyi sürdürüyor. Bir üniversite mezunu botanikçi 800 ruble ücret alıyordu, 24'lük Kodak film ise "serbest piyasada" 850 rubleydi. Ekmek 12, ikinci sınıf bir paket sigara 35 ruble, şeftalinin kilosu 150, çamaşır tozu 36 ruble. Ayda 7000 ruble alan işçiler, "ucucuna geçiniyoruz" diyorlar.

Lenin Müzesi'nin önünde çeşitli sol partilerin ajitatörleri, bildiri ve yayın dağıtıyorlardı. "Bu devlet başka devlettir, bu demokrasi bize birşey vermez" gibi güzel şeyler söylüyorlar. Ama halkın nabzını ve güvenini yakalamış, düzgün bir

sol örgüt henüz yok.

Moskova sokakları, çoğu Azeri olan satıcıların işgali altında. Yalnızca Azeriler değil, Rus emeklileri de yaşayabilmek için evlerindeki eşyaları satıyorlar. Sergilerde porno dergileri-afişleri, Çar posterleri, dini yayınlar vb. dolu. Kapitalizm halktaki inanç boşluğunu bunlarla doldurmaya çalışıyor. Bu satıcı furyası, rüşvet ve spekülasyonla birlikte, burjuvazi yaratmak için "ilkel birikim" işlevi görüyor.

Bu arada, birçok dünya komünistinin yetişmesinde emeği geçmiş olan Marksist profesörlerin halleri içler acısı. Örneğin Nuhoviç yoldaş, Gorbaçov Vakfı'nın (eski Marksizm-Leninizm Enstitüsü) binasında çalışıyor. Siyasaldan çok bilimsel bir çerçeveye çekilmiş. "Yeni Rus sermayesinin oluşumunu" inceliyor.

Geçen yılki darbenin yıldönümünde Beyaz Saray önünde cılız bir "kutlama" yapıldı. Son yılda birçok şey değişmiş, ama Yeltsin yönetimi, halkı "yeni"yi savunmaya itmeyi başaramamış. Ancak, basının tepedeki öğeleriyle değil komünist, fazlaca sol bir diyalog kurmak bile olanaksız.

Basın ve akademisyenler çevresindeki görüşmelerden ilk çıkan olgu, *Rus emperyalizmi* oldu. Türkiye ile, çok kibar ve barışçıl biçimlerde ama derin ve köklü bir rekabet içindeler. Türkiye'yi üzerlerine sıçratmadan, Moskova-Ankara eksenini kurarak "paylaşım yapma" peşindeler.

Moskova sokaklarında "Büyük Rusya'yı kuralım" flamaları asılı. Emperyalizmin kuyruğuna takılmış aydınlar, bu eğilimin, Rusya olmaktan çıkarılıp Ruslaştırılmasına "karşı" duruyorlar. Taraflar Rusçularla Rusyacılar! Rusya'cılar "ilerici"! Bu "ilerici"ler, "Rusçuluk yapmayın, Rus olmayanları kaybederiz" telaşı içindeler.

Şu anda olan, Rusya içinde Rus, eski SSCB sınırları içinde ise Rusya egemenliğinin, *emperyalist-kapitalist bir temelde* kurulmaya çalışılmasıdır. "İmparatorluk" asıl şimdi kurulmak isteniyor. "Ankara-Moskova eksenini" stratejisi, bu amacın olabildiğince kayıpsız gerçekleştirilmesine yönelik. Ama böylesine büyük bir yeniden paylaşım ortamında, *milliyetçilik* kaçınılmaz olarak öylesine azıyor, azdırılıyor ki...

Düşman eline geçmiş Sovyet ülkesinden ilk izlenimlerimiz böyle. ●

"Bir Rusya

Moscow News'ta çalışan liberal gazeteci
Mikhail Şavilof karşı-devrim Rusya'sının iç ve dış sorunlara yaklaşımlarını Kavga'ya anlattı

Ülkenizde büyük değişiklikler oldu. Bunun en trajik sonuçları arasındaki "etnik çatışmalar" denilen olayları nasıl değerlendiriyorsunuz?

SSCB'nin çözülüşü ve yeni devletlerin ortaya çıkması, uzun ve sancılı bir süreç oldu. Bağımsız Devletler Topluluğu'nun (BDT) hayatta kalabilmesi de, ekonomik ve kültürel bağlantıların ve tek ülke olma psikolojisinin varlığı nedeniyle.

Sovyetler'de etnik sorunları çözme olanağı vardı, ama önceki yetkililerin politikaları yüzünden bu olanak yitirildi. Onların çıkarı etnik değil siyasal olan bu çatışmaları körüklemektir. Bu, onlar için, ülkeyi Sovyet Birliği olarak tek ve bütünsel bir ülke halinde tutmanın ve yönetmenin yoluydu. Çatışmaların kaynağı buydu.

Yeltsin hükümetinin Ossetya ve Moldavya'da barışı koruma çabaları başarılıdır. Ülkedeki en eski ve en zor çözülebilen çatışma Ermenistan-Azerbaycan çatışması olup, onu da çözmenin yolu, bağımsız bir devlet olarak Rusya'nın makul bir tutum alması ve Ermenistan'ı kendisinin Kafkasya'daki tek müttefiki olarak tutmada bir çıkarı olmadığını görmesidir. Bu yönde güçlenen bir eğilim var.

Toplumda değişikliklerin az ama anlamlı başka belirtileri de var. En önemlisi, parasal ve siyasal sorunlar yüzünden zorluklar içinde olsa da, serbest basının ortaya çıkmış oluşudur. Başka bir psikolojik değişiklik de halkın reformları takip etmesi. Reformlar zorluk ve acı getiriyor ve yakın gelecekte sonuç getirmeyeceği açıktır. Halk ayaklanıyor, ama toplumsal çalkantı az, Beklenen güçlü protestolar olmadı. Halk reformların gerekliliğini görüyor. Muhalefetin gösterileri önemli değil, çünkü zaten az sayıda insandırlar.

"Etnik" denilen siyasal çatışmalara dönelim. Sosyalizm altında 70 yıl böyle açık ve yoğun çatışma olmamıştı. Neden şimdi, birdenbire alevlendiler?

Yetmiş yıl totaliter devlet güçlüydü. Ülkede KGB gibi bir baskı aygıtı vb. vardı, yönetim iç reformlara ihtiyaç duymamıştı. Bu ihtiyacı duyduğu zaman, cumhuriyetlere daha fazla "özgürlük" vermek gerektiği de açık oldu. Cumhuriyetlerin daha fazla özgürlüğe sahip olan seçkinleri, bunu kendileri için iktidara el koyma fırsatı olarak değerlendirdiler. Çatışmaların tarihte temeli de olunca, hatıralar, tarih siyasal olarak kullanılıncaya işler açık çatışmaya döndü. Olan budur.

Ermenistan-Azerbaycan çatışması her iki taraftaki yerel seçkinlerin girişimiydi, ama Moskova bunu kıskırttı ve bir arabuluculuk yapma şansı gördü. Ama öyle olmadı, çatışma kontrol dışına çıktı.

Ve şimdi iki ülke arasında açık savaşla karşı karşıyayız. Peki, her iki tarafa, bu savaşı yürütmek için gereken silahları, mühimmatı kim sağladı?

Sovyet ordusu, askerleri, silah ve araçlarıyla beraber her iki cumhuriyette de vardı. Bu askerleri Rusya'ya geri çekmek mümkün değildi, çünkü ev ve para sıkıntısı içindeki Rusya'da onlar için yer yoktu. En azından iki yıl onları kaldıkları yerde tutmak gerekiyordu.

Savaş sürünce taraflar, eski ordusunun silahlarını kendileri için istedikler. Ya gönüllü olarak vereceklerdi, ya da onlar zorla alacaklardı... Sovyet yetkilileri Ermenilere silah veriyorlardı, sonra Azerilere de verdiler.

Burada bir tutarsızlık var. Baltık cumhuriyetlerinde de, Polonya, Doğu Almanya, Çekoslovakya ve Macaristan'da da Sovyet askerleri vardı. Neden buralarda Kafkasya'daki şiddette çatışmalar yaşanmadı?

Baltık'ta halkın genel siyasal kültür düzeyi Kafkasya'ya göre yüksektir, seçkinler daha uygardır. Ve de Kafkasya stratejik olarak Baltık'tan daha önemlidir.

Ama yine de Baltık bölgesinde açık çatışmaya karşı bir garanti yoktur. Ters yönde çok ciddi işaretler vardır. Sovyet askerlerine saldırılar orada da başlamıştır. Buradaki çatışma - olursa - Ruslarla bölge ulusları arasında olacak.

Baltık ve Kafkasya arasındaki stratejik önem farkından söz ettiniz. Eskiden süpergüçler arasındaki sürtüşmelerde de "stratejik, can alıcı çıkarlar" terimi kullanılırdı. "Stratejik önem ya da çıkarlar" derken Ruslar'ın mı, yerel cumhuriyetlerin mi çıkarlarını kast ediyorsunuz?

Her ikisini de. Kafkasya derken biz asıl olarak Ortadoğu'dan, Türkiye, İran, İsrail ve Arap dünyasından söz ediyoruz. Stratejik olarak dünyanın en önemli bölgelerinden birisi, belki de en önemlisi. Petrol yatakları... Baltık'ta fazla birşey yok.

Askerlerin dağılımı devletin stratejik çıkarlarını yansıtır. Rusya'nın öteki cumhuriyetlerdeki askerlerini geri çekmesinin aşırı zor olduğunu söylemesi haklı mı? Bu tutumda da bir "stratejik çıkar" yok mu?

Bu bir dağılım değil, askerler zaten orada. Geri çekmenin olanağı yoktur, onları orada tutmak lazım. Bu bir ihtiyaçtır.

ABD-Rusya'nın silahsızlanma ve güçlerin azaltılması anlaşması uyarınca eski Sovyet ordusunun bu bölgelerdeki silah, araç ve asker varlığının azaltılması bekleniyordu.

Bildiğim kadarıyla araçlarda bir azaltma oldu. Bu açıdan Rusya anlaşmaya sadık kalıyor. Yerel ordulara verilen araçlarla

var, bir Türkiye!”

ilgili benim kafamda hiçbir şüphe yoktur. Bunlar anlaşmalarda söz edilmeyen araçlardı, eski tanklar, toplar vb..

Ama bu “eski” silahlar yerel çatışmalarda çok yıkıcı araçlardı... (Doğrudur.) Orta Asya ve güney cumhuriyetlerindeki durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Orta Asya'da durumun trajik ve zor olduğunu söyleyebilirim. Orta Asya cumhuriyetlerindeki ulusal seçkinler Moskova'ya, Rusya'ya yöneliyorlar. Rusça'yı kendi ana dillerinden daha rahat konuşurlar, gerçek anlamda Müslüman değil, esas olarak Sovyetik'tirler.

Bunlar şimdi kendilerini Rusya'nın Orta Asya'daki etkisinin ekonomik, siyasal, askersel vb. açılardan gün be gün zayıfladığını bir ortamda buldular. Yeni müttefikler arıyorlar. Türkiye, İran gibi, ya da başka Müslüman değerler... Bugüne kadar pek başarılı olamadılar, çünkü 2.sınıf ekonomiyeye sahipler. Tam bir dağınıklık içindeler. Her cumhuriyetin yönetim kademesinde çok şiddetli yerel bir kavga yürüyor. Eski seçkinler gidiyor, yenileri geliyor. Çok sancılı bir süreçten geçiyorlar. Tacikistan'daki, Kırgızistan'daki çatışmaların bir ana kaynağı budur. Özbekistan'da da büyük sürtüşme ve çatışmalar bekliyorum.

Orta Asya'da böyle bir çatışma ortamında Rus hükümetinin tutumu ne olacak? Bunu engellemek için önlem almak en azından ahlaki bir sorumluluk değil mi?

Hem Kafkasya hem de Orta Asya, geleneksel olarak Rusya'nın nüfuz bölgeleridir. İyi ya da kötü, ama böyle. Bu bölgelerde Ruslar yaşıyor. Ekonomik çıkarları, baskıları var. Her iki bölgede Rusya'nın siyasal ve askersel çıkarları var. Onun için, bu bölgelerde Rus nüfuzu sorununun Rusların gücü, içsel gücü sorunu olduğuna inanıyorum. Bu da en başta ekonomik sorun. Eğer Rusya'daki ekonomik reformlar başarılı olursa, o zaman Rus ekonomisinin hem Orta Asya hem de Kafkasya'nın pazarlarına ihtiyacı olacak. Nüfuzun temeli budur.

Türkiye'nin dünyada kazandığı etkinliğin temelinde de bu olduğuna inanıyorum. Son onyıllarda Türkiye ekonomisi güçlendi. Bu, siyasal ve askersel etkinin temelidir.

Türkiye burjuvazisi bu pazarlara yeni açılmaya başlıyor, ama Rusya zaten orada...

Doğru söylüyorsunuz.

Ve orada alevlenmiş, ya da yakında alevlenecek “etnik” çatışma var. Rus hükümetinin bunu engelleyici önlemler alma ve çatışmayı çıkmadan çözmeye çalışma sorumluluğu yok mu? Kladi ki, Orta Asya Rusya'nın Çin ile sınırı demektir.

Sorunumuz, Rusya'da iktidarın yekpare bir bütün olmamasıdır. Çeşitli hizipler var. Bir bölümünün çıkarı Orta Asya ve Kafkasya'da barış ve düzen iken, çok güçlü başka bir taraf, geleneksel böl ve yönet siyasetinin

yanlısı. Onlar için çatışmalar etkinlik kazanmanın doğal yoludur.

Bunu daha açar mısınız? Böyle sesini yükselten bilinen bir lider, ya da topluluk var mı? Kimler?

Kesinlikle var. Aralarında Rus parlamentosunun yöneticileri de bulunan bu insanlar iyi biliniyor ve tutumlarını gizli tutmuyorlar, ortadadırlar. Hasbulatof, Babunin, İsakof. Bunlar parlamentodaki ulusçu hareketin yöneticileridir. Askerlerin çoğu bu çizgiyi tutuyorlar. Savunma bakanı Garçof... Dışişleri bakanlığında alt düzeyde olan bazı yetkililer. *Den ve Sovyetskaya Rossiya* gibi bazı gazeteler...

Hükümetin ya da devlet aygıtının içinde muhalefet olduğunu söylüyorsunuz. Hasbulatof baştan beri muhalefetti... (Doğru!) Savunma bakanı önemli ama, Yeltsin tarafından yeni atandı. Söylediğiniz gazeteler ise iktidara karşılar. Onları Yeltsin hükümeti içinde bir muhalefet hareketi gibi görmek doğru değil.

Yeltsin hükümeti içinde de ortak bir yaklaşım yok. Değişik yönelimlerde insanlar var. Hatta karşıt kutupları oluşturuyorlar. Yeltsin, değişik siyasal güçler arasında manevra yaparak yönetiyor.

Toplum bütün değil, kendisi için neyin en iyi olacağına henüz karar vermedi. Sokaklarda çok sayıda insan *Sovyetler Birliği'ni özliyor*. Daha önce büyük bir “imparatorluğun” vatandaşlarıydı. Şimdi kendilerini huzursuz, rahatsız hissediyorlar.

Yeni savunma bakanı, geçen yılki darbe girişiminde yer alıp intihar eden Boris Pugo'nun yardımcısıydı. Yeltsin hükümetinin onu bu göreve getirmeye mecbur kaldığını söyleyebilir miyiz?

Söyleyebileceğimizi sanıyorum. Savunma bakanlığı bir güç odağıdır, devlet içinde devlettir. Onu öyle bir yılda, on yılda değiştirmek mümkün değildir.

Yeltsin iktidarının (eski Sovyet) şimdiki Rusya ordusunu, asker ve subay sayısını azaltıp, ateş gücünü modernleştirerek profesyonel bir ordu yapma planı var. Bu, savunma bakanlığının reformlara ilişkin tutumunda kilit bir konu mudur?

Böyle yapısal değişiklikler çok para gerektiriyor. Devletin ise buna parası yok. Dolayısıyla bu alanda gelişme sancılı oluyor, uzun sürüyor.

Öte yandan, bakanlık ve ordu içinde bu planı destekleyenler var, ama plan tabanda çok hayal kırıklığı yarattı. Çok kişi desteklemiyor, çünkü işsiz kalacak, para kaybedecek, ve sosyal konumlarını yitirecekler.

Siz halkta Sovyetler Birliği'ne bir özlem olduğunu söylediniz. Ayrıca, halkın kendisi için hangi yolun en iyi olacağına henüz karar vermemiş olduğunu eklediniz. Öte yandan, siz de siyasal değişim sürecinde bir açmaz içindesiniz. İktidar habire değişiklik yapıp duruyor, ama ortada bir seçim yok. Toplumun eğilimlerinin yansı-

yacağı demokratik süreçler ve iktidar organlarının bu süreç sonucu oluşması üzerine ne düşünüyorsunuz? Örneğin referandum yapın da, bütün bu değişiklikleri isteyip istemediğine halk kendisi karar versin!

Doğru, ama halka, ileride kazanabilmek için şu anda güçlülere katlanması gerektiğini anlatmak çok zordur. Fiyatların yükseldiği, etnik çatışmaların azdığı, eski değerlerin yıkıldığı şu ortamda hayat pekçok insan için güçleşti. Ve bunların çocuklarının on yıl, yirmi yıl sonra şimdi kendilerinin yaşadığından daha iyi durumda olacağına inanmak gerçekten güçtür. Onun için. Asıl nedeni budur. [Karşı-devrimci iktidarın, “demokrasi” demagogilerine karşı böyle bir referandumu neden istemediğini güzel anlatıyor: Ya halk “tercihimiz yine de sosyalizm” derse! -Kavga]

Ayrıca, onlarca yıldır bu ülkenin hükümetleri halka hep “gelecekte daha iyi yaşamak için şimdi özveri yapmak gerektiğini” söylemişlerdi. Yeni hükümet de aşağı yukarı aynı şeyleri söylüyor. Hükümete *çok az sayıda insan* inanıyor.

Daha iyi bir gelecek için bugün özveri yapmak fikri geçerliliğini kaybetmiştir.

Kafkasya sorununa dönersek, basında Azerbaycan'da Türkiye'nin gönüllü silahlı güçlerinin varlığından sözeden haberler çıktı. Bu konuda size bilgi ulaştı mı?

Hayır. Birçok kez Dağlık Karabağ'a gittim. Tek bir Türk öğretmen, ya da Türk silahlı görmedim. Bununla birlikte, açık konuşursak, Türkiye'nin Azerbaycan'a askeri yardım veriyor olması bana mümkün gibi geliyor. Mümkündür. Ama silah vermesi, bence gerçekçi değil. Bir-iki deli gönüllü olması mümkün, ama bu “resmi yardım” anlamına gelmez. Ermeni tarafında yabancı gönüllüler var, paralı asker değiller. Türk tarafında da gönüllülerin olması mümkündür. Bunun Türk devletinin resmi konumuyla bir *ilgisi yok*.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi adında bir girişim var. Bu proje sizce ne önem taşıyor? “Etnik” çatışmaları yatıştırmakta bir etkisi olur mu?

Olağanüstü, müstesna! Bu, Türkiye'nin bölgede önde gelen güç konumuna gelmesinin başka bir kanıtıdır. Bir Rus olarak benim için iyimser bir haber değil, çünkü bölgede Rus nüfuzunun azaldığı anlamına geliyor. Türkiye, Karadeniz bölgesinde önde gelen bir ekonomik güçtür. Bu yüzden, önde gelen bir siyasal güç olmak istiyor. Ve önde gelen siyasal bir güç olmada “barış koruyucusu” olmaktan daha iyi bir yol yoktur. [Bu sözler, 1979'larda *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında Türkiye kapitalizminin emperyalistleşme aşamasında olduğunu, yaşadığı tüm sorunların da bununla bağlandığını anlatan R.Yürükoğlu'nun görüşlerinin bir kez daha doğrulanmasıdır - Kavga]

BDT'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

BDT'nin bağımsız devletlerin bir topluluğu olarak geleceği olduğuna inanmıyorum. Egemen bir güç olarak, Rusya hiçbir zaman bölge devletlerinden “herhangi biri” olmayacak. *O metropol bir devlet olmak istiyor ve büyük olasılıkla da öyle olacak.*

Rusya diğer devletleri *ekonomik ya da askersel* olarak etkilemek istiyor. Geleneksel olarak bir askersel süpergüçtür. Eğer geleneksel yoldan giderse tarihin trajik bir tekrarlanması olur.

AT'nin de bağımsız devletlerin bir topluluğu olarak geleceği olduğuna inanmıyorum. Aynı ayrı Almanya var, İngiltere var, Fransa var.

BDT'nin anayasal ve yasal çerçevesi nasıl çizilmiş?

Tek bir anayasa yok, tek birleşik bir yasal temel yok. Hiçbir çerçeve yok gibi. Anlamsız bir-iki bildirge var. Böyle bir çerçeve için tartışma da yok. BDT'nin her üyesi kendi özgürlüğünü istiyor. BDT'nin gideceği çok uzun bir yol var.

Bu süreç her devlet için bağımsızlığa mı gidiyor?

En azından ilan ettikleri budur. Ekonomik olarak tek bir ülke, siyasal olarak her birim kendi egemenliğini ve özgürlüğünü kesinlikle istiyor. Siyasetle ekonomiyi nasıl ayırırsınız?

Bu bağımsızlık ilanlarını “etnik temizleme” denen tutum izliyor. Ayrıca Ruslar öteki cumhuriyetlerden Rusya'ya yığınsal olarak göç ediyorlar. Sınırların nereden çizileceği vb. tartışmalar, giderek “savaşla çözümlenme” tehlikesi taşıyor mu?

Bu doğru. Şu anda BDT içinde en tehlikeli eğilimlerden biridir. Rusya dışındaki etnik Rusların sayısı 25 milyondur. Göç dalgası da çok kuvvetli. Bugün Rusya'da 400 bin kayıtlı Rus “ilticacı” var. Bu insanlara Rusya'da yer yok, iş yok. İlticacılar konusunda yasa bile yok.

Durum, Rusların bıraktığı cumhuriyetleri olumsuz etkilemektedir. Çünkü göç eden Ruslar, çoğunlukla yüksek nitelikli uzmanlardır. Onlar, ayrıldıkları cumhuriyetin ulaşım, tıp, endüstri, bilim vb. önemli sektörlerinde çalışma gücünün çekirdeğini oluşturuyorlar.

Öte yandan, eğer cumhuriyetler şöven, milliyetçi politikalara devam ederler, ve Rusya'da da şövenist bir hükümet olursa, yalnızca her iki taraf için değil, dünya çapında tehlikeli bir durum ortaya çıkar.

Sovyet sistemi yıkılmış, Yeltsin başta, sizin desteklediğiniz reformlar vb. yapıyor. Ama yine de karamsarsınız. İyimser olma ümidiniz yok galiba.

Tamamen iyimserim. Ümit veren işaretler ve iyimserlik için bir temel görüyorum. Birşeyler yapmak isteyen çok sayıda enerjik, genç insan, çok sayıda başarılı işyeri, girişkenlik var. Süreç doğru yöne gidiyor, eminim.

Ama öte yanda, etrafı çevrili, eski ama örgütlü güç buna karşı duruyor...

Bildik yüzlerin eski yerlerine sıkı tutundukları doğru, ama iyi örgütlenmiş değiller. Zaten sorunumuz, eski yönetici, seçkin kesimi düşman konumuna getirmek *değil*, onu *yeni sürecin içine entegre etmek*, yeni seçkinlerin parçası yapmaktır. Uzun bir evrim sürecinin başındayız. ●

Yargı ve demokrasi

Tabular, tanımları gereği dokunulmaz, eleştirilmezler, pür-i pak oldukları varsayılır. Giderek yaranlarını baskı altında tutarlar. Tabuya dil uzatmak "günah" sayılır. Tabuların saltanat sürdürdükleri yerlerde demokrasinin, eşitliğin sözü edilmez.

TC'de 'Kürt', 'ordu', 'devlet' gibi yargı da bir tabudur. Geçerliliğini, insanların boyuneğmişliği üstünde, "eleştirilmezlik" ile, baskı ile ayakta tutmaktadır.

Burjuva politikbiliminde devlette güçler ayrılığından bahsedilerek, yargı da üç gücten biri olarak ilan edilir. "Yargı bağımsızdır" denilir. Hiçbir güç yargıya müdahale edemez.

Bunun bayağı bir yalan olduğu, daha adliyenin kapısından girmeden kendini gösterir. Oysa olması gereken budur. Sömürüye de dayalı olsa, "geleneksel" burjuva demokrasilerinde düzenin "kazasız ve nizasız" bir biçimde yürümesi için yargının "bağımsızlığına" özen gösterilir. Bütünüyle sermayenin hizmetinde de olsa "saygın" imajı korunmaya çalışılır. Türkiye gibi ülkelerde ise bu imaj bir kenara bırakılır.

Tarihinin kayda değer bölümünü sıkıyönetim ve olağanüstü hal rejimlerinde geçiren TC'de bu dönemlerde görev yapan "mahkemeler" yürütmenin emri altındadır. Onun talimat ve direktifleri doğrultusunda çalışırlar. Deniz Gezmiş'leri yargılayan sıkıyönetim mahkemesine genelkurmayın verdiği "asın" emrinde olduğu gibi. Bu mahkemelerin burjuva hukuku anlamında dahi "mahkeme" olmadıkları, bir il idare kurundan farksız oldukları tartışma götürmez. Tartışma götürmeyen diğer yön, bu "kurulların" verdikleri kararların yargı kararı sayılamayacağı, geçerli olamayacağıdır.

İdarenin yargıyı denetimde tuttuğu araçlardan biri ve "anayasal" bir kurum olan Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, "olağan" zamanların ürünüdür. Bu kurula adalet bakanının başkanlık etmesi, yargı bağımsızlığı imajına da-

hi gereksinim duyulmadığının açık kanıtıdır. Yargının tepe noktalarındaki "yüksek mahkemeler", doğrudan cumhurbaşkanının müdahale alanı içindedir.

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak görülen o ki, yargı tabusu tüm gerekçeleriyle çürüme halindedir.

Yargıda demokrasiye geçit yok

Demokrasi ve yargı bağımsızlığı birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Türkiye'de yargı bağımsız olmadığı gibi, demokratik işleyişten de nasibini alamamıştır. Ülkede yaşanan toplumsal-siyasal olaylar ile yargının ilişkisi kurulduğunda bu kendisini ortaya koyar. Yargının ayrılmaz parçası olan konularda suskunluğu tercih eden yargı elemanları, sıra devletin resmi ideolojisine geldiği zaman kendilerinde sınırsız bir konuşma hakkı bulurlar, yargıçlıklarını, tarafsızlıklarını(!) unutmakta hiçbir sakınca görmezler.

Yargının demokrasiden payını alamayışını TC devletinin en yüksek yargı kurumu Anayasa Mahkemesi'nde ve kararlarında izlemek mümkündür. Bu kurumun üyeleri "atama" yolu ile göreve gelmektedirler. İlginçtir, bu mahkemenin görevleri arasında kendisini atayan kişiyi yargılama yetkisi de bulunmaktadır. Ama, mahkemenin üyeleri bekçiliğini yaptıkları anayasanın askeri bir darbe ile yok edilmesine hiç seslerini çıkartmazlar.

12 Eylül askeri diktatörlüğü 1961 Anayasası'nı silah zoru ile yok etmişken, mahkeme üyeleri koltuklarında gönül rahatlığı ile oturmayı sürdürmektedirler. Hem de olmayan anayasanın anayasa mahkemesi üyeleri olarak... Anayasa rafa kaldırılırken, yaptığı iş gereği

Av. Ali Yıldırım

sıradan demokratik bir tavır bile sergileyemeyen Anayasa Mahkemesi'nin yurttaşların hak ve özgürlüklerini koruması, kollaması söz konusu olabilir mi? Bu kurumlar özgürlüğün değil, düzenin bekçiliğini yapmaktadır.

Politik yargılamaların yapıldığı mahkemeler yargının aynasıdır. Yargının bağımsızlığı, açıkları, yargıda demokrasi buralarda somut olarak gözlemlenir. Siyasal mahkemeler olan DGM'ler bunun açık örneğidir. DGM'ler hâlâ "Kürt yok" diye iddianameler hazırlamakta, Anayasa Mahkemesi de TRT'yi, anayasayı Kürtçeye kapatmaktadır. Mahkemelerde resmi ideoloji yeniden, yeniden üretilmekte, dozu ülkedeki demokratik muhalefetin seyrine göre değişse de, resmi ideolojinin ödünsüz savunucusu rolü hiç terk edilmemektedir. Örneğin 25 yıldır savcılarının iddianamelerinde "Kürtlerin aslında Türk olduğu" yazılıdır. Kürt halkının demokratik hak ve özgürlüklerini savunanlar ceza tehdidi altında tutulmaktadır.

Anayasa Mahkemesi başkanının basına "anayasa Kürtçeye kapalı" diye açıklamada bulunması bir halkın diline dahi tahammülsüzlüğün yakın örneğidir. Kürt sorunu gündemde öne çıkar çıkmaz, Türk yargısının tek vücut olarak sorun karşısında yer alması yargının içeriğinin de özetiştir.

Anayasa Mahkemesi "hükümlülerin şartlı salıverilmesine ilişkin olarak" TCK 125.maddeden hüküm giyen kişiler hakkında eşitliğe, insan haklarına, demokrasiye ve hatta birkaç ay önceki kendi kararına aykırı davranarak verdiği kararı ile, hangi özellikte

bir mahkeme olduğunu göstermiştir. Yine SP'nin "Kürt sorunu" nedeniyle kapatılmış olması, TC'nin Kürtlere yaptıklarını kınayarak barış ödülünü reddeden Mandela'nın mahkeme başkanınca "kandırılmış eski terörist" ilan edilmesi de söylediklerimizi doğruluyor.

Bütünsel bakmamak yanıltıcı

Anayasa mahkemesinin son bir yıl içinde vermiş olduğu kararlar ve mahkeme başkanının şahsında ortaya koyduğu görüşleri herkesçe yakından takip edilmekte, bilinmektedir. Semih Gemalmaz, Anayasa Mahkemesi'nin "kadınların çalışmak için kocalarından izin alması gerekir" şeklindeki kanun hükmünü iptal etmesini "alkışlanacak bir karar" olarak görmektedir. Buna gerekçe olarak da "mahkemenin kararı verirken cinsiyetler arasında EŞİTLİK üzerinde durduğunu, eşitlik konusunda uluslararası belgelere yollamada bulunduğunu" yazmaktadır.

Karara da gerekçeye de diyecek birşey yoktur. Ama aynı mahkeme TCK 125.maddeyi ihlal suçu ile cezaevlerinde bulunan Kürt tutsakları bütün bu sözleşmelere rağmen gönül rahatlığı ile içeride tutmuştur. Bu denli çifte standarda sahip bir kurumu "alkışlamak" trajedidir. Karı-koca arasında sözkonusu olan eşitlik ve insan hakları Kürt'e işlemez mi?..

Eleştirilmezliğini, saygınlığını ceza tehdidinden alan hiçbir kurum saygın olamaz, buna hakkı yoktur. Her düzeydeki ceza yargılamasına işkencenin sızdığı bir çark nasıl adil olabilir? Bugün işkence yargılamasının bir parçası olmuş durumdadır. Sıradan bir hırsız-

lık olayında bile sanıklar, poliste işkence gördüklerini söylemektedirler. Siyasi insanları sorgulamanın bir yöntemi olarak sistemli ve düzenli bir şekilde uygulanan, bir "yıldırma" yöntemi şeklinde benimsenen işkenceyi "münferit olaylar" olarak görmek saflık olur. İşkence TC devletinin bir niteliği olarak kendisini göstermektedir. Son 6 aylık işkence "istatistikleri" bunu doğrulamaktadır.

İşkenceye ait rakamlar yayınlanırken, diğer yanda da adliyede rüşvete ilişkin tarifeler ilan edilmektedir. (Tempo dergisi) Rüşvetin yargıyı da sardığı hukuk elemanlarınca çok yakından bilinen ve yaşanan bir gerçektir. Ne var ki her alana ilişkin rüşvet iddiaları ortalıkta dolaşırken, bir "tabu" olan yargıdaki rüşvetin üstü "aman yüce yargıya halel gelmesin!" diye örtülmek istenir. "Yüce adaletin kahraman evlatları" kalkıp da iddiaların yalan olduğunu, adaletin rüşvetsiz olduğunu neden savunmıyorlar?

Rüşvet ve işkence ile örtülü tabular, ancak yasaklarla korunabiliyor. Eğer bir kurum, kişi ya da olgu cezai yaptırımlarla çevriliyse onun özgürlüğünden, "saygınlığından" söz edilemez. TC'de yargı da cezai önlemlerle korunmaktadır. TCK'da "adliyenin manevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif" diye bir suç vardır. Bu hükümle cezalandırılan, yargının eleştirisidir.

Nitekim İsmail Beşikçi mahkemelerin resmi ideolojiyi yeniden ürettiklerini, şöven bir tutum sergilediklerini savunmalarında dile getirdiği gerekçesiyle ayrıca yargılanmış ve hapis cezasına çarptırılmıştır. Tabu korunmaya muhtaçtır ve ceza "şarttır"!

Düzeni kendi hukukuna uymaya zorlayarak demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi vermek ertelenemez bir görevdir. Asıl gerekli olan ise sistemin ve düzenin bütün olarak aşılması, mahkemesi yargıçları, savcıları ve avukatlarıyla tüm hukuk elemanlarını işsiz koyacak bir topluma ulaşılmasıdır! ●

FORMU(YA DA KOPYESİNİ) VE ABONELİK BEDELİNİ ÖDEDİĞİNİZİ BELİRTEN BELGENİN KOPYESİNİ KAVGA ADRESİNE POSTALAYINIZ.

Adı/Soyadı:

Sokak/no:

Şehir:

Ülke:

Posta kodu:

Telefon:

İmza:

Abone bedeli

Yurtiçi:

İngiltere:

Almanya:

Fransa:

İsviçre:

Amerika:

Avustralya:

☐ Banka havalesi

☐ Posta havalesi

Tarih:

12 sayı

☐ 60 000TL

☐ 15 Sterlin

☐ 60 DM

☐ 150 FF

☐ 50 SFr

☐ 40 \$

☐ 40 S

☐ Banka havalesi

☐ Posta havalesi

Tarih:

6 sayı

☐ 30 000TL

☐ 7.5 Sterlin

☐ 30 DM

☐ 75 FF

☐ 25 SFr

☐ 20 \$

☐ 20 S

☐ Banka havalesi

☐ Posta havalesi

Tarih:

YURT İÇİ ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Ordu Caddesi,

Dağarcık Sk. No:32/24,

Fatih, İstanbul.

Tel: (1)521 52 62

Banka havalesi:

Yapı ve Kredi Bankası,

Aksaray Şb.

Genel Ajans,

Hesap No: 3549-3

YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Avrupa Genel Temsilciliği:

Murtaza Dersimli,

P.O.Box 1822, Londra N1,

İngiltere.

Banka havalesi:

National Westminster Bank,

Hackney Amhurst Branch

20 Amhurst Road, London E8 1JW

Hesap: KAVGA no:15189899

Bu şenlikler, bir dönüm noktasıydı

Kavga-İzmir muhabirimiz Seyit Ali Can yazıyor

Yirmi dokuzuncu (III.Uluslararası) Hacı Bektaş Veli'yi Anma Törenleri ve Şenliği 16-18 Ağustos'ta Hacıbektaş ilçesinde yapıldı.

Onbeşbin civarında olan ilçe nüfusu törenler dolayısıyla 100 bine çıkmıştı. Ziyaretçiler için en önemli sorun konaklama sorunuydu, ama ilçe halkı gelen ziyaretçilerin büyük bölümünü evlerine alıp ağırlama özverisini bu şenliklerde de esirgemedi. Tıklım tıklım misafir kabul eden evlere sığmayanlar, geceleri parklarda, Hacı Bektaş Dergahı etrafında, çadırlarda ve kahvelerde geçirdiler.

Konukların ilk uğrak yeri, ilgi odağı Hacı Bektaş Dergahı'ydı. İçi-dışı tıklım tıklımdı. Kapıda ayakkabılarını çıkaran canlar, Pirlerrinin geride, evinde bıraktığı her türlü eşyasına ve eserlerine yüz sürerken gözyaşlarını tutamıyorlardı. Biz böylesine içten, böylesine kendi evleri, yüce varlıklarınıymış gibi sahiplenilerek, saygı ve gönülden bağlılıkla ziyaret edilen bir yer daha görmedik. Aynı heyecan ilçeye yakın ziyaret yerlerinde de yaşanıyordu.

Anadolu'nun devrimci mücadele geleneği sürecine, Anadolu insanının gönlüne, yüreğine taht kurup belirleyici etki yapan, yoksul halkları insanlık kavgası uğrunda ardından sürükleyen Pir Hacı Bektaş Veli'nin ışıklı, aydınlık yoluna olan inancın, özlemin, onu sahiplenmenin açık görüntüleri, bizleri çok duygulandırdı. O heyecanı biz de yaşadık.

Canların, dostların hepsinin en çok üzerinde konuştuğu, sohbetini ettiği konu Alevilik-Bektaşilik öğretisi ve çeşitli somut sorunlardı. "Alevilik nedir, Hacı Bektaş insanlığa ne öneriyordu, dün neydi, bugün nasıl olmalı, yarınlar nasıl hangi istikametlerden yürünmeli..." gibi birçok soru, sokakta, panellerde, açılış töreninde, cemlerde ortaya atılıp yanıtlanmaya çalışıldı. Tartışmalar, Alevi toplumundaki dirilişini yansıttı.

Açılıştan önce, 15 Ağustos'ta Türkiye ve Avrupa'daki çeşitli Alevi kuruluşlarının ortak bir toplantısı yapıldı. Önceden saptanan üç günlük program nasıl bir içeriği ve mantığı yansıtırsa yansitsin, bu toplantı sonucunda kendini egemen kılan eğilim, törenler boyunca

etkisini ve ağırlığını hissettirecekti. Öyle de oldu...

Alevi toplumuna yüzyılların gericiliği ve egemen sınıfın baskısıyla dayatılan örgütsüzlük ortamının doğurduğu farklılaşmalar, siyasal bakış ve örgütlenme anlayışında kendini gösterdi. Ama toplantı sonucunda, toparlanma sürecini diyanete, devlete, dine, milliyetçiliğe çekmeye çalışan, yanlış görüşlü bir azınlığın girişimleri teşhir edildi. Bu yola yanlış adresler verdikleri son yılların ve ayların pratik bazı girişimlerinden de belli olan (Derviş Tur, İsmail Tanyeli ve Hasan Meşeli gibi) bazı kişiler, özellikle İzmir Hacı Bektaş Derneği'nin yerinde ve zamanında uyarılarıyla, dışlandılar.

Tabii bu gelişme, Alevi halkın her türlü gericiliğe

karşı takındığı tutumun yöneticileri eliyle böyle bir platformda ortaya konmasından başka birşey değildi.

Aleviler kendi aralarında kültürel düzeydeki bazı farklılıkları hoşgörülle karşılayıp, birer *zenginlik* olarak addediyorlar. Öte yandan gözlemlerimiz, tartışmalar Alevi kitlesinin örgütlülük istediğini, bunun da merkezi, federasyon tipi örgütlerde vücut bulmasından yana olduğunu gösteriyor. Birliğin içeriği, oluşum biçimi ve hangi yoldan ilerleyeceği gibi konulara verdikleri önem toplantının sonucuna yansıdı.

Gece, Ulusoy'ların evinin geniş avlusunda 300-400 kişinin katıldığı bir cem yapıldı. Cemi Adıyaman Hacı Bektaş Veli Sevgi ve Dostluk Derneği görevlileri yönetti. Burada

Ehlibeyt ailesine ve Hacı Bektaş'a duyulan derin sevgi ve derin bağlılık, görülmeye işitilmeye değerdi.

Daha sonra Arif Sağ ve Yavuz Top dostların, halkın arasına karışarak çalıp söyledikleri deyişlerin yanısıra, oradaki dostların canların sazları, sözleri ve semahları yaşanılabilir güzellikteydi. Belki cemde ortaya konulanlar yalnızca seyirlikmiş gibi algılanabilir. Ancak bu gerçeği yansıtmıyor. O an orada olan, Ehlibeyt ailesi ve Hacı Bektaş gibi önderlerin kişiliklerinde bu yolun, tarihteki halk hareketinin, birtakım sevgi, inanç, matem, dostluk gibi unsurların, anma biçiminde otantik ve canlı tekerrürüyü. Çalınan bağlamaların telinde, deyişlerin dilinde, dönülen semahların kanatlarında ve o anlamlı

gözyaşlarında sevgiye, dostluğa, kendine yaraşır ve laik yapısıyla insana, insanlığa özlem ve *yola* inanç vardı.

Cemden sonraki saatlerde yine Ulusoy'ların evlerinin önünde büyükçe bir "dem" masası kuruldu. Celalettin Ulusoy'un etrafında kümelenmiş taliplerin, sazlı sözlü muhabbet eşliğinde Dedelerin, yola bağlılıklarını çok canlı ifade eden davranışları, ve az ötede lisede konaklamakta olan Adanalı ve Ankaralı canların okulun önünde, Dedelerine yaslanarak ve kucaklayarak attıkları nidalar, kadın canların diken ve taş dinlemeden toprakta yalınayak semah dönmeleri, seyirlik değil yaşanılardı.

Şenliklerin resmi açılışı 16 Ağustos günü, yığinsal bir izleyici topluluğuyla yapıldı. Öğleden sonra Belediye Konferans Salonu'nda "Demokrasi, Laiklik ve Alevilik-Bektaşilik" paneli yapıldı. Azerbaycan'dan Doç. Dr.Paşaev'in, Rüstü Şardağ'ın, Vecihi Timuroğlu, Nejat Birdoğan ve Atilla Erdem'in katıldıkları panelde Nejat Birdoğan'ın konuşması sürerken, önceki günkü toplantıdan rahatsız ayrılan bazı kişilerin (ki aralarında Derviş Tur, İsmail Tanyeli ve Cemal Özbey vardı) haksız ve tatsız müdahaleleri oldu.

İlçede birkaç yere birden açılan Kavga ve Bedreddin Komitesi dergi/kitap standları en fazla ilgi toplayan yerlerin başında geliyordu. Arkadaşlarımız geç saatlere kadar elden dergi satmalarıyla halkın saygısını topladılar. R. Yürükoğlu'nun *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* kitabı, üzerinde en çok tartışılan ve önerilen eserler arasındaydı.

İlk günün akşamı üç ayrı yerde konserler verildi. Arif Sağ, Yavuz Top, Musa Eroğlu, Talip Şahin, Deste Günaydın, Sabahat Akkiraz, Gülşen Altun ve daha nice değerli Alevi sanatçısının okuduğu parçaları, Türkiye'nin dört bir yanından gelen semah ekiplerinin gösterileri izledi. Diğer günlerde de panel, konser ve gösteriler devam etti.

Şenlikler boyunca Dedelerle, çeşitli yazar ve dernek yöneticileriyle Aleviliğin aydınlık geleceğine yönelik başlattığımız sıcak ilişkileri önümüzdeki dönemde, daha da güçlendireceğiz. ●